

BOGDANIA

Revistă de creație și cultură

Anul VIII / Nr. 77-78 / 2020

Ediție specială

Lunile: noiembrie-decembrie 2020

Cuprins

1. Ionel Marin: Oriunde cu România în suflet – 3
 2. Ionel Marin: Eroi ai generației Unirii – 7
 3. Prof. Alesandru Duțu: 1940. Drama României. Rapt și umilință – 12
 4. Corneliu Cristescu: Mari domnitori ai neamului românesc: Mihai Viteazul, Domn al Valahiei, al Ardealului și a toată Țara Moldovei – 13
 5. Cristian Petru Bălan: Trag linia și adun – 21
 6. Victor Ravini: Eseul „Unde este Patria?” – 22
 7. Prof. Miodrag Stanojevic: „Următoarea lor dorință va fi casa voastră” – 25
 8. Vavila Popovici: Eseul „Compasiunea-suprema virtute umană” – 27
 9. Stelian Gomboș: Despre primenirea duhovnicească a tinerilor în Hristos, prin Biserică – 32
 10. Valeriu Lupu: Omul de cultură Ben Todici și lumea diasporei – 34
 11. Nicolae Vasile: O sută de gânduri din pandemie – 37
 12. Ionel Marin: În memoriam: Savantul Nicolae Iorga; Ciprian Porumbescu – 39
 13. Prof. univ. Gheorghe P. Țiclete: Despre eroul Mihai Călin Țiclete – 43
 14. Beatrice Alexandra Kiseleff: Picătura de limba română – 45
 15. Ioan Miclău-Gepianu: Proverbe de înțelepciune – 46
 16. Cristian Petru Bălan: Poeme inedite – 47
 17. Maria Filipoiu: sonete – 50
 18. Florin Constantinescu: Poemul „Cântecul copiilor lumii” – 51
 19. Poeme patriotice: Florentin Smarandache, Nicolae Dabija, Al. Florin Țene, Geo Călugăru, Nicolae Măcaș, Dumitru Buțoi, Marilena Stănescu și Ionel Marin – 52
 20. Medalion liric: Silvia Butnaru, Marcel Miron, Genoveva Mateev, Vasile Groza, Ovidiu Țuțianu, Ioan Rațiu, Maria Ciobotaru, Adrian Popescu, Deea State, Agafia Drăgan, Liliana Popa, Alexandru Cazacu, Vasile Marchiș, Lora Rucan – 57
 21. Radu Șerban: Selecție de haiku – 64
 22. Costică Dîrstaru: Legenda „Focul viu” de la Andreiașu, județul Vrancea – 65
 23. Mihai Merticaru: sonete – 67
 24. Mihail Grănescu: povestirea „Nereida” – 68
 25. Beatrice Kiseleff: povestirea „Pandemia SF” – 70
 26. Angela Burtea: povestea „Irina” – 71
 27. Geni Duță: „Rugăciune” – 73
 28. Ilarion Boca: poezii pentru copii – 73
 29. Din creațiile tinerilor premiați la Festivalul de creație literară Bogdania: Țibuleac Violeta Alina și Gheorghe Ana Larisa – 74
 30. Cronici literare, recenzii, comentarii semnate de scriitorii: Alexandru Florin Țene, Geo Călugăru și Ion C. Ștefan – 78
 31. Sărbătorile de iarnă. Crăciunul la români. Tradiții și obiceiuri – 85
 32. Noutăți editoriale: – 95
 33. Evenimente: Simpozionul internațional „Cucuteni 5000 Rediviva”, ediția a XV-a, 2020 – 98
 34. Plugușorul revistei Bogdania – 99
 35. Semnal editorial – 101
- Coperta: Ionel MARIN, imagine Net

Revista BOGDANIA, revistă de creație și cultură este fondată și editată de Asociația cultural-umanitară Bogdania din Focșani. Apare o dată la două luni.
ISSN 2343-8061; ISSN-L 2343-8061

REDACȚIA REVISTEI BOGDANIA

Ionel N. MARIN

(Președinte Asociația cultural-umanitară Bogdania)

Redactor șef

Editori seniori: Nicolae Vasile

Redactori: Vasile Groza, Geo Călugăru, Ben Todici, Michaela Al. Orescu, Adrian Nicolae Popescu, Maria Filipoiu, Corneliu Cristescu.

Secretar de redacție: Simona Mateev

Membri de onoare:

Acad. Valeriu D. Cotea

Prof. univ. dr. Florentin SMARANDACHE (SUA) - cercetător științific, matematician, scriitor, membru al Academiei Americano-Române de Științe și Arte

Prof. CRISTIAN PETRU BĂLAN (SUA) - membru titular USR și al Academiei Româno-Americane de Științe și Arte; pictor, sculptor.

GHEORGHE A. STROIA, scriitor, membru ARA.

Adresa redacției: Focșani, Strada

Contemporanul nr.28, cod 620065, jud. Vrancea

Telefon mobil: **0752862369**.

Materialele se trimit cu diacritice pe adresa de e-mail:

ionelmarin55@gmail.com

În numele libertății de exprimare, autorii răspund în mod direct, conform legilor în vigoare, de conținutul materialelor publicate. Textele nu se înapoiază. Vă așteptăm alături de noi!

Abonamente online:

Pe anul 2021=90 ron; pe 6 luni =50 ron

Pentru Revista Bogdania digitală accesați Site-ul: **www. revistabogdania.ro**

Contravaloarea abonamentului se depune în contul Asociației Cultural-umanitare Bogdania:

RO11BRMA0999100047750380, în RON;

RO11BRMA0999100047751156, în euro,

Banca Românească, Filiala Focșani, județul Vrancea; CIF (cod înregistrare fiscală) - 29080784.

Revista Nr. 77-78, noiembrie-decembrie 2020

Editorial**Ionel MARIN****Oriunde cu România în suflet!**

Ziua de 1 decembrie a fost adoptată ca Zi Națională a României, prin legea nr. 10 din 31 iulie 1990, promulgată de președinte și publicată în Monitorul Oficial nr. 95 din 1 august 1990. În ziua de 1 Decembrie, zi sfântă pentru toți românii din întreaga lume, cu România în inimă, uniți în cuget și simțire, omagiem înaintașii noștri care au făurit România Mare. În acest an marele eveniment național nu poate fi sărbătorit cum se cuvine din cauza crizei sanitare, a pandemiei mondiale produsă de virusul ucigaș Covid-19.

Cu certitudine fiecare dintre noi putem omagia sufletește, aprinde candela inimii într-u amintirea jertfei românilor pentru România.

De la debutul pandemiei în România, guvernul și-a concentrat atenția către păstrarea vieților și asigurarea siguranței sanitare a poporului nostru. Premierul României, afirma de curând pe posturile de televiziune: „Am făcut tot posibilul să păstrăm sănătatea și viața oamenilor noștri, să ajutăm părinții și copiii, precum și persoanele în vârstă și cei care și-au pierdut locul de muncă, să mențină ocuparea forței de muncă cât mai mult posibil, pentru a minimiza daunele aduse economiei, pentru a sprijini milioane de antreprenori care conduc afaceri mici sau familiale”.

Imensa provocare pentru fiecare locuitor al țării, aș adăuga al planetei noastre, trebuie să ne întărească ființa, sufletul și convingerile că numai uniți, responsabili și implicați vom câștiga bătălia cu dușmanul invizibil, Covid-19 și astfel societatea va deveni mai puternică și mai dreaptă.

Se cuvine să evidențiem aportul deosebit al corpului medical românesc în lupta cu odiosul virus și asigurarea sănătății și vieții românilor, tuturor locuitorilor țării noastre.

Desigur, cu acest prilej este firesc să ne aducem aminte și de strămoșii noștri geto-daci, de eroismul lor, de **Dacia**, de istoria acestui brav popor încercat și care ne-a lăsat o vatră frumoasă și bogată. Dovezi arheologice dovedesc că suntem “Vatră a vechii Europe”. În Târgoviște există primul Muzeu al Evoluției Omului și Tehnologiei din Paleolitic, unicat în Europa Centrală și de Sud-Est și care aduce cele mai vechi mărturii dacice, plecând de la omul de Neanderthal. Aici se găsește cel mai vechi instrument de suflat din Romania, un fluier gravetian, de peste 20.000 de ani, recipient pentru prepararea ocrului și o geodă vopsită cu ocră de peste 50.000 de ani, descoperite în peștera Cioarei-Boroșteni, județul Gorj, unicul colier din cochilii de melci de mici dimensiuni din Europa, de circa 29.000 de ani, multe pandantive din dinți de animale și pandantive din piatră gravate, unele chiar mai vechi de 25.000 de ani etc., toate acestea descoperite în siturile Piatra Neamț-Poiana Cireșului, județul Neamț și peștera Cioarei-Boroșteni. De altfel, în muzeu se concentrează peste 3/4 din toate obiectele de podoabă și de artă descoperite în România, mai vechi de 10.000 de ani. În luna august 2016 s-au descoperit 91 monezi de argint geto-dacice în comuna Vânători, jud. Vrancea, vechi de peste 2.000 de ani. În toate regiunile țării s-au găsit dovezi de necontestat privind evoluția și continuitatea vieții poporului dac pe aceste binecuvântate meleaguri.

Noi, românii trebuie să fim mândri de obârșia noastră și să dăm dovezi la lume, precum Decebal, Mihai Viteazul, Ștefan cel Mare, Constantin Brâncoveanu și lista este extrem de lungă, ce s-au sacrificat pentru țară și credința ortodoxă.

În anul 1600 domnitorul Mihai Viteazul a reușit să unifice, pentru prima dată în istorie, cele trei țări române într-un singur stat. Dorința de unire a continuat în permanență și la 24 ianuarie 1859 s-a realizat Mica Unire, Unirea Principatelor române, prin unirea Moldovei cu Țara Românească. Un rol esențial l-a avut Alexandru Ioan Cuza, ales în

ambele țări ca domnitor și care a reușit să pună bazele statului român modern. Lupta a continuat cu o imensă jertfă de sânge, a celor peste 1.000.000 de români, pe diferite câmpuri de luptă. Să ne amintim, cu mândrie și recunoștință de eroii de la Mărășești, Mărăști, Oituz și din toate bătăliile în care și-au dat viața pentru PATRIE. Glorie eternă tuturor eroilor neamului românesc!

ROMÂNIA MARE, marele vis al înaintașilor, s-a împlinit la 1 Decembrie 1918, la Alba Iulia, prin alipirea la Regatul României a Transilvaniei, Banatului, Crișanei și a Maramureșului. Condițiile interne și externe au favorizat realizarea acestui mare deziderat al înaintașilor. Un rol deosebit l-a avut Armata română, Regele Ferdinand, Regina Maria dar și mari personalități precum: Ion I. C. Brătianu, Iuliu Maniu, Ion Mihalache, Alexandru Vaida Voevod, Ștefan Pop, Alexandru Lepădatu, Ion Pelivan, General Alexandru Averescu, majoritatea miniștrilor, generali din armată, academicieni, profesori universitari, personalități din fiecare regiune a țării, etc.

Prin Adunarea națională a Germanilor din Transilvania și Banat care a avut loc la Mediaș, în data de 15 dec. 1918, sașii și secuii au aprobat, pentru vecie, decizia românilor de a se uni cu Regatul României.

Regele Ferdinand I semnează pe data de 24 decembrie, 1918 un decret de acceptare a unirii Basarabiei, Bucovinei și Transilvaniei cu România, la care guvernul maghiar protestează. La Versailles încep negocierile cu cele patru puteri ale Antantei, precum și cu Cehoslovacia, Ungaria, Serbia, Bulgaria și Rusia, pentru stabilirea noilor granițe.

La 15 octombrie 1922, la Catedrala Reîntregirii din Alba Iulia, a avut loc solemnitatea încoronării regelui Ferdinand I și a reginei Maria. Însemnele Basarabiei, Bucovinei și Transilvaniei au fost adăugate coroanei regale de oțel a regelui Carol I, ce amintea de Plevna, fapt ce a simbolizat actul unirii tuturor provinciilor istorice românești sub sceptrul aceluiași monarh.

Cu acest prilej, **regele Ferdinand** s-a adresat tuturor românilor cu o proclamație:

"Mă închin cu evlavie celor cari, în toate vremurile și de pretutindeni, prin credința lor,

prin munca și jertfa lor, au asigurat unitatea națională și salut cu dragoste pe cei care au proclamat-o într-un glas și simțire de la Tisa până la Nistru și până la Mare".

În următoarea zi au fost organizate o serie de manifestări la Arcul de Triumf din București, la care au participat reprezentanți din peste 20 de state europene, din SUA și Japonia, acest fapt demonstrând recunoașterea internațională a noului stat unitar român.

Rezoluția Unirii a fost citită de Vasile Goldiș, om politic și membru de onoare al Academiei Române, pe **1 decembrie** 1918 la Alba Iulia.

Vasile Goldiș care a spus: "Națiunile trebuiesc eliberate. Între aceste națiuni se afla și națiunea romana din Ungaria, Banat, Transilvania. Dreptul națiunii romane de a fi eliberată îl recunoaște lumea întreagă, îl recunosc acum și dușmanii noștri de veacuri. Dar odată scăpată din robie, ea aleargă în brațele dulcii sale mame. Nimic mai firesc în lumea aceasta. Libertatea acestei națiuni înseamnă: Unirea ei cu Tara Românească".

Votată, într-o atmosferă de un entuziasm de nedescris în cuvinte, Rezoluția a devenit, astfel, documentul istoric prin care se împlinise visul de veacuri al poporului român: **Romania Mare**.

Actul Unirii cu Basarabia (Votat de Sfatul Țării la 27 martie St. V. 1918)

„În numele poporului Basarabiei, Sfatul Țării declară: Republica Democratică Moldovenească (Basarabia) în hotarele ei dintre Prut, Nistru, Dunăre, Marea Neagră și vechile granițe cu Austria, ruptă de Rusia acum o sută și mai bine de ani, din trupul vechii Moldove. În puterea dreptului istoric și dreptului de neam, pe baza principiului că noroadale singure să-și hotărască soarta lor de azi înainte și pentru totdeauna se unește cu mama ei România.

Trăiască unirea Basarabiei cu România de-a pururi și totdeauna!

Președintele Sfatului Țării, Ion Inuleț, Vice-președinte, Pantelimon Halippa; Secretarul Sfatului Țării, I. Buzdugan

Declarația de Unire a Bucovinei cu România, la 15/28 noiembrie 1918

„Congresul General al Bucovinei, întrunit azi, joi în 15/28 noiembrie 1918 în sala sinodală din Cernăuți, consideră că: de la fundarea Principatelor Române, Bucovina, care cuprinde

vechile ținuturi ale Sucevei și Cernăuților, a făcut pururea parte din Moldova, care în jurul ei s-a încheșat ca stat; că în cuprinsul hotarelor acestei țări se găsește vechiul scaun de domnie de la Suceava, gropnițele domnești de la Rădăuți, Putna și Sucevița, precum și multe alte urme și amintiri scumpe din trecutul Moldovei; că fiii acestei țări, umăr la umăr cu frații lor din Moldova și sub conducerea acelorași domnitori au apărut de-a lungul veacurilor ființa neamului lor împotriva tuturor încălcărilor din afară și a cotropirii păgâne; că în 1774 prin vicleșug Bucovina a fost smulsă din trupul Moldovei și cu de-a sila alipită coroanei habsburgilor; că 144 de ani poporul bucovinean a îndurat suferințele unei ocârmuiri străine, care îi nesocotea drepturile naționale și care prin strâmbătăți și persecuții căuta să-și înstrăineze firea și să-l învrăjbească cu celelalte neamuri cu cari el voiește să trăiască ca frate; că în scurgerea de 144 de ani bucovinenii au luptat ca niște mucenici pe toate câmpurile de bătaie din Europa sub steag străin pentru menținerea, slava și mărirea asupritorilor lor și că ei drept răsplată aveau să îndure micșorarea drepturilor moștenite, isgonirea limbei lor din viața publică, din școală și chiar din biserică; că în același timp poporul băștinaș a fost împiedicat sistematic de a se folosi de bogățiile și izvoarele de câștig ale acestei țări, și despoiat în mare parte de vechea sa moștenire; dară că cu toate acestea bucovinenii n-au pierdut nădejdea că ceasul mântuirii, așteptat cu atâta dor și suferință va sosi, și că moștenirea lor străbună, tăiată prin granițe nelegiuite, se va reîntregi prin realipirea Bucovinei la Moldova lui Ștefan, și că au nutrit vecinic credința că marele vis al neamului se va împlini prin unirea tuturor țărilor române dintre Nistru și Tisa într-un stat național unitar; constată că ceasul acesta mare a sunat!

Cel dintâiu gând al Bucovinei desrobite se îndreaptă către regatul României, de care întotdeauna am legat nădejdea desrobirii noastre. Drept aceea Noi, **Congresul general al Bucovinei**, întrupând supremă putere a țării și fiind investit singur cu puterile legiuitoare, în numele Suveranității naționale,

Hotărâm:

Unirea necondiționată și pentru vecie a Bucovinei în vechile ei hotare până la

Ceremuș, Colacin și Nistru, cu regatul României.

Dizolvarea statului Austro-Ungar și pregătiri pentru realizarea Marii Uniri:

Pe data de 31 octombrie 1918 - se formează la Budapesta, un nou guvern, condus de Mihály Károlyi, cu democratul Oszkár Jászi ca ministru al naționalităților. Guvernul ungar încheie uniunea sa cu Austria, dizolvând oficial statul Austro-Ungar și pe 3 noiembrie 1918 - Generalul Weber, din partea Austro-Ungariei, semnează tratatul la Padova, Italia. Consiliul Național Român Central este creat, pe 3 noiembrie, din reprezentanții Partidului Național Român și din cei ai Partidului Social-Democrat din Transilvania, luând controlul asupra autorităților locale din Transilvania. Aparatul administrativ ungar se dezintegrează. Guvernul lui Károlyi Mihály începe negocieri cu Consiliul Național Român Central.

Victoria Antantei pe Frontul de vest a determinat demisia Guvernului român pro-german condus de Alexandru Marghiloman și formarea unui nou guvern, avându-l ca prim ministru pe generalul Constantin Coandă, care decretează mobilizarea generală, la data de 6 noiembrie 1918. Pe data de 10 noiembrie 1918 - România redeclară război Puterilor Centrale. Pe 11 noiembrie 1918 - Pe Frontul de vest se semnează la Compiègne, în Franța Armistițiul cu Germania. Și în aceeași zi - împăratul Carol I al Austriei semnează Declarația de renunțare, prin care arată că „nu dorește să fie o piedică pentru viitorul popoarelor sale iubite”.

În ziua următoare primele trupe din armata română intră pe teritoriul Ungariei și ocupă trecătoarea montană de la Tulgheș. În pofida Convenției de la București din 1916. Crișana și Maramureș, incluzând orașele Satu Mare, Oradea, Beiuș și Arad, ca dealtfel și centrul Transilvaniei până la râul Mureș, sunt lăsate sub administrație ungară. Ungaria este obligată de puterile Antantei să permită trupelor armatei române să pătrundă în teritoriile transilvănene la est de linia de demarcație aflată de-a lungul Mureșului. Ungariei îi este permis să păstreze doar opt divizii de armată. Trupele dezarmate se întorc acasă.

Negocierile din 13–15 noiembrie 1918 de la Arad între guvernul ungar al lui Károlyi Mihály și

Consiliul Național Român Central din Transilvania, s-au încheiat fără o înțelegere. Consiliul Național Român Central a decis să țină alegeri pentru data de 18 noiembrie / 1 decembrie pentru Marea Adunare Națională a Românilor din Transilvania și Ungaria, organizată de Marele Sfat al Națiunii Române din Transilvania și Ungaria, încredințându-i și puterea. Trupele românești, în perioada 13-20 noiembrie 1918 au ocupat mai multe trecători montane importante de la granița de nord-est cu Ungaria, intenționând să ocupe aproximativ 1/4 din teritoriul Transilvaniei pentru a-l trece sub administrație românească temporar, așa cum a fost permis prin armistițiul de la Belgrad din 13 noiembrie 1918. Armata română eliberează Târgu-Mureș la data de 25 noiembrie 1918.

Rezoluțiunea Adunării Naționale de la Alba Iulia din 18 Noiembrie/ 1 decembrie 1918

„I. Adunarea Națională a tuturor Românilor din Transilvania, Banat și Țara Ungurească, adunați prin reprezentanții lor îndreptățiți la Alba-Iulia în ziua de 18 Noiembrie/1 Decembrie 1918, decreteză unirea acelor români și a tuturor teritoriilor locuite de dâșii cu România.

Românii despărțiți până atunci de granițe nefirești, deveneau o mare familie, o familie reunită după mai multe secole de pribegie.

1 Decembrie, Ziua Națională a României este, o zi de sărbătoare pentru tot neamul românesc, pentru întreaga suflare românească, un prilej de cinstire a memoriei celor care au reușit să ducă la îndeplinire idealul de unire al locuitorilor tuturor provinciilor românești. Este o zi specială, care ne reamintește că România, atunci a apărut pe harta lumii, ca stat unitar și indivizibil.

În conștiința națională, 1 Decembrie 1918, simbolizează momentul în care întreaga românie devenea stăpână absolută, recunoscută de celelalte state ale lumii, peste moștenirea lăsată de bunicii și străbunicii acestor pământuri. Astăzi când România își sărbătorește Ziua Națională în sânul familiei Europei Unite, este timpul să privim și spre viitorul nostru ca națiune. Un viitor, mai exact o zi, sper apropiată, în care frații noștri de peste Prut vor reveni la patria mamă, în mijlocul României, de acolo de unde au

fost smulși de vitregia istoriei. Din acest punct de vedere, **1 Decembrie** ar putea fi și un moment de reflecție asupra idealurilor noastre ca națiune, ca cetățeni ai aceleiași cetăți numită **România Mare**. Astfel, statul român, întregit în forma lui de astăzi, trebuie prețuit ca unul dintre cele mai statornice, având temeiuri adânci și nezguduite în alcătuirea geografică a pământului strămoșesc, în firea poporului român și în trăinicia lui, în legăturile lui sufletești întărite prin unitatea acelui grai, aceleiași credințe, acelorași datini și obiceiuri, în asemănarea nedeazămințită a întocmirilor și așezămintelor moștenite din bătrâni și, mai presus de toate, în puterea morală a conștiinței naționale, fără de care ar fi șubrede și nesigure toate celelalte temeiuri.

Oriunde cu România în suflet, români de toate vârstele, în mod deosebit tinerii, responsabili de propria viață dar și de destinul urmașilor, luptă pentru așezarea pe noi și trainice temelii a viitorului țării. Am avut și mai avem oameni de rară capacitate și dăruire umană, savanți, oameni de știință și de cultură de mare valoare mondială. Putem împreună, prin muncă și iubire, să transformăm România dintr-o țară vlăguită, într-o pasăre măiastră a infinitului uman.

Este vremea înțelegerii și ascultării de glasul Patriei Române. Pentru a se trăi mai bine trebuie să reconstruim fabrici, uzine, combinate, să muncim mai eficient, dar pe ogoarele Patriei. Din cauza sărăciei, a lipsei locurilor de muncă, a instabilității, câteva milioane de români sunt „deșrădăcinați” și cu certitudine și nefericiți. Cu dorul aprins de țară, românii din diaspora încearcă să ducă mai departe credința și graiul străbun, respectul față de istoria neamului. Dacă vom asigura condiții decente de trai în țară pentru fiii ei, se va opri exodul de populație aptă de muncă și o mare parte din cei plecați la lucru în întreaga lume, specialiști, muncitori și țărani, vor reveni în țară. S-avem mai multă încredere în noi, produsele noastre, să ne prețuim mai mult, dovedind demnitate națională, onoare, bărbăție, curaj în promovarea valorilor românești, străbune și contemporane. Trebuie să vină și timpul nostru, un timp al afirmării și al iubirilor.

Îmi pasă de România, de viitorul copiilor noștri, al țării și de aceea iubesc poporul român, pe Regina-mamă România!

Dragă frați și surori, sunt importante regăsirea de sine, bunul-simț în toate și demnitatea proprie. Munca, învățătura, onestitatea, solidaritatea, comportamentul civilizat, dăruirea, implicarea directă și afectivă ne vor ajuta să făurim un viitor liber și fericit în glia strămoșească.

Dumnezeu să binecuvânteze România!

**TUTUROR ROMÂNILOR, LA MULȚI ȘI
BINECUVÂNȚAȚI ANI!**

Harta României interbelice

Eroi ai Generației Unirii PERSONALITĂȚI CARE AU CONTRIBUIT LA ÎNFĂPTUIREA ROMÂNIEI MARI

Din galeria marilor personalități care au contribuit la înfăptuirea Marii Uniri amintim pe: **Regele Ferdinand I și Regina Maria**, Iuliu Maniu, Iuliu Hossu, Sever Bocu, Pantelimon Halippa, Vasile Goldiș, Enea Grapini, Alexandru Vaida Voevod, Ștefan Cicio-Pop, Aurel Lazăr, Iosif Jumanca, Ioan Fluieraș și mulți alții.

Este de datoria noastră să-i cinstim, pe eroii, știuți și neștiuți, care s-au jertfit pentru patrie, pentru realizarea idealului unirii tuturor celor zece provincii ale României: Transilvania, Moldova, Basarabia, Dobrogea, Muntenia, Oltenia, Banat, Crișana, Maramureș și Bucovina, spre a nu se mai despărți niciodată.

Un rol important în menținerea și ridicarea moralului în rândul populației civile și a celor mobilizați în primul Război Mondial, l-au avut scriitorii și în mod deosebit poeții ale căror poezii înflăcărâte ajungeau odată cu ordinul de zi până în tranșee pe liniile frontului. Poeții chemau prin

versurile lor armata și populația la lupta sfântă de eliberare a Transilvaniei și unire a Basarabiei și Bucovinei cu țara. Printre cei mai cunoscuți scriitori amintesc: Octavian Goga, George Topârceanu, D.P. Perpessiciu, Camil Petrescu, Hortensia Papadat-Bengescu, poetul erou Mihail Rădoi și alții. „Pentru cinstirea memoriei celor aproape 170 de poeți, s-a înființat după evenimentele din decembrie 1989, Muzeul Memorial al poezilor și scriitorilor eroi ai Marii Uniri inaugurat în 1993 în localitatea Bogdana, județul Teleorman”(Dumitru Rădoi). Redau mai jos câteva din marile personalități spre aducere aminte, pentru omagiere și recunoștință, pentru mobilizare în vederea realizării frăției neamului românesc.

Regele Ferdinand I – „Întregitorul de țară”

Regele Ferdinand I al României

„Regele Ferdinand I este unul dintre cele mai importante capete încoronate care au stat pe tronul regatului României. Personalitatea sa este strâns legată de momentul Marii Uniri precum și de definitivarea acelei României Mari la care visăm cu toții și de care ne aducem aminte cu emoție. Om de o vastă cultură, poliglot și botanist pasionat, Regele Ferdinand a fost sincer dedicat românilor, sub cârmuirea sa înregistrându-se cea mai înfloritoare perioadă a statului românesc modern”.

La vârsta de doar 19 ani, Prințul Ferdinand a venit pentru prima oară în România, la acea dată regatul român fiind compus doar din provinciile istorice ale Moldovei și Munteniei, unite la data de 24 ianuarie 1859 sub sceptrul lui Alexandru Ioan Cuza, primul și singurul domnitor autohton al României moderne.

La 19 aprilie/1 mai 1889, principele Ferdinand, moștenitorul Coroanei, s-a stabilit în România. El

a luat cuvântul în Senat, la 9/21 mai, exprimându-și dorința de a studia „în toate amănuntele sale” mecanismul politic al țării pe care urma s-o conducă.

Sub atenta supraveghere a regelui Carol I, Ferdinand a primit în continuare lecții de limba română, de istoria și geografia României, a fost pus în contact cu realitatea diversă a țării. În același timp, și-a urmat pregătirea militară, participând efectiv la programul de instrucție și la manevre. A parcurs toate treptele ierarhiei militare, de la sublocotenent la general de corp de armată, precum și toate funcțiile - de la comandant de pluton la comandant de corp de armată și de inspector general de armată.

La 27 septembrie/10 octombrie 1914, **Carol I înceta din viață la Castelul Peleş**, după ce Consiliul de Coroană luase decizia neutralității României în război, decizie ce era în contradicție cu ceea ce dorea regele. Ottokar Czernin, ministrul Austro-Ungariei la București, afirma: ”Regele Carol a murit de război. Ultimele săptămâni au fost o tortură pentru bătrânul domnitor, căci el primea comunicările pe care eu i le adreșam ca niște lovituri de bici...l-am văzut prăpădindu-se zi cu zi, sub aceste continue lovituri de măciucă și că excitarea sufletească, în care trăia, i-a scurtat, desigur, zilele”.

La 28 septembrie/11 octombrie 1914, principele moștenitor Ferdinand a depus jurământul în calitate de rege al României; într-un scurt discurs, el a dat asigurări că va fi un „**bun român**”, ceea ce împrejurările de aici înseamnă că nu se va opune sentimentelor generale ale poporului român.

Urcat pe tron în 1914, Ferdinand a inaugurat un mod nou de domnie, care a frapat pe contemporani, obișnuiți cu metodele și stilul lui Carol I. Umbra regelui Carol I l-a urmărit pe Ferdinand I pe parcursul întregii domnii, iar contradicțiile dintre personalitățile celor doi sunt nenumărate.

Nicolae Iorga aprecia că: ”în septembrie 1914, când a urcat pe tron, regele Ferdinand era pentru cei mai mulți un necunoscut și un neținut în seamă, pentru câțiva o taină, aproape pentru nimeni o siguranță”. O idee similară formula și **regina Maria**: ”Soțul meu era cel mai credincios urmaș al unchiului său, cel mai răbdător și cel

mai ascultător moștenitor al lui, dar era pentru poporul său ca o carte închisă, nimeni nu știa ce simțea”.

Ferdinand I a devenit rege într-o perioadă tensionată, generată de confruntarea între tabăra filoantantistă și cea germanofilă, vizând intrarea României în Primul Război Mondial. Noul rege era pentru opinia publică un necunoscut din punct de vedere politic, un mare semn de întrebare.

Spre deosebire de înaintașul său, regele Ferdinand și-a constituit o adevărată camarilă-alcătuită din persoane care nu dețineau o funcție politică în sistemul instituționalizat, dar care participau la luarea deciziilor.

Principalul lui „sfătuitor” era regina Maria, fire ambițioasă, dornică de afirmare politică.

Un rol important a dobândit principele Barbu Stirbey-favoritul reginei Maria și administratorul domeniilor Coroanei. Dintre oamenii politici, influența politică cea mai puternică a exercitat-o Ion I. C. Brătianu, președintele PNL. Lipsit de ambiții, nedorind să apară cu orice preț în prim-plan, regele Ferdinand a acceptat în mod tacit dominația politică a lui Ion I.C. Brătianu

Trecerea anilor și dobândirea experienței de conducere nu au schimbat felul de a fi și atitudinea politică ale regelui Ferdinand. Deși după războiul din 1916-1919 și făurirea Marii Uniri dobândise un real prestigiu, Ferdinand n-a făcut efortul de a ieși de sub tutela lui Ion I.C. Brătianu și de a promova o politică proprie. Din această cauză Nicolae Iorga nota în cartea sa „O viață de om. Așa cum a fost”.: „Acum nu mai erau doi stăpâni în România ci unul singur: Ion Brătianu. Dinastia de Argeș biruise cu totul pe cea de Sigmaringen”.

A pus interesele României mai presus de cele personale. În Consiliul de Coroană din 1916, regele Ferdinand s-a pronunțat pentru intrarea României în război alături de Antanta, împotriva Germaniei, țara sa de origine. A făcut-o cu durere în suflet, dar cu conștiința că-și îndeplinea datoria față de poporul în fruntea căruia se afla.

La doar 62 de ani, regele Ferdinand moare în urma unui cancer de colon, fiind înmormântat la Curtea de Argeș alături de Regele Carol I și Regina Elisabeta. A fost singurul monarh care a avut fericirea să domnească peste o țară mare, visată de predecesorii săi și să se intituleze

„regele tuturor românilor”. A fost omul reformei agrare - „regele țăranilor”- al celei electorale și al acțiunilor vizând consolidarea statului național unitar român. Dintr-o țară mică, România a ajuns un stat de mărime medie în Europa. În cei 13 ani de domnie, România a cunoscut mari progrese pe toate planurile (cultural, politic, economic), un dinamism cu adevărat remarcabil, care a demonstrat în mod grăitor vocația constructivă și inteligența poporului român, cu care regele Ferdinand s-a identificat.

Regina MARIA - exemplu strălucit de patriotism și dăruire pentru neamul românesc!

Principesa Maria (Marie Alexandra Victoria) s-a născut la 29 octombrie 1875, în Marea Britanie (nepoata Reginei Victoria a Marii Britanii), la Eastwell Park și a fost fiica principelui Alfred al Marii Britanii, principe de Saxa-Coburg-Gotha și duce de Edinburg, și a ducesei Maria Alexandrovna a Rusiei. După copilărie și adolescența petrecută în casa părintească, Maria s-a logodit la 16 ani cu principele Ferdinand de Hohenzollern, moștenitorul tronului României și la 17 ani, pe 29 decembrie 1892, s-au căsătorit. Un an mai târziu s-a născut primul copil al cuplului princiar, Carol al II-lea, cel care va deveni al treilea rege al României. Maria, soția viitorului rege al României se va implica de tânără în treburile statului și pentru binele poporului. În timpul Războiului din Balcani (1912 – 1913) a izbucnit o epidemie de holeră, în iulie 1913, în tabăra românească situată în apropiere de Sofia. În ciuda

poruncilor ferme ale Regelui Carol I, principesa Maria a trecut Dunărea pentru a vedea care este soarta soldaților români. Întoarsă la Sinaia, ea a obținut acordul Regelui de a organiza o tabără de ajutor pentru aceștia.

În anul 1914 Maria a devenit Regină, odată cu moartea lui Carol I și cu încoronarea lui Ferdinand ca rege al României. Încoronarea oficială a celor doi a avut loc abia în 15 octombrie 1922, la Alba Iulia. În timpul Primului Război Mondial, îmbrăcată în haine de soră medicală, Regina Maria a organizat spitalele de campanie și a fost prezentă printre cei suferinzi, împărțind medicamente, mâncare și păături soldaților răniți pe front sau bolnavilor de tifos. Pentru atitudinea sa curajoasă din timpul Primului Război Mondial a primit titlul de „Regina – soldat”. A fost supranumită de popor **“Mama Regina”, “Mama răniților”, “Regina soldat”**, datorită acțiunilor sale din perioada Primului Război Mondial, când a ajutat soldații aflați în spitalele de pe front. De asemenea și-a legat numele de viața culturală și artistică din România acelor ani. Regina Maria a fost și o îndrăgită scriitoare. Ea a început să scrie mai întâi poveștile pe care le spunea copiilor ei, mai apoi, în anii războiului, a scris pentru soldați și pentru diferite ziare. Întreaga sa operă totalizează peste 30 de volume de povestiri pentru copii, poezii și proză, dintre care cele mai cunoscute sunt Memoriile sale apărute în anii 1934-1935 sub titlul „Povestea vieții mele”. Regina Maria a fost sfătuitorul cel mai apropiat al Regelui Ferdinand, până la decesul acestuia în 1927.

Regina Maria a fost și un excelent diplomat, prin vizitele sale în străinătate făcând cunoscută România, țara sa de adopție, și interesele ei. La sfârșitul Primului Război Mondial a mers la Conferința de Pace de la Paris, după retragerea delegației noastre, unde a promovat interesele României, reamintindu-le aliaților occidentali de sacrificiile armatei române în timpul Primului Război Mondial. A avut convorbiri cu președintele Franței, Raymond Poincaré, și cu primul-ministru Georges Clemenceau. Au urmat apoi vizite neoficiale la Paris și la Londra care au fost urmate de crearea României Mari prin reunirea provinciilor istorice. După venirea la putere a lui Carol al II-lea, în 1930, rolul acesteia

în viața publică a fost marginalizat. La scurt timp a fost obligată să se autoexileze la Balcic (pe atunci în România), unde anturajul său era strict supravegheat și unde i s-a interzis orice implicare politică. Regina Maria a fost legată sufletește de două locuri: Balcic și Bran, locuri cărora le-a imprimat o amprentă ce se poate vedea și astăzi. "Balcicul și Branul sunt casele mele de vis, inima mea", spunea Regina Maria.

Se spune că Balcicul l-a descoperit cu ajutorul lui Alexandru Satmari, care a insistat ca Regina să meargă în acea zonă în 1924. Un an mai târziu avea să înceapă construcția domeniului de la Balcic. An de an domeniul a fost înfrumusețat cu construcții și celebrele grădini. Datorită Reginei, în acea perioadă Balcicul va cunoaște un avânt urbanistic. Și din cauza izolării la care o supusese Carol al II-lea, Balcicul devine locul său de refugiu. De aceea, în 1933 când își întocmește testamentul, Regina Maria cere ca după moartea sa inima să îi fie depusă în micuța capela pe care o construise pe malul mării: Stella Maris, iar corpul să îi fie îngropat la Curtea de Argeș, alături de ceilalți membri ai Familiei Regale.

Trei ani mai târziu, în 1936, Regina se îmbolnăvește. La începutul anului 1938 a fost internată în mai multe sanatorii din Italia și Germania, existând bănuiala că ar fi avut cancer la esofag și ciroză. Simțindu-și sfârșitul aproape, Regina Maria i-a cerut fiului ei, Carol al II-lea, să-i trimită un avion care să o aducă în România. Monarhul României a refuzat. S-a oferit, însă, Hitler să îi pună la dispoziție un avion sanitar, pe care îndrăgita regină l-a refuzat însă. Aceasta a ales să vină cu trenul în care, potrivit unor surse, ar fi și murit. Avea 63 de ani. Decesul a fost anunțat la 18 iulie 1938, la Sinaia, de regele Carol al II-lea.

Iuliu MANIU

Iuliu Maniu, născut pe 8 ianuarie 1873, Șimleul Silvaniei, județul Sălaj, a fost jurist, om

politic român, deputat român de Transilvania în Dieta de la Budapesta, de mai multe ori prim-ministru al României, un adevărat apărător al democrației. A fost membru de onoare al Academiei Române.

S-a implicat activ în realizarea Marii Uniri de la 1 decembrie 1918, iar din funcția de președinte al Consiliului Dirigent a reușit integrarea rapidă a administrației din Transilvania în cea a României reîntregite.

Calitatea care l-a consacrat în prim planul scenei politice a fost moralitatea ireproșabilă, motiv pentru care era numit „**sfînxul de la Bădăcin**”, locul unde a copilărit și unde la maturitate se retrăgea pentru a se odihni. Cu toate acestea, Iuliu Maniu a rămas în conștiința publică drept liderul permanent al opoziției, teren pe care nu a putut fi egalat.

A dus o luptă neîncetată împotriva asupririi austro-ungare asupra Ardealului românesc, împotriva dominației lui Ionel Brătianu în viața politică și împotriva sovietizării țării de către autoritățile comuniste.

A decedat pe 05 februarie 1953 în închisoarea de la Sighetul Marmăției.

Pantelimon HALIPPA (1883-1979)

Pantelimon Halippa, ziarist de profesie, om politic, cu mare dragoste de țară, corifeu al Unirii din 1918, s-a născut la 1 august 1883, în satul Cubolta din județul Soroca, într-o familie cu puternice legături religioase. Tatăl său, Nicolae Pantelimon, era dascăl al bisericii din sat, iar mama sa, Paraschiva, era fiică de preot. Pentru că nu a învățat să citească în limba rusă, Nicolae Pantelimon a fost destituit din slujba sa și nevoit să-și ducă traiul lucrând pământul luat în arendă de la diverși proprietari.

A urmat cursurile Seminarului Teologic din Chișinău, apoi pe cele ale Facultății de Studii

Naturale din Dorpat (Tartu), Estonia. Izbucnirea Revoluției ruse din 1905 și adeziunea sa la ideile acesteia vor avea consecințe importante pentru traiectoria biografiei sale: nu mai poate finaliza cursurile, pentru că este eliminat, și revine în Basarabia. **Înscriindu-se în lupta pentru drepturile românilor basarabeni, el intră în contact cu personalitățile alături de care va face istorie în anul 1918: Constantin Stere, Ion Pelivan, Vasile Stroescu.** În perioada 1906-1907 este redactor la ziarul „Basarabia”, prima publicație de limbă română tipărită cu caractere latine la Chișinău, care însă va fi închisă de către autoritățile țariste.

În 1908, Halippa fuge la Iași. Aici, cu ajutorul lui Constantin Stere, el va obține o bursă ca student al Facultății de Drept din Iași, urmând cursurile acesteia în perioada 1908-1912. Această șansă îi dă ocazia să se apropie de personalitățile vieții politice și culturale ale vechii României. La terminarea facultății el a refuzat propunerea lui Alexandru Xenopol de a îmbrățișa cariera didactică universitară și se întoarce în Basarabia. Aici va deveni director al publicației săptămânale „Cuvânt Moldovenesc”. Izbucnirea Primului Război Mondial și ulterior a Revoluției din Rusia, precum și condițiile favorabile dezvoltării unei mișcări naționale l-au determinat să se numere, în martie 1917, printre fondatorii Partidului Național Moldovenesc. Din acest moment, implicarea sa în slujba cauzei naționale este totală: participă și ține discursuri la congresele țăranilor, preoților, învățătorilor, studenților. Negociază cu Kerenski, Lenin și Troțki ca reprezentant al țăranimii din Basarabia. Cu Lenin, Halippa se întâlnește la Petrograd. El i-a înfățișat problemele Basarabiei, iar Lenin l-a sfătuit ca deciziile să fie luate de Sfatul Țării. Tot Lenin l-a îndemnat să ceară ajutor României pentru problema învățământului.

Reîntors la Chișinău, **Pantelimon Halippa** se implică tot mai mult în evenimentele de la sfârșitul anului 1917, participă la crearea Sfatului Țării, este ales vicepreședinte al acestuia, iar **din noiembrie 1918 până în februarie 1919 devine președinte al Sfatului Țării.** În acea epocă de mari prefaceri el impresionează prin discursurile sale, îmbărbătându-i atât pe colegii săi, cât și pe toți românii din Basarabia prin cuvinte precum:

„Cel mai mare dușman se află în mijlocul nostru. Acesta este neunirea. Frații mei, biruiți acest strașnic dușman și noi vom birui totul”.

Anul 1918 îl găsește în plină luptă pentru cauza românilor din Basarabia: participă, în 24 ianuarie, la proclamarea Independenței Republicii Moldovenești, este **fondator al Universității Populare din Chișinău**, o adevărată oază de cultură și promovare a românismului, are numeroase contacte cu cercurile politice și intelectuale din România, este un orator și un publicist valoros al ideii de unire pe care o propagă oriunde este prezent.

La istorica ședință a Sfatului Țării, unde s-a decis prin vot majoritar Unirea cu România, Pan Halippa este o prezență impunătoare și unul dintre cei care au jucat cu succes cartea unionistă. Câteva zile mai târziu, drept recunoaștere pentru rolul său, este nominalizat, alături de Daniel Ciugureanu, Ion Pelivan și Ștefan Ciobanu, ca membru al delegației care duce la Iași actul Unirii. În același an, după cum avea să mărturisească mai târziu, **Halippa a avut șansa istorică de a participa ca delegat al Basarabiei la adunările naționale de la Cernăuți și Alba Iulia, care au decretat Unirea Bucovinei și a Transilvaniei cu patria-mamă.**

Cariera și ulterior întreaga viață a lui Pantelimon Halippa vor sta sub aureola zilei de 27 martie 1918. În perioada interbelică el se va alătura Partidului Național Țărănesc, condus de Iuliu Maniu, și va ocupa o serie de demnități în ierarhia vieții politice a României Mari: secretar de stat, ministru în câteva rânduri, deputat și senator. Inclusiv Academia Română îl va onora și îl va accepta în rândurile sale, conferindu-i calitatea de membru corespondent.

În întreg intervalul 1918-1944, Pantelimon Halippa este un redevabil publicist în presă, scriind sute de editoriale și conducând între anii 1932-1944 **„Viața Basarabiei”**, principala revistă din Basarabia. Cu toate acestea, exceptând articolele publicate în diferite organe de presă, în timpul vieții sale i-a apărut doar o singură carte, și aceea de versuri: Flori de pârloagă, publicată la Iași în 1921 și avându-l ca prefăcător pe Mihail Sadoveanu, care-l consideră pe Halippa ca fiind pentru Basarabia ceea ce au fost poezii renașterii naționale înainte de Eminescu. Adept al

democrației și adversar al totalitarismului și al dictaturii, el respinge și combate rățăcirile legionare și fasciste ale unei părți a societății românești. Începutul celui de-al Doilea Război Mondial și fatidicul moment al brutalei anexiuni a Basarabiei la URSS îl vor determina să se refugieze cu întreaga familie la București. Din acest moment avea să înceapă și calvarul său. Pe de o parte, opera sa politică de suflet - unirea Basarabiei - era distrusă, iar pe de alta, comuniștii români proaspăt instalați la putere și prietenii lor sovietici nu-i vor ierta rolul crucial jucat în 1918. Este arestat și trimis în Siberia în anii 1952-1955, apoi, eliberat și revenit în România, este deținut din nou, până în 1957, la Aiud. Ultimele două decenii din viața Halippa le trăiește în permanență supravegheat de Securitate, iar după șase ani de la eliberare primește de la Academia Română o pensie modestă. În ciuda acestor greutăți, Halippa continuă să fie un om activ. El scrie și militează în permanență pentru cauza Basarabiei, trimițând memorii, spre exemplu, în 1973, președinților SUA, Franței și Italiei. Martor principal al Unirii de la 1918 și adevărat izvor istoric, Pantelimon Halippa este chemat uneori să povestească despre evenimentele istorice la care a fost martor și actor. Se stinge din viață la 30 aprilie 1979, mărturisind că îl chinuie gândul că nu mai poate vedea revenirea Basarabiei la patria-mamă.

De luat aminte:

La 102 ani de la Marea Unire, de la 1 Decembrie 1918, să facem cu toții o cuvenită reverență în fața memoriei marilor români și în fața miilor de eroi, precum aceștia, să prețuim sacrificiile pe care poporul român le-a făcut pentru libertatea și propășirea neamului românesc. Și să le urmăm exemplu.

Ionel MARIN

**Profesorul Alesandru Duțu: Acum 80 de ani.
1940. Drama României. Rapt și umilință**

Consecințele rapturilor teritoriale: 100 296 kmp și 6 807 112 locuitori sub ocupație străină. • Imense valori materiale și spirituale pierdute. • Deznaționalizare. • Deportări și expulzări. • Crime și alte atrocități.

Rapturile teritoriale săvârșite de Uniunea Sovietică, Ungaria și Bulgaria în 1940 au avut consecințe extrem de grave pentru România, statul național unitar român, reîntregit în istoricul an 1918, pierzând circa 100 000 de kmp și 7 milioane de locuitori, adică aproximativ 33% din teritoriu și din populație, imense valori materiale și spirituale fiind distruse sau însușite ce către cei cărora nu le aparțineau.

Uniunea Sovietică a anexat (iunie-iulie 1940) 44 442 kmp și 3 190 000 de locuitori în Basarabia și 5 220 kmp și 596 000 de locuitori în nordul Bucovinei, până în decembrie 1940 fiind înregistrați 220 501 de refugiați.

• După ocupare, Basarabia a fost dezmembrată. Județele Hotin, Ismail și Cetatea Albă au fost incluse, împreună cu nordul Bucovinei și ținutul Herța, în Republica Sovietică Socialistă Ucraineană. Restul Basarabiei, alături de șase raioane din stânga Nistrului (parte din fosta R.A.S.S. Moldovenească) au format Republica Sovietică Socialistă Moldovenească. Devenită republică unională în cadrul Uniunii Sovietice, acestea i s-au aplicat normele și reglementările regimului comunist sovietic: naționalizarea proprietăților agricole particulare, a bunurilor mobiliare și imobiliare ale cetățenilor, socializarea băncilor, caselor de asigurare, instituțiilor de credit, căilor ferate, a majorității întreprinderilor industriale și comerciale, a mijloacelor de transport, farmaciilor, spitalelor, hotelurilor, marilor restaurante etc., organizarea învățământului după sistemul sovietic, introducerea limbii ruse ca obiect de studiu obligatoriu și a alfabetului chirilic (chiar și pentru scrierea în limba română), închiderea majorității bisericilor și introducerea propagandei ateiste etc. Rezultatele acestei politici au constatat în deteriorarea continuă a situației economice, sociale și demografice a provinciei. La scurt timp după ocuparea celor două provincii, sovieticii au reluat practicile țariste privind deznaționalizarea, distrugerea culturii și spiritualității românești autentice. Un mijloc eficace pentru realizarea acestor obiective l-a reprezentat activitatea de distrugere a elitelor românești prin efectuarea de sute de mii de arestări, evacuări și deportări din rândul celor care se opuneau noului regim, mai ales a intelectualilor și oamenilor politici (sub

diferite pretexte, multe pe baza unui simplu denunț), zeci de mii de basarabeni decedând în gulag. Nu puține au fost și execuțiile individuale sau în masă.

Ungaria a încorporat (septembrie 1940) 43 492 kmp (1 380 de localități, între care 22 de orașe) și 2 609 007 locuitori (dintre aceștia 50,2% erau români, 37% maghiari, 2,8% germani, 5,7% evrei, 1,1% ruteni, 3,4% alte naționalități), din care peste 220 000 s-au refugiat în Vechiul Regat până la 1 aprilie 1944.

Linia vremelnică de demarcație a afectat grav unitatea geografică a teritoriului românesc situat din nord-vestul țării, tăind căile ferate și celelalte căi de comunicație, separând orașele industriale de zonele de materii prime etc.

România a pierdut 18,67% din numărul întreprinderilor mari și mijlocii, 1 874 km de linie de cale ferată normală și 467 km îngustă, 38,5% din producția de aur fin, 87,6% din cea de argint, 64,7% din cea de cupru, 97,6% din cea de plumb, întreaga producție de zinc, 70,7% din cea de pirită, 16% din cea de cărbuni, 4 562 090 ha de terenuri arabile fertile, păduri, livezi etc., peste 3 500 000 de cabaline, porcine, ovine, păsări de curte etc.

În perioada următoare, producția industrială românească a scăzut cu 15,9%, numărul întreprinderilor mari prelucrătoare s-a redus cu 26%, suprafața arabilă a scăzut cu 36,5%.

Pierderi însemnate s-au înregistrat și în ceea ce privește capacitatea de apărare.

La toate acestea s-a adăugat calvarul românilor din teritoriul ocupat, numai până la 1 noiembrie 1940, Subsecretariatul de Stat al Naționalităților consemnând 22 713 atrocități (919 omoruri, 1 126 schingiuri, 4 126 bătăi, 15 893 arestări, 124 profanări, 78 devastări colective, 447 devastări individuale), printre care masacrele de la Trăzneu (263 cetățeni uciși dsau răniți), Ip (157 copii, femei, bărbați exterminați), Camăr, Păușa, Ciumurna, Șimleul Silvaniei, Huedin, Mureșenii de Câmpie etc., excluderea românilor din viața politică, administrativă și economică, maghiarizarea forțată, exterminarea evreilor (cei mai mulți și-au pierdut viața în lagărele de exterminare naziste, unde au fost închiși ,în 1944, în timpul ocupației germane).

În România au rămas 538 707 locuitori de origine maghiară, din care au plecat până la 1 aprilie 44,

(din diverse motive) 107 743.

Bulgaria a încorporat Cadrilaterul (septembrie 1940) cu o suprafață de 7 142 kmp cu o populație de 412 105 locuitori, din care 118 000 români (28,42%), 162 625 bulgari (39,46%) și peste 131 000 alte naționalități (31,82%).

• Din Cadrilater au plecat 102 094 de oameni (22 810 capi de familie) din care 51 904 bărbați și 50 190 femei (99 983 în 1940 și 2 111 în 1941), în timp ce în România au rămas 249 140 de bulgari, din care au plecat, până la 1 octombrie 1943, 66 810 (26,80%).

Cauzele care au impus pierderea teritoriilor românești au fost multiple, fiind determinate în primul rând de politica agresivă, revizionistă a celor trei state agresoare (Uniunea Sovietică, Ungaria și Bulgaria, sprijinite de Germania și Italia), de contextul internațional nefavorabil României, dar și de factori interni care au făcut ca poporul român să fie pus în situația de a-și apăra cu arma în mână glia străbună, așa cum și-ar fi dorit.

La 80 de ani de la drama trăită de românii afectați de rapturi (și nu numai de ei) se despică firul în patru pentru a se lămurii dacă la Viena a fost vorba de arbitraj, de dictat (chiar și pentru Ungaria!?!), de arbitraj-dictat etc., se caută argumente pentru cauza „dreptății” ungare și mai puțin pentru cea a României sau, pur și simplu, se ignoră (de mulți, inclusiv de autorități) acele momente tragice.

Pe larg: Alesandru Duțu, Maria Ignat, *Drama României. Rapt și umilință*, Editura Universal Dalsi, București, 2000

Mari domnitori ai neamului românesc Corneliu CRISTESCU

**MIHAI VITEAZUL,
Domn al Valahiei, al Ardealului și
a toată Țara Moldovei**

Motto: De la 1600, nici un român n-a mai putut gândi unirea fără uriașa lui personalitate, fără

paloșul sau securea lui ridicată spre cerul dreptății, fără chipul lui de curată și desăvârșită poezie tragică. N. Iorga, despre Mihai Viteazul.

Alături de Ștefan cel Mare, Mihai Viteazul este personalitatea emblematică a istoriei românilor.

Care era, cum am spune noi astăzi, *vizibilitatea europeană* a valahilor, înainte de Mihai-Voievod?

Să fim dreپți, se știa ceva, știa și Papa despre acel *apărător al creștinătății, atlet al lui Hristos*, care a fost nemuritorul **Ștefan cel Mare și Sfânt**, Domn a ...*toată Moldova*, cum bine e să se știe și azi!!

Despre faptele de glorie ale lui **Iancu de Hunedoara**, cu siguranță, se știa, dar ele erau atribuite ungurilor, deși, puțini, în Europa, știau că el este român adevărat, fiul lui Voicu, dar, în acele vremuri, era *guvernatorul Transilvaniei*, stăpânită de unguri, sau chiar *Regent al Ungariei*.

Dar, despre românii din Valahia, se știa mai puțin. Poate, doar, de **Mircea cel Mare**, cu mult înainte, dar, mai aproape, de **Vlad Țepeș**, care a avut curajul să înfrunte o armată a lui Mahomed al II-lea, Cuceritorul Constantinopolului!, cum, de altfel, o făcuse, mai înainte, și Iancu de Hunedoara, iar, apoi, și Ștefan cel Mare. Ei sunt marii conducători români care au surprins Europa cu faptele lor de glorie nepieritoare, obținute în fruntea unui popor mic, împotriva unei puteri nu mari, ci uriașe, cea mai mare putere a acelor timpuri!

Un contemporan celebru, **Lope de Vega**, i-a făcut lui Mihai un portret deosebit de relevant, semn că știa sau aflase multe despre Voievodul Valahiei și luptător în Liga Sfântă, recunoscut în Europa:

Furios, lat în spate, înfățișare și statură de uriaș, ochi mari, fruntea îndetă, păr cârlionțat, nas lung ascuțit, încrunțat, cu barba mărunță, oacheș la față, bun de picior, strașnic vorbăreț, iar în atacurile ce le dă cel dintâi se repede și mai adânc în vâlmășag pătrunde.

PARTEA a II-a – Luptele lui Mihai Viteazul pentru independență.

În lumea acesta, toate au un început, dar, din păcate, și un sfârșit... Cu atât mai mult o domnie. Și nu orice domnie, ci una încununată de fapte mari, cu mult peste puterea aparentă a unui om și

a unei țări mici, abia știută-n Europa. Este, dacă vreți, un exemplu clasic, *de manual*, cum se spune, care ilustrează cu brio care este rolul personalității în istorie, unde se termină rolul maselor și până unde poate fi ridicat un popor, dacă are șansa istorică de a avea în frunte un conducător cu calități deosebite!

Cum a venit Mihai-Vodă în scaunul Domniei Valahiei

Poate că ar trebui să spunem direct, pentru foarte mulți, a fost o mare surpriză a acelor timpuri!

Mihai avusese parte de *cinci mari dregătorii*, până să ajungă Domn. A fost, pe rând: *bănișor de Severin* (1 ianuarie – 29 noiembrie 1588); *mare stolnic* (1588 – 1591); *mare postelnic* (1591-1592);

mare agă (1592); *mare ban* (1592-1593), [1]. După cum se vede, avea o experiență deosebită și știa ce trebuie făcut și, mai ales, cum să facă, dar avea și energia, și mintea, și curajul să le cuprindă! Este adevărat că, aflat în dregătoria de *ban al Craiovei*, o administra foarte bine, iar: *soarta cea blândă supt care se afla locuitorii banatului era pizmută de locuitorii de dincoace de Olt și slujea a glorifica numele lui Mihai înaintea poporului. El ajunsese a fi nădejdea tuturor, răzbnătorul atât de mult dorit și așteptat, ...Iar crudul Alexandru-Vodă nu întârzie a se înspăimânta de acel mare nume al banului Mihai*, spune Nicolae Bălcescu în istoria sa [2].

Pe de altă parte, nu de multă vreme, lui Mihai: *pentru întâia oară în viața sa, buzele i se descleșteră în privința părintelui adevărat, care fusese până atunci ascuns de oameni. Acuma: Mihai..., fiul lui Pătrașcu (-Vodă), (era) merit să piară, să fugă sau să învingă, domnind!*, [3].

În acest context, Mihai a fost condamnat la moarte, de unde scapă într-un mod miraculos, considerat de popor ca fiind un **seemn ceresc**! Pentru moment, este iertat, dar, după un timp, este din nou urmărit și hotărăște să fugă spre Comstantinopol, dar, trecând mai întâi pe la Sigismund, în Ardeal, pentru consultări. Aici are norocul să întâlnească pe **Baltazar Bathory**, care obține de la vărul său Sigismund: *ce avea mare trecere la Poarta turcească, o scrisoare de recomandare către vestitul vizir Sinan-Pașa, prin care se recomanda de a fi ales domn în*

Țara Românească, cum și alta către Eduard Barton, solul reginei Engliterei la Constantinopol, ce avea mare credit pe lângă Poartă!, [2]. Cu aceste recomandări, Mihai pleacă la Constantinopol, unde este așteptat de **Iani**, capuchehaia, pe creditul căruia împrumută de la turci, greci și ovrei, suma de 400 mii de florini, cu camătă grea. A fost sprijinit și de Andronic Cantacuzino și de Sir Eduard Barton, solul reginei Elisabeta, dar și de **patriarhul** Constantinopolului. Din sumă, 20 de mii de galbeni au fost partea lui Sinan-Pașa, Mare-Vizir atunci, iar restul pentru Sultan și ceilalți; ... și **numirea se face!** [3].

Mihai Viteazul (1593-1601)

Numai că, *numirea definitivă și solemnă* o făcea doar Sinan, care își păstrase pecetea și întregimea atribuțiilor sale de mare vizir, iar acesta abia ieșise din Sofia, aflat în drum spre Belgrad, cu ținta de a dărâma zidurile Vienei, ca răzbunare a turcilor pentru înfrângerea rușinoasă de la **Sissek**, din Croația, din vara anului 1593.

În tabăra lui Sinan, Mihai primește însemnele domniei: *steagul de domnie, sabia, caftanul și kuca* și pornește spre București, în umbra sangeacului....într-un alai de ieniceri, de spahii, de muți împărătești, având de conducător pe Emir-Alem, pe Imbrohorul, pentru a fi dus în scaunul unde straja de 2000 de turci rămânea să-l păzească, **datorită credinței față de sultan!** [3].

Dar, cât de mult avea să regrete, după nici doi ani, Marele-Vizir Sinan-Pașa!

Cât despre Sigismund, care i-a dat scrisori de recomandare, are parte de mulțumiri din partea lui Mihai, încă de la Adrianopol, în drum spre țară: *“căci pot scrie Măriei tale că am avut cinste dela Măria ta”, și-i făgăduiește că în domnie va fi prietenul său.*

Dar soarta trebuia să hotărască altfel legăturile dintre acești doi oameni... [3].

Primii ani de domnie ai lui Mihai-Voievod (1593-1594)

Mihai a fost numit Domn al Valahiei în luna septembrie 1593, pe 2/12, iar la București a ajuns o lună mai târziu, la 15/25 octombrie, însoțit de un alai de 2000 de ieniceri și spahii, aplaudat de poporul care venise să-l vadă, dar, *încărcat de datorii la Constantinopol, datorii pe care știa că nu le va putea plăti niciodată* [4]. Numai că, greul abia acum începea...

În acest context, istoricul german **Ludwig Albrecht Gebhardi**, care, referindu-se la condițiile preluării puterii de către Mihai Viteazul, subliniază faptul că: *meritele sale îl făcuseră cunoscut cu mult înainte de înscăunare* [5]. Iar, cronicarul silezian **Baldasar Walther**, cel care îl cunoscuse personal pe marele voievod, în lucrarea sa, *Scurtă descriere a faptelor de arme ale lui Mihai, domnul Moldovei, Munteniei sau Valahiei*, consemna cu admirație calitățile de excepție ale eroului cărții sale, prestigiul și renumele pe care acesta și-l dobândise: *„El era bine cunoscut tuturor prin strălucirea părintească și prin prerogativele datorate nașterii sale, printr-o distinsă frumusețe și dreaptă purtare a trupului; astfel, încât, între alte virtuți alese era plin de credință față de Dumnezeu, împodobit cu statornicie, îngăduință și alte asemenea calități față de ceilalți. Toți cei buni se simțeau atrași cu dragoste prin atâtea calități desăvârșite, de o fire atât de generoasă și care de la natură părea a fi chemată la fapte mari; nu mai puțin prin elocința cuvintelor sale, care oricât se cerea, vorbirea sa știa fără o pregătire prealabilă să curgă dulce și înțeleaptă”* [5]. Cel dintâi act de domnie cunoscut al lui Mihai e datat din **7 decembrie 1593!**

Se știe că banii lui Mihai au provenit din împrumuturi făcute la *creditorii* turci, greci și evrei, care, imediat ce Mihai a fost numit Domn, *l-au urmat în țară*, în scopul de a-și primi înapoi, de la el, banii împrumutați, desigur și cu dobânzile aferente [1]. Pe de altă parte, în țară, îl așteptau și creditorii fostului domn, care își cereau banii înapoi, dați la numirea acestuia, pentru că, în timpul domniei, acesta nu a reușit

să-i înapoieze. De altfel, așa se întâmpla cu mai toți domnitorii, motiv pentru care erau des schimbați, iar turcii primeau bani la fiecare numire de domn. Din acest motiv, în primul an de domnie, supușii lui Mihai au fost obligați să plătească, pe lângă birul obișnuit, și un număr mai mare de alte biruri, ceea ce a făcut ca apăsarea fiscală să devină insuportabilă.

Situația devenise foarte grea, iar poporul altceva aștepta de la Mihai...

Pentru ieșirea din această situație, trebuia găsită o soluție, iar Mihai a găsit-o, precum Alexandru Macedon, cu nodul ...gordian!

În ziua de **13 noiembrie 1594**, Mihai-Vodă a anunțat toți creditorii că îi va plăti, motiv pentru care i-a chemat pe toți la vistierie. După ce toți creditorii au intrat în clădire, aceasta a fost incendiată, iar creditorii atacați cu tunurile. Cei care au scăpat de tunuri și de foc au fost uciși de soldații lui Mihai. Garnizoana turcă, de 2.000 soldați, a fost și ea masacrată [1]. *În realitate, însă, acest gest al domnitorului a echivalat cu o declarație de război la adresa Imperiului Otoman* [6].

În această situație, Mihai nu mai avea cale de întoarcere... A adunat Sfatul Țării și, împreună cu boierii, Mihai a hotărât **ridicarea la luptă împotriva turcilor!**

Istoricul **Richard Knolles** nota: „*Voievodul (Mihai)....suferind să-și vadă zilnic oprimați supușii tot mai mult și mai mult de turcii nerușinați, el convoacă (...) o adunare a tuturor stărilor Valahiei, pentru a se sfătui cu ele ce ar fi mai bine de făcut pentru a remedia un rău atât de mare, precum și pentru a preveni un rău și mai mare nu fără un motiv de teamă. La această adunare s-a căzut de acord, prin consimțământul tuturor, să se unească mai degrabă cu împăratul și alți principii creștini (așa cum o ceruseră adesea cu hotărâre), decât să îndure în continuare jugul greu al dominației turcești și al sclaviei*“.

Momentul a fost bine ales, deoarece Papa **Clement** al VIII-lea, care a înființat **Liga Sfântă**, cerea cu stăruință monarhilor creștini să se vină alături de Împăratul Rudolf al II-lea, să formeze împreună o armată a forțelor creștine antiotomane. La Ligă, în toamna lui 1594, aderă Sigismund al Ardealului, dar și Aron-Vodă,

domnul Moldovei, iar Mihai aderă și el în primăvara anului 1595, la 20 mai, cu atât mai mult, cu cât și Aron Vodă dorea să scape, și el, de turci și de tătari.

În acest fel, Mihai **și-a asigurat frontiera de nord** și putea să înceapă izgonirea turcilor din țară.

Campania antiotomană. Luptele pentru independență.

Cele întâmplate, care au condus la declanșarea unei adevărate revolte antiotomane, a fost începutul unei campanii antiotomane de anvergură, Mihai acționând atât în numele țării, cât și al Ligii Sfinte.

Mihai avea lângă dânsul *oastea de țară a boierilor și țăranilor*, chemase pe Buzești în București, avea tunuri lăsate de Sinan pașa și altele noi făcute de dânsul, și se putea bizui și pe cei 2.000 de ardeleni trimiși de Sigismund. Orașenii înfrigurați se adunară și domnul lor le dă vestea cea mare, arde catastifele și zapisele de datorii la turci și la alți zarafii, datorii ce atârnavă așa de greu asupra țării. Târgul e chemat sub arme, cei ce se înrolează sunt iertați de toate dăjdiile! Așadar, lupta cea mare pentru creștinătate începuse [4].

Pe acest fundal cunoscut și ca **Războiul cel Lung**, Mihai pornește o ofensivă generală împotriva Înaltei Porți, atacând cetățile turcești de pe ambele părți ale Dunării. După uciderea creditorilor, Mihai a pornit atacul împotriva cetății **Giurgiu** (15 noiembrie 1594), care avea garnizoană otomană, însă aceasta a rezistat atacului. Atunci, românii au dat atacuri asupra cetăților turcești de peste Dunărea înghețată, în Dobrogea și în Bulgaria. De multă vreme românii nu mai cutezaseră așa ceva împotriva stăpânilor lor de la Constantinopol. **Cetatea de Floci**, la gura Ialomiței, fu lovită și distrusă (10 decembrie) și apoi urmă la rând **Hârșova** (1 ianuarie 1595) și însăși **Silistra**, sediul pașei (8 ianuarie 1595) [4]. În toate aceste confruntări, turcii au fost învinși, iar poporul îi admira vitejia. Același lucru îl făcuse și Aron cu turcii și tătarii din Moldova...

Drept urmare, la Constantinopol, se decisese **înlocuirea domnitorilor răzvrățiți**: Bogdan, în locul lui Mihai, iar Ștefan Surdul în locul lui Aron Vodă. Pentru realizarea acestui plan, două armate turcești au pornit spre Dunăre.

Una dintre ele a mers spre Rusciuk, cealaltă spre Silistra [1].

Mihai a pornit cu oastea sa împotriva armatei turcești ce se îndrepta spre Rusciuk, trecând Dunărea înghețată. *Dar atunci se anunță că grosul oștirilor tătărești trecuse Dunărea și înainta spre apus* [4]. Pentru a împiedica joncțiunea tătarilor cu turcii, Mihai și-a retras tabăra mai spre nord și a trimis pe frații Buzești și cu Radu Calomfirescu împotriva tătarilor. Tătarii au fost bătuți de două ori consecutiv, la **Putineiu**, la 14 ianuarie 1595, și la **Stănești**, la 16 ianuarie 1595, dar au reușit să facă joncțiunea cu turcii, *care trecuseră Dunărea*. Inamicul a înaintat până la **Șerpătești**, unde a fost înfrânt de trupele conduse de paharnicul Manta. Oastea turco-tătară se retrage la **Rusciuk**, unde este atacată de oastea lui Mihai, care a trecut Dunărea pe gheață. Armata turcă e înfrântă la Rusciuk, la 25 ianuarie 1595. Ambele pașale, Hasan și Mustafa, fură uciși, orașul fu cumplit devastat și ars, artileria turcească fu luată de domn, iar pretendentul Bogdan abia scapă cu fuga.

Surpriza și repeziciunea, cele două calități ale strategiei lui Mihai, avuseseră efect deplin [4].

În același timp, cea de-a doua armată turcească, cea de la **Silistra**, e distrusă de banul Mihalcea, iar pretendentul Ștefan Surdul este ori ucis, ori scapă cu fuga, nemaifiind menționat în istorie.

Oștirea lui Mihai era împărțită în patru corpuri, ce atacă la Brăila, Cernavodă, Turtucaia și Nicopole. Dar faptul cel mai important din această campanie a fost luarea **Brăilei**, în martie 1595, singura cetate dobândită atunci de Mihai, unde și-a putut așeza oștile pe locul vechiului târg de negoț al strămoșilor lui! Oricum, cetatea de pază a Vadului Dunării, punct strategic prețios, era acum *redată Țării Românești*, scrie P. P. Panaitescu [4].

Trupele lui Mihai avansează pe tot malul drept al Dunării, ajungând până la *Munții Haemus*, în Balcani, ridicând la revoltă pe localnicii creștini. Localitatea **Turtucaia** (Tutrakan, Bulgaria) este arsă, **Babadagul** jefuit de moldoveni, iar cetatea turcească a **Brăilei** fiind **cucerită** de ...creștini.

Mihai a pornit și împotriva cetății **Turnu** și **Nicopole** (10 iunie, 1595), unde i-a înfrânt pe turci. Tătarii așezați la Vidin **atacară** pe neașteptate **Craiova** și o arseră. Vestitul căpitan

Deli Marcu apără orașul, dar fu rănit în luptă. Urmărindu-i, românii trecură Dunărea și prădară **Vidinul**.

Iar **Baba Novac**, cântat de poezia populară, trecu Dunărea până la Balcani, arse **Plevna**, și duse până la **Sofia** numele stăpânului său, **Mihai Vodă, domnul Țării Românești!** [4].

Nicolae Iorga: *călăreții lui Mihai Viteazul ajunseseră până la Adrianopole în est și Plevna în vest!*

Niciodată, de la Mircea cel Bătrân, un domn muntean nu cutezase să se atingă de pământul padișahului și să atace cetățile lui. Mihai era, dintre toți aliații creștini, cel mai apropiat de inima împărăției turcești, ortodocșii sârbi, bulgari și albanezi începeau să alerge sub steagurile lui.

Încă de la cele dintâi triumfuri ale românilor: *spaima și groaza ...intrară și în Constantinopole* [2].

Dar, la Constantinopole, s-a hotărât: *Înainte de toate trebuia învins acest dușman primejdios!!*

Bătălia de la Călugăreni

Sultanul trimise o oaste mare pentru pedepsirea necredinciosului vasal din Țara Românească, sub conducerea Marelui Vizir **Ferhat Pașa**, dar acesta este înlocuit cu **Sinan Pașa**, fiind numit el însuși Mare Vizir și comandant al oștirilor trimise **împotriva lui Mihai!**

Turcii au trecut Dunărea la 4-7 august, 1595, în două puncte: pe la Rahova-Prundu, N-E de Rusciuk și Giurgiu, ceea ce silește pe Mihai să se retragă până la Călugăreni, locul ales de dânsul pentru luptă. Oastea lui Mihai, după cronicile oficiale, nu trecea de 8.000 de oameni și cu cei 2.000 unguri ai lui Albert Kiraly, avea un total de 10.000 de oameni. Oastea turcească era desigur superioară ca număr, probabil 20.000 de oameni și aduceau pe **Mihnea** ca pretendent la tronul Munteniei.

Mihai a decis să dea bătălia împotriva turcilor la Călugăreni, pentru că aici terenul îi era favorabil lui, fiind mlăștinos nu permitea desfășurarea corespunzătoare a efectivelor otomane.

Bătălia s-a dat la 13 /23 august 1595 și s-a soldat cu o **victorie tactică** a lui Mihai. Turcii au pierdut un steag, mai multe tunuri și circa 7000 de combatanți, insuficient însă pentru a-l opri din marșul spre București. A doua zi, Mihai și-a retras oastea spre București, apoi spre Târgoviște,

apoi în munți (12.septembrie). Armata turcă a urmat-o pe cea creștină, ocupând Bucureștii, Târgoviștea și refăcând cetatea Brăilei [1]. Bătălia a fost evocată de poetul **George Coșbuc**, în cunoscutul poem **Pașa Hassan**. Acesta vede cum însuși „...fulgerul Sinan, izbit de pe cal, / Se-nchină prin bată”, și îl apucă spaimea, că Mihai: „...vine spre pașă, e groază și vai, / Că vine furtuna”, „Iar barda din stânga-i ajunge la cer, / Și vodă-i un munte.” Hasan: „Alergă de groaza pieirii bătut, / Mănâncă pământul”, „Căci vodă ghiaurul în toți a băgat / O groază nebună.” Teribilă evocare a vitejiei Voievodului Mihai!

Mihai Viteazul alungând pe Sinan Pașa,
de Apcar Baltazar (ro.wikipedia.org)

Mihai s-a retras temporar în munți, așteptând sprijinul lui Sigismund, în timp ce turcii s-au instalat în București, iar Sinan numea funcționari otomani pentru administrarea noului *pașalâc*, la București și Târgoviște (26 august), introducând garnizoane și transformând bisericile în moschei! Primind în munți sprijin din Moldova și, mai ales, din Transilvania, Mihai Viteazul a luat comanda unei armate puternice și numeroase, care i-a îndepărtat pe otomani din Târgoviște (5–8 octombrie 1595) și apoi din București (12 octombrie 1595), după care le-a provocat pierderi grele în retragerea lor disperată peste Dunăre, la Giurgiu (15–20 octombrie 1595). Aici, Mihai a atacat ariergarda turcă, a rupt cu artileria podul peste Dunăre, a eliberat peste 8.000 robi luați de turci și a început asediul cetății Giurgiu. La 20 octombrie 1595 a fost cucerită **cetatea Giurgiu**, luându-se o pradă enormă. Sinan Pașa a fost destituit de către Sultan din funcția de Mare Vizir

Bătălia de la Giurgiu (15-20 oct. 1595)

Mai important însă este faptul că prin reluarea Brăilei și a Giurgiului, **Mihai Viteazul a refăcut pentru o clipă lanțul de apărare la Dunăre**. În orice caz, nici o mare oaste turcească n-a mai trecut Dunărea între 1595 și 1600 și stăpânirea acestor cetăți, deși nu însemna prea mult lucru, a îngăduit lui Mihai să cucerească Ardealul și Moldova, având spatele întrucâtva întărit [4].

În ianuarie 1595 tot malul stâng al fluviului se afla sub controlul românesc [7].

Astfel, campania otomană, sub conducerea lui Sinan Pașa, pornită cu intenția de a transforma principatele în pașalâcuri, s-a sfârșit cu un **răsunător eșec, cu ecouri în Apusul Europei**.

Obținând **victorie după victorie**, Mihai Vodă capătă, din partea poporului supranumele de **Viteazul!**

Ecouri europene ale luptelor cu turcii

Prin campanii sale fulgerătoare, Mihai reușește să înlăture pericolul otoman și să atragă atenția lumii europene asupra vitalității și dragostei de libertate a românilor și a eroismului conducătorului.

Numele lui Mihai-Voievod începuse să fie cunoscut, nu numai la creștinii ortodocși, ci și în Apus, într-o **aureolă de legendă**. Un ziar **italian** (foaie de informații) din Roma, amintind izbânzile sale asupra păgânilor, scria: *Merită să fie slăvit ca unul din cei mai viteji, puternici, valoroși și înțelepți principii ce trăiesc azi. Putem nădăjdui că va duce la culme gloria sa cu noi lupte împotriva tiranului turcilor și că va contribui el cel dintâi la alungarea lui din Europa* [4].

Istoricul francez **Michel Baudier** arăta: *Sinan pașa cu o înfricoșătoare armată de turci trece Dunărea [...] pe calea lesnicioasă a unui pod pe care l-a construit în mod special, «spunea el», pentru a recuceri Valahia care se desprinsese de ascultarea datorată stăpânului ei. Mihai, domnul acestei provincii, văzând o armată atât de puternică îndreptată împotriva sa, ce trece cu îndrăzneală Dunărea, fără a avea mijloacele necesare pentru a o împiedica, se hotărăște, cu toate că forțele lui erau puține, să facă tot ce-i stă în puteri pentru apărarea provinciei sale* [5]. Iar istoricul slovac **Timon Samuel** consemnează într-un stil elogios **victoria obținută de Mihai în bătălia de la Călugăreni: Sinan, voind să le**

aducă <Țărilor Române> distrugere și pieire, a trecut în țară <Valahia>, pe la cetatea Giurgiu, cu o armată de aproape două sute de mii de oameni. Mihai, cu oastea adunată, temându-se de o luptă cu dușmanii în câmp deschis, a hotărât să-i hărțuiască și să-i obosească pe aceștia. În această regiune se află o pădurice de sălcii deasă, în care calea este oprită de multe râuri și mlaștini [5].

Cronica turc Naimaatribuie întreaga înfrângere a turcilor „apostatului și blestematului Mihail. El arată cum: *infamul Mihail a ieșit din păduri, a luat Târgoviștea și Giurgiu... O asemenea retragere dezastroasă și înfrângere n-a mai fost pomenită în istori!*

Figura rară în istoria militară a românilor, oameni prudenți și așezați, care știau să-și apere țara, întărindu-se în păduri și în locuri ferite pentru a lovi pe dușmani, dar care foarte rar iau ofensiva și întâmpina pe dușman în țara lui, Mihai a avut ca principiu strategic întotdeauna, asigurarea independenței fără de Poarta Otomană și unificarea teritoriilor locuite de români.

Bibliografie

- [1]. *** Mihai Viteazul, In:
http://enciclopediaromaniei.ro/wiki/Mihai_Viteazul
- [2]. N. Bălcescu. *Românii sub Mihai-Voievod Viteazul*, Editura Minerva, București, 1985.
- [3]. N. Iorga. *Istoria lui Mihai Viteazul*. Editura Minerva, Vol. I și II, București, 1979.
- [4]. P. P. Panaitescu. *Mihai Viteazul*. Editura Corint, București, In:
https://www.academia.edu/35593807/Mihai_Viteazul
- [5]. Lucian Giura. *Mihai Viteazul în conștiința europeană*. In:
https://www.armyacademy.ro/reviste/3_2004/r3.pdf
- [6]. Bianca Ioniță . Documentar: 27 mai 1600 – ziua în care Mihai Viteazul a devenit voievodul tuturor românilor. În:
<http://www.rador.ro/2015/05/27/documentar-27-mai-1600-ziua-in-care-mihai-viteazul-a-devenit-voievodul-tuturor-romanilor/>, 27/05/2015
- [7]. *** Mihai Viteazul. In:
https://ro.wikipedia.org/wiki/Mihai_Viteazul

MIHAI VOIEVOD SE LUPTĂ CU TURCII

de Corneliu Cristescu

Era Europa-n pericol de moarte,
Nimeni, pe turci, să-i oprească nu poate;
Pentru Credință și Libertate!
Papa Clement din Roma Latină,
Mai multe popoare și interese combină
Și făurește *Liga Sfântă Creștină!*

Spera să apară bărbați cu destin,
S-aducă armate, să lupte din plin,
Pământul acesta să rămână creștin.
Valahii din Est sunt primii vizați,
Tot primii, de turci, sunt ei atacați;
În Liga Creștină intră ca frați !

Regii din vest, printre ei, își caută vină,
Nu fac mai nimic, i-așteaptă să vină;
Mihai luptă întâiul în Liga Creștină!
Mihai deveni un luptător de temut,
Deși, la domnie, era doar la-nceput;
Credința, Viteaz, pe Mihai, l-a făcut!

De unde venea acest Domn pământean?
Din *Vodă Pătrașcu*, se trăgea el, ca neam;
Mihai era și valah, era și oltean!
A fost lui *Mihnea Turcitul* stolnicul său,
Ban al Craiovei, lui *Alexandru cel Rău*;
Interesat să-și ridice numele său!

De *Patriahul din Stambul* a fost susținut,
Cu bani foarte mulți, luați împrumut;
Domnia Valahiei el a obținut!
Intrarea în *Liga* cu ceilalți latini,
Produce revolte-ntre musulmani și creștini;
Prilej să-i suprimă pe turci și pe levantini!

Să lupte cu turcii din sud, din cetăți,
El a semnat tratate de vasalități,
Cu Sigismund, mai întâi, din Ardealul cu moți.
Biserici române, din Ardeal, se scia,
Vor trece-n-Mitropolia din Valahia,
Iar, în război, pe Mihai, îl va ajuta!

Semnează și cu Împăratul tratat,
Cu Rudolf, La Praga, la el în palat;
Devenise vasal, dar era acceptat.
Hotarul de nord, fiind protejat,

În lupta cu turcii, va fi apărât;
Mihai se arată un bun diplomat!

Turcii se arătau a fi supărați,
Că turcii din țară au fost suprimați;
Se-ndreaptă spre Scaun, se vor răzbunați!
Puhoiul cu turci, tot veneau ca năucii,
Mihai și-a făcut, și el, semnul crucii;
Mihai hotărâ să se bată cu turcii!

Nici turcii nu-și pierd vremea în van,
Trimit o armată, în cap, cu Sinan,
Sultanu-l trimise pe-acest pașă alban!
Mihai a prins veste cum turcii se duc
Spre capitală, căci ei vor Pașalâc;
Mihai a-nțeles că-i mare bucluc!

A strâns o armată cu mulți călăreți,
Aleși pe sprinceană, de tineri băieți,
Și-a pus căpitani curajoși și isteți.
Secuii lui Kirally erau doar o parte,
Mihai făcu planul de luptă, ca-n carte;
Pe Sinan să-l tragă într-un loc mai aparte!

Cu suta de mii de ieniceri turci,
Trebuie să lupți curajos, nu te-ncurci,
Cu sulii și săbii, topoare și furci.
Mihai adună luptători, sașipe mii,
În pădure, la Călugăreni, în câmpii,
Kirally, un ungur, aduse vreo șapte mii;
În lupta cu turcii, doar erou poți să fii!

Știa că și turcii sunt destul de vicleni,
Mihai chiar miza pe valahii olteni;
I-aduse-n mocirla din Călugăreni!
Podul, pe Neajlov, fu izbit de un val,
Sinan, călare, se lovi de un mal,
Își rupe doi dinți, căzând de pe cal!

Turcii păreau că sunt debusolați,
Pierdură vreo șapte mii de soldați
Și tunuri, cu care au fost bombardati!
Mihai știa că turcii o să-și revină,
Puhoiul de turci nu-nceta ca să vină,
Era nevoie și de o armată străină!

Mihai se retrage în munții cu nor,
Să pregătească un atac viitor,
La vecinii valahi, le cere el ajutor!

Europa-l privea, pe Mihai, cu onor,
Succesul lui fu cotate ca răsunător;
Se bucură Papa și e încrezător!

În vremea aceasta, turcii se duc
Spre capitală, cu mersul năuc,
Să facă din țară un Pașalâc!
Turcii se-avântă ca-n lupta cu zmei,
Rânduiala o schimbă așa cum vor ei;
Bisericele arată ca niște moschei!

Toate acestea, Mihai le-a vizat,
Armata, între timp, a organizat,
Gata de luptă era imediat!
A primit ajutor, cum a fost vorba,
Și din Ardeal, dar și din Moldova,
Așa cum era în tratat scrisul și slova!

Atacul l-a dat când Sinan nu se-aștepta,
Turcii fugeau speriați, din calea sa,
Pe cei prinși, pe loc, Mihai, îi suprima!
Turcii se pun pe-o goană nebună,
Lasând în urmă ce-aveau la-ndemână;
Fugeau către Giurgiu, că-i Dunărea bună!

Cu pierderi enorme ei au traversat,
Dunărea-n valuri pe mulți i-a luat;
Eșecul lui Sinan, pe mulți i-a mirat!
În Europa, peste tot, acum, se vorbea,
Gloria-n luptă, lui Mihai, îi creștea;
Europa, acum, cu Mihai se mândrea!

Mihai socoti că-i momentul propice,
Turcilor din cetăți, o lovitură s-aplice,
Să-i scoată din țară, să plece de-aice.
Luă Cernavoda, Giurgiu și Turnu, divin,
Hârșova, Silistra, Isaccea, Brăila, Măcin,
În sud, Rusciuc, Sistova, Nicopol, Vidin!

Nu a uitat pe tătari, așa-i obicei,
În bătălie, le-arată care-i temei;
Îi prinde și-i bate la Putineiu!
Din anul acela, de bine-l vorbesc,
E liberă Țara, fără stăpânul turcesc;
Dunărea toată e sub control românesc!

Cu-aceste victorii despre care vorbim,
Noi, pentru ele, pe Mihai-Vodă-l slăvim;
Noi, ca români, ne mândrim și-l iubim!

În istorii rămâne ca un bun luptător,
Primul în inima acestui popor;
 Dar, mai presus de toate, **Unificator!**

Cristian Petru BĂLAN (SUA)

TRAG LINIA ȘI ADUN...

Îmi lipsește un mileniu cu nonsensuri din trecut și un alt mileniu decent din viitor, pentru a fi perfect civilizat și genial precum visasem, ori măcar împăcat cu mine însumi dar și cu voi toți, cei botezați cu același sânge nobil geto-dacic care-mi clocotește tihnit sub ie...

Totuși, nu m-a văzut nimeni înmânând buchete de flori ocupanților mărșăluind încruntați ca eliberatori pe sfințenia pământului nostru ori fluturându-le steagul unicolor în dreapta și-n stânga cu amicitie falsă, în timp ce drapelul nostru îndoliat zăcea aruncat prin șanțuri...

Astăzi realizez că de abia mai pot să stau drept, iertând și uitând prea ușor cam multe din trecut, bune și rele din răstimpurile vechi...

Eu, ca și voi, treptat-treptat, m-am adaptat răului, blestemându-l, râzând de el, făcând haz de necaz ori plângându-mi de milă, continuând însă ca să fiu blând și cumițel ca un miel naiv care se miră de măreția și frumusețea abatorului modern și luxos care i-a fost construit special pentru el, unde a fost adus cu intențiile culinare cele mai nobile...

M-am adaptat cam prea repezător situației până ce mi s-a părut normal să fie așa, aproape necesar, precum un vaccin al supraviețuirii.

Înjurați-mă, condamnați-mă! Am fost cuminte, rareori recalcitrant și ălor mari le-a plăcut mult supunerea mea!

În fond, n-am jefuit pe nimeni și nu mi-am atacat nici vecinii, ba chiar tăceam prea mult când îmi smulgeau din mână cu forța strictul necesar deși ei aveau totul. Ce puteam să fac? - îmi spuneam eu cu prea multă ușurință, deși așa fi

putut multe, multe... Civilizația străbunilor mei îmi cerea politicos să rămân cumsecade, deși recunosc că am protestat mai mult în gând, iar uneori chiar am urlat turbat în mine.

Totuși, n-am biruit, însă am supraviețuit încurajându-mă cu vechea înțelepciune din moși-strămoși: „*apa trece, pietrele rămân!*...”

Păi da, de rămas rămân, numai că se freacă și se macină între ele sub puterea valurilor până se fac nisip!

Nu, niciodată nu m-am agățat de brațele crucilor sfinte, nici de crengile drepte, solide și mândre ale stejarilor a căror frunză verde o tot cântam cu jale peste tot: „*Frunză verde, frunză verde...*” de plângeau râurile și munții...

Nu m-am agățat nici de razele Lunii, nici de ale Soarelui la răsărit, ci numai de razele lui fascinante de la apus, înlăcrimând de fiecare dată când dispărea după îndepărtările vestice, urmărindu-l cu gândul și jinduind să fim și noi acolo liberi alături de el...

Am adoptat mai totdeauna o mioritică resemnare pașnică, mistică și romantică, precum nevinovatul ciobănel moldovan, cu cavatul în gură, fluierând când vesela „*Ciocârlie*”, când doine de jale și de tristeți adânci, crezând că, supus soartei, îi stă mai bine când spune: „*Și de-o fi să mor în câmp de mohor./ Să le spui curat că m-am înșurat cu-o mândră crăiasă,/ A lumii mireasă...*” Ce să învăț de aici?

Simt că am 2000 de ani, dar nu cu toate lecțiile făcute, trebuind să repet că uitasem mileniul geto-dacic, când sub steagul lupului urlând în luptele vitejești ale lui Decebal, făcuse ca Roma să se cutremure. Da, am uitat!

Am uitat, iar acum aniversăm două milenii de modestie adormită, cântând cu voce falsă: „*Deșteaptă-te, române!*” peste toate văile pustii și munții dezgoliți, iar ecoul ne răspunde cu simțul umorului: „...române... rămâne... mâne... mâne... mâine...”

Da, însă eu, cu instinct ancestral greu de potolit, continui să le spun tuturor: Am 2000 de ani și-s mândru cu ei, simțind că-s cel mai tânăr din lume, cel mai cel...

Dar cui îi pasă? Așteptam momentul să-i conving.

De aceea, când porțile sigilate ale Plaiului Mioritic au fost deschise forțat, am plecat peste

tot prin lume să-i ajut (și să mă ajut) neuitând să le amintesc cu vechea mea mândrie:

Am două milenii de existență și voi depăși cu bine și Mileniul al treilea...

Știți cine sunt eu, cel care provin din cuibul de aur cel mai civilizat al omenirii? Ați priceput?

Dar străinii s-au oprit o clipă din conflictele lor interne în creștere și ridicând mirați din umeri, mi-au răspuns râzând:

- *Shut up, man! Who are you? I don't understand you!*

- *Je ne te comprends pas!*

- *Ich verstehe Sie nicht!*

- *No ti capisco!*

- *Yo no te entiendo!*

- *Eu não estou entendendo você!*

Iar eu, trăind ca o slugă între ei și învățându-le precum evreii toate limbile lor, le-am răspuns cu nealterata-mi mândrie:

- Pentru mine voi toți sunteți Neica Nimeni și nici eu nu vă cunosc, dar e foarte aproape și vremea mea și o să vă arat cine sunt eu și neamul meu! Căci o să mă reîntorc în „Grădina Maicii Domnului”, fiind convins că, de fapt, aici a ales Dumnezeu locul să o pună de începutul omenirii... Veți muri și veți vedea cine suntem noi...

Dar unul din străini mi-a răspuns în românește:

- Ești ironic! Glumești?

- Nu, nu glumesc. Vezi că se poate? Că vorbești bine! Atunci, haide! Puneți mână de la mână și cultură lângă cultură de învățați toți românește, limba viitorului omenirii. M-ați auzit? Nu întârziați! Vă salut respectuos, valabil acum și peste toate secolele! Hai, pa!

Eu și toți cei optimiști ca mine.

Victor RAVINI (Franța)

Unde este patria?

În zilele de azi dușmanii tradiționali ai românilor, ajutați de cozile lor de topor, trădătorii de neam

dintre frații noștri de sânge, fac eforturi disperate să ne ștergă identitatea națională și culturală. De aceea ei atacă religia noastră. Ei atacă și limba noastră, dar asta nu au învățat-o de la Feuerbach. O știau de acasă...

Mai întâi, ce este patria? Patria are mai multe sinonime: țară, țărișoară, țară de baștină, loc de baștină, patrie-mamă, glie, moșie, vatră, vatră strămoșească, nație, națiune, origine, proveniență, pământ, pământ străbun, pământ strămoșesc, pământ natal. Patria este o noțiune sau un concept social și, ca toate noțiunile și conceptele sociale, poate avea o mulțime de definiții diferite, după perspectiva din care este privită această realitate. Dicționarul Explicativ (DEX) dă 22 de definiții pentru patrie, dintre care selectez doar una:

„Patria este țara din care s-a desprins o altă țară, o provincie etc., care este legată de prima prin unitate națională, de limbă, cultură etc.” Același dicționar dă 44 de definiții pentru națiune, din care selectez: „Formă de comunitate etnică-socială a oamenilor, istoricește constituită, apărută pe baza unității de limbă și religie, de teritoriu, conștiința identității istorice și culturale, a originii limbii și culturii, o anumită factură psihică, care se manifestă în particularitățile specifice ale culturii naționale și în conștiința originii și a sorții comune”. Dicționarele noastre dau sinonimele pentru națiune: nație, neam, popor, norod, limbă, seminție.

Ce unește, ce leagă împreună o națiune sau un popor? Comunitatea teritoriului geografic mărginit între granițele unei țări? Nicidecum. Sunt milioane de români în România și alte milioane de români ce au apucat să trăiască în afara granițelor ei, care au fost stabilite arbitrar, prin tratate și convenții diplomatice, mereu schimbătoare. Se știe prea-bine că în Republica Moldova și în afara granițelor acesteia trăiesc dintotdeauna români, pe întreaga întindere a zonei de răspândire a străvechiei culturi Cucuteni-Tripolia, care se întinde din Transilvania, peste Moldova și până în Ucraina. Mai sunt români și în sudul Dunării, în Timoc, Voivodina, Macedonia, Epir și prin alte locuri din Peninsula Balcanică. Sunt și valahi în vest, prin Moravia, în actuala Slovacia. Aceștia și-au pierdut limba. Abia mai folosesc câteva cuvinte românești pentru obiecte casnice, dar continuă să

aibă costume naționale românești. Pe lângă românii ce trăiesc în vecinătatea sau apropierea României de mii de ani, mai sunt încă alte milioane de români ce trăiesc departe, în diferite țări occidentale, prin Europa, America și prin alte țări de pe toate continentele, cât și prin Federația Rusă, până la Vladivostok.

Rețin definiția că „patria este țara din care s-a desprins o altă țară”. Rețin și că țara desprinsă este legată de cea din care s-a desprins, „prin unitatea națională, de limbă și de cultură”. Desigur că și dumneavoastră și eu ne gândim la Republica Moldova. Conform definiției din DEX, patria Republicii Moldova este România. Republica Moldova este legată de România „prin unitatea națională, de limbă și de cultură”. Așadar, aceste două țări formează un singur popor, o singură națiune. Conform definițiilor din DEX, românii din cele două țări formează o „comunitate etnică-socială a oamenilor, istoricește constituită, apărută pe baza unității de limbă și religie, de teritoriu, conștiința identității istorice și culturale, a originii limbii și culturii, o anumită factură psihică, care se manifestă în particularitățile specifice ale culturii naționale și în conștiința originii și a sorții comune”.

În ce constă unitatea și coeziunea unui popor sau a unei națiuni, care trăiește în două țări? Ba chiar trăiește în sumedenie de țări, cum trăiesc milioane de români risipiți prin lume, de voie, de nevoie sau fără voie, duși cu forța ca în vremurile de tristă amintire pe care nu le putem uita. Care este esența, sâmburele sau sufletul poporului român ori al națiunii române?

Am găsit răspunsul la filosoful german Ludwig Feuerbach (1804-1872), materialist și ateist. Selectez aici din două cărți ale lui, unde el nu se referă la nicio națiune sau popor anume, ci generalizează. Feuerbach subliniază funcția socială a religiei. El zice că poporul se stimează pe sine însuși în măsura în care crede în religia sa. O națiune e puternică și importantă în istoria mondială numai dacă recunoaște și are un cult pentru propria sa nesfârșire și divinitate. Feuerbach consideră că „religia e cea mai tare forță unificatoare, legătura cea mai indestructibilă a unui popor. Religia e uniunea lăuntrică, însăși unitatea poporului, contopirea națiunii, întrepătrunderea sa, adunarea, desfacerea și

refacerea tuturor ființelor și indivizilor într-o singură ființă. Forța unei națiuni constă în religia sa, este o forță ideală, și nu constă din armate sau puternice șanțuri și ziduri de apărare. Națiunea își are tăria numai în conștiința propriei eternități, care e religia sa”^[1]. Feuerbach revine mereu la această idee și o accentuează în mai multe feluri.

El mai spune că „prima și cea mai nobilă înfățișare a spiritualității unei națiuni e arta și îndeosebi literatura populară orală. Cea mai înaltă formă de artă e tragedia, iar tragedia e cea mai de seamă formă a literaturii”^[2]. El continuă: „A doua ca cea mai distinsă înfățișare în spiritualitatea unui națiuni, și în care aceasta își are adevărul său, e religia”^[3].

Feuerbach pune, totuși, religia pe primul plan într-alt fel. Religia stă mai clar și mai adânc în duhul poporului decât creația literară, cu toate că nicio națiune nu poate exista fără literatură. Spiritualitatea și înțelepciunea poporului constă în religia sa^[4]. Temelia stă în religie. În religie poporul recunoaște și glorifică credința unanimă în sine însuși și nesfârșirea sa ca întruchipare a deosebirii sale spirituale naționale și ca ființă. El spune că: „Religia e viziunea specificității ființei unui popor în eternitate sau viziunea generalității sale în ființa sa specifică. Prin religie poporul în principal se înalță pe sine însuși în conștiința ființei sale”^[5].

El spune că „omul mai caută în religie și un mijloc contra a ceea ce îl face să se simtă dependent și condiționat. Astfel, remediul contra morții e credința în nemurire. Se știe că prima sau cea mai veche religie a fost religia naturii, iar până și divinitățile spirituale sau politice ulterioare, ca zeii grecilor sau germanilor, au fost mai întâi chipuri de zei ai naturii. Natura a fost și este în continuare, la popoarele care trăiesc în natură, nu vreun simbol sau unealtă pentru vreo ființă sau zeitate ascunsă în dosul naturii, ci natura în sine ca atare e obiect de înaltă prețuire religioasă”^[6].

Feuerbach consideră că literatura populară orală este expresia spiritualității unei națiuni, iar religia e cea mai mare creație spirituală a poporului. El explică în ce fel religia este rezultatul proiectării sufletului omului pe natură, în același timp în care natura e sanctificată. Legătura cu ideea unei lumi metafizice este – după el – o formă de

alienare, de înstrăinare. Cu această afirmație el ne convinge că nu face apologia religiei de pe poziția unui teolog, ci el este un filosof imparțial. Feuerbach are dreptate că literatura populară orală și religia sunt definitorii pentru o națiune. Dar a scăpat din vedere că mai este ceva. Noi românii știm un lucru, pe care Feuerbach nu l-a spus. Probabil că nu s-a gândit mai departe de lungul nasului: cea mai de seamă creație a oricărui popor este limba sa. Fără limbă, nu este posibilă nici religia, nici literatura și nici vreo altă creație artistică sau materială a unei nații, nu este posibilă societatea și nici civilizația. Limba română ne unește mai mult decât religia. Unii români cred în ortodoxie, alții cred în ateism, care e tot o formă de religie, dar negaționistă, iar alții nu cred nici una, nici alta, nu cred nimic. În aceste vremuri, religia nu mai are forța unificatoare pe care o avea în secolul lui Feuerbach. A trecut pe planul doi. Acum, forța care ne unește este limba română.

La Feuerbach găsim și cauzele pentru care în zilele de azi dușmanii tradiționali ai românilor, ajutați de cozile lor de topor, trădătorii de neam dintre frații noștri de sânge, fac eforturi disperate să ne șteargă identitatea națională și culturală. De aceea ei atacă religia noastră. Ei atacă și limba noastră, dar asta nu au învățat-o de la Feuerbach. O știau de acasă.

Limba română strălucește în creațiile literare orale ale poporului și în scrierile culte. Cele mai strălucitoare opere literare în limba română sunt mai cu seamă două poezii: *Luceafărul* lui Eminescu și *Miorița*. Nu toate popoarele Europei sau de pe alte continente au asemenea opere, din care ne vin identitatea națională, unitatea etnică și trăinicia limbii române. Limba română este patria noastră a tuturor, dinăuntru și din afara țării. Când nu ne putem regăsi acasă la vatră, ne întâlnim în limba română, prin telefon sau e-mail. Izvorul nemuririi unui popor este nemurirea limbii. Nemurirea creațiilor sale literare, culte și populare, cât și a credințelor sale. În primul rând, credința în tine însuși ca individ și credința în poporul din care faci parte. Credința în valorile noastre românești.

Regretatul scriitor Nicolae-Paul Mihail a spus în *Târgul Rusaliilor*: „E cam greu să ne lăsăm dresați după toate mofturile inventate în alte

orizonturi. Vorba românească e o armă care bate orice bombă, chiar mai tare decât cele care i-au căsăpit pe japonezi”. Limba română este izvorul nemuririi neamului românesc, iar dacă unii vor să înrobească lumea cu arme, cu escrocherii financiare și comerciale sau cu șiretlicuri ascunse, românii îi vor dezarma cu vorbe și cuvinte potrivite, cu idei nobile, cu creații de artă și cu omenia românului.

Note:

[1] Die Religion ist... der festeste Zusammenhang, das unverletzliche Band des Volkes. (...) Die Religion ist die innigste Vereinigung, ja Einheit des Volkes, sie ist die Zusammenschmelzung, Zusammendrängung, Sammlung, Auflösung und Vereinigung aller Wesen und Individuen in Ein Wesen. (...) Die Kraft eines Volkes ist allein darum seine Religion, die Kraft ist ein Ideelles, sie besteht nicht in der Anzahl der Heere und in der Festigkeit der Wälle und Mauern, und diese Kraft hat ein Volk nur in dem Bewußtsein seiner eignen Unendlichkeit, das ist seiner Religion. (Feuerbach, Ludwig, *Einleitung in die Logik und Metaphysik*, pp. 24-25, Wissenschaftliche Buchgesellschaft, Darmstadt, 1975)

[2] Die höchste Form der Kunst ist aber dem Begriff nach die Tragödie. (...) Die Tragödie ist ... die erhabenste Form der Poesie. (idem p. 22)

[3] Die zweite vornehmste Gestalt des Volksgeistes, in der er seine Wirklichkeit hat, ist die Religion. (idem p. 24)

[4] Bei der Religion ist es noch auffallender und sichtbarer, daß sie aufs innigste mit dem Volksgeiste zusammenhängt, als bei der Poesie, wiewohl auch kein Volk ohne Poesie ist (...) Die eigentliche Geist und die Vernunft eines Volkes ist seine Religion. (idem p. 24)

[5] Die Religion ist also die Anschauung des besondern Wesens im Unendlichen oder des Allgemeinen im besondern Wesen; in der Religion erhebt sich daher das Volk in das - Bewußtsein des Wesens überhaupt ... (idem p. 27)

[6] ...in der Religion sucht der Mensch zugleich die Mittel gegen Das, wovon er sich abhängig fühlt. So ist das Mittel gegen den Tod der Unsterblichkeitsglaube. (...) es ist jetzt allgemein anerkannt, dass die älteste oder erste Religion des

Menschen die Naturreligion, dass selbst die späteren geistigen und politischen Götter der Völker, wie der Griechen und Germanen, zuerst, ursprünglich nur Naturwesen waren. (...) Die Natur war daher und ist noch heute bei den Naturvölkern nicht etwa als Symbol oder Werkzeug eines hinter der Natur versteckten Wesens oder Gottes, sondern als solche, als Natur, Gegenstand religiöser Verehrung. (Feuerbach, Ludwig, *Vorlesungen über das Wesen der Religion*, în *Sämtliche Werke*, Band 8, pp. 42-43, Frommann Verlag Günther Holzboog, Stuttgart-Bad Cannstatt, 1960)

Prof. Miodrag Stanojevic: "Următoarea lor dorință va fi casa voastră"

În lipsa unei reacții ferme românești, un istoric sârb „îi pune la punct” pe extremiștii maghiari. Să citim în cele ce urmează un text scris de profesorul sârb de istorie Miodrag Stanojevic, din Voivodina, cunosător al limbii române, în care acesta prezintă magistral adevărul despre istoria ungarilor și despre pretențiile lor absurde, demonstrând încă o dată că somnul politicianilor naște dușmani și trădători pe pământ românesc.

Aflat în urmă cu ceva vreme în trecere prin Satu Mare, acesta a transmis redacției cotidianului local, *Gazeta de Nord Vest*, o scrisoare cu următorul conținut:

Vă propun un exercițiu de imaginație...

Ce s-ar fi întâmplat dacă:

- un român ar fi dat foc la Budapesta unei păpuși reprezentându-l pe Kosuth Lajos
- un turist german ar fi incendiat la Tel Aviv o păpușă reprezentându-l pe David Ben Gurion (n.r. primul premier al Israelului) sau pe Golda Meir (n.r. de asemenea premier al Israelului)
- un ungar din Voivodina ar fi incendiat la Novi Sad o păpușă reprezentându-l pe Milos Obilic, eroul național al sârbilor de la Kosovopolje.

Meciul Steaua – Ujpest:

la intrarea în România, suporterii unguri aflați în tren au afișat “Transilvania aparține Ungariei”, iar pe stadionul Steaua din București au afișat românii = țigani.

Același scenariu:

– ce s-ar fi întâmplat dacă Ujpest ar fi jucat la Beograd cu Partizan sau Steaua Roșie.

Oare ar fi avut curajul ungurii să afișeze mesajele “sârbii = țigani sau Voivodina aparține Ungariei”?

Nu, nu ar fi îndrăznit, iar dacă ar fi fost atât de tâmpiți să o facă, în aceeași seară ar fi cinat în Infern.

De ce își permit asta în România?

De ce nu își permit același lucru în celelalte țări unde au minorități maghiare și revendicări revizioniste, adică Slovacia, Serbia, Ucraina?

Simplu, pentru că ei știu (așa cum au menționat în “Traseul Legendelor Sătmărene”) că românii sunt “un popor pașnic, binevoitor și primitiv” și, completez eu, un popor “imbecil de tolerant”.

Totodată ei știu că slavii (din Slovacia, Serbia, Ucraina) nu sunt așa. Și nu își permit.

Afirm cu tărie că nu există nicăieri în lumea civilizată o țară care să acorde atâtea drepturi unei minorități alogene cum acordă România minorității maghiare.

Și totuși nu vor fi mulțumiți niciodată, sâcâindu-vă perpetuu (ca un țăntar în miezul nopții) cu aceeași pretenție imbecilă: autonomie.

Tupeul lor se manifestă și prin faptul că ei consideră ca fiind similară pretenția lor de autonomie teritorială în România cu cea a catalanilor din Spania, ignorând cu bună știință marea diferență: catalanii sunt băștinași în Spania, pe când maghiarii sunt alogeni asiatici în România.

Pe lângă “valahi puturoși”, maghiarii vă mai numesc și “mămăligari”.

Își permit asta în țara voastră.

Sunt derutat și confuz, neputând înțelege cum este posibil să nu existe în rândurile poporului român, “pașnic, binevoitor și primitiv” un profesor de istorie altruist care să explice ungarilor ABC-ul istoriei lor efemere:

– în anul 700 sunt menționați în cronicile coreene ca fiind niște nomazi primitivi care jefuiau prin nordul Coreei și estul Chinei.

– în 896, șapte triburi maghiare și trei triburi de turci khazari, fugărite din stepele Asiei de către pecenegi, se stabilesc în Panonia (locuită atunci de slavi, valahi, avari, germanici), în total 225.000 de nomazi sub conducerea lui Arpad.

Prima lor preocupare după stabilirea în Panonia a fost jaful (logic).

Incursiunile lor sângeroase s-au desfășurat în toată Europa, ajungând până în Spania, până când Otto I cel Mare i-a umilit la Lechfeld în 955.

– Ștefan cel Sfânt (997 – 1038) unifică triburile ungurești și le creștinează. Totodată începe și procesul de maghiarizare agresivă a populațiilor din jur: germanici, valahi, slavi, acest proces fiind de fapt esența strategiei de supraviețuire a acestui mic popor migrator asiatic în Europa.

Personalitățile proeminente ale istoriei lor nu au fost unguri: Matei Corvin, Petofi Sandor (Petrovici Alexandar – sârb, părinții lui nu cunoșteau limba maghiară), Kosuth Lajos – slovac, precum și majoritatea regilor Ungariei.

În 1910 un istoric maghiar recunoaște că doar 10% din unguri sunt urmașii celor șapte triburi maghiare stabilite în Europa în 896, restul fiind populații maghiarizate de-a lungul timpului (valahi, germanici, slavi).

De fapt cum ar putea un ungur blond din zilele noastre să fie urmașul cetelor mongoloide venite în Europa în secolul IX ?

Ceea ce trebuie accentuat este faptul că începând de la Ștefan cel Sfânt și până la dispariția regatului ungar în 1526, Transilvania nu a făcut parte niciodată din regatul ungar, fiind întotdeauna voievodat autonom.

– Înfrângerea maghiarilor de la Mohacs din 1526 în fața turcilor și cucerirea capitalei Buda în 1541 are ca urmare dispariția de pe harta Europei a regatului ungar. Partea occidentală a Ungariei a fost anexată de Imperiul Habsburgic, iar restul, inclusiv Buda, devenea pașalâc turcesc.

Transilvania rămânea principat independent sub suzeranitate otomană.

– După respingerea asediului otoman asupra Vienei (1683), Imperiul Habsburgic ocupă teritoriul fostului regat ungar și Transilvania, anexiunile fiind recunoscute prin tratatul de la Karlowitz (1699).

– În 1849 Kosuth Lajos proclamă Ungaria stat independent, dar intervenția habsburgică și țaristă înăbușă această pretenție.

– În urma pactului dualist din 1867, Ungaria devine regat în cadrul imperiului Habsburgic

(numit din acel moment imperiul Austro-Ungar), având constituție proprie și o oarecare autonomie.

– În 1918, în urma înfrângerii din primul război mondial, imperiul Austro-Ungar se destramă, Ungaria devine stat independent iar Transilvania alege să se unească cu România.

Trebuie să subliniez imbecilitatea revizionistilor unguri.

Cum pot susține că Transilvania a aparținut Ungariei 1000 de ani, când regatul Ungariei a dispărut din 1541 până în 1867, perioadă în care a fost pașalâc sau provincie habsburgică, în timp ce Transilvania a fost voievodat autonom de la Ștefan cel Sfânt (997 – 1038) până în 1699 când devenea provincie austriacă (ca și Ungaria de altfel).

Deci Transilvania și-a pierdut independența în 1699 și a aparținut până în 1918 Imperiului Habsburgic, nicidecum Ungariei (care din 1526 până în 1867 nu a existat).

– În 1940, în urma Dictatului de la Viena, o parte a Transilvaniei a fost cedată (pentru prima dată în istorie) Ungariei.

Hitler și pudelul lui unguresc, Miklos Horthy – criminal de război.

Până în 1944, când revine României, ce au făcut ungurii în Transilvania? Ce știau mai bine: au ucis valahi și evrei, considerați rase inferioare. Gena lor asiatică i-a ajutat pe unguri să devină cei mai zeloși executanți ai teoriilor rasiale naziste, golind practic Transilvania de evrei.

Plăcuță comemorativa la Ip, în Transilvania

Placă comemorativă la Trăzneu

În perioada 1940 – 1944, timp în care Transilvania a aparținut Ungariei, populația evreiască de aici a scăzut cu 90%, marea majoritate fiind trimisă de către autoritățile maghiare către lagărele de exterminare naziste.

La fel s-au purtat și în Serbia odată cu invadarea alături de germani a Iugoslaviei în 1941.

În încheiere, ca să sintetizez relația dintre băștinașii valahi și alogenii unguri, îmi îngădui un scenariu:

Un ungur pribeag bate la ușa unui valah. Acesta, ospitalier, îl primește în casă. Îi întinde masa, oferindu-i ce are mai bun în câmară.

Ungurul, în timp ce se ospătează, pune ochii pe nevasta valahului (frumoasă, bineînțelese) considerând că ar fi normal ca după ospăț valahul să îi ofere și un desert, adică nevasta.

Indignat de faptul că după ce s-a săturat, valahul nu-i oferă și nevasta, ungurul îi trage o palmă zdravănă valahului și încă una.

Înainte ca mămligarul să se dezmeticească, ungurul fuge pe uliță strigând din toți răunchii: săriți oameni buni, că mă omoară valahul, sunt o victimă.

Așa că, valahi, fiți înțelegători și dați-le și nevasta, dar vă avertizez că nu le va ajunge.

Următoarea lor dorință va fi casa voastră.”

Prof. Miodrag Stanojevic

Vavila Popovici (Carolina de Nord)

COMPASIUNEA – Suprema virtute umană

„Compasiunea este baza moralității.” –

Arthur Schopenhauer

Compasiunea este emoția pe care o simți față de altă persoană, pentru suferința sa, cu intenția de a-i veni în ajutor, de a-i ușura suferința. Dar, poate fi și emoția pe care o poți simți față de tine însuși, față de o situație în care te afli. Compasiunea urmărește crearea unei stări mai

bune și în acest sens Dalai Lama a exprimat: „dacă vrei ca cei din jurul tău să fie fericiți, arată-le compasiunea ta. Dacă vrei ca tu să fii fericit, arată-ți ție compasiune”. Desigur ea poate avea diferite intensități, depinzând de dimensiunea suferinței celui de lângă tine, dar și de sensibilitatea sufletului tău.

În comparație cu empatia, compasiunea arde de dorința de a atenua suferința altuia. Empaticul simte în sufletul său oglindirea emoțiilor celui alt/celoralți și este cuprins de profundă mâhnire.

Compasiunea, sentiment care lipsește omului egoist, are la baza ei comportamentul altruist – pornire generoasă, sentiment de înaltă vibrație înțelegere și dezinteres, care te face să ajuti pe altul, să te jertfești pentru el – , pe când compasiunea se manifestă în context social. Substantivul englez *compassion* însemnând „a iubi împreună cu” este clasat ca o mare virtute în numeroase filozofii și în aproape toate tradițiile religioase.

Filozofii greci și romani nu acordau mare atenție compasiunii, considerându-i efectul „nici admirabil dar nici de disprețuit”, pe când rațiunea în sine era calea determinantă a comportării.

Osho (1931-1990), filozof, guru și învățător spiritual indian, spunea: „Știind ce este pasiunea; prin urmare, nu este foarte greu să înțelegem ce ar putea fi compasiunea. Pasiunea este o stare de febră biologică – e fierbinte, ești pur și simplu cuprins de energii biologice, inconștiente. Nu mai ești propriul stăpân, ești doar un sclav. Compasiunea înseamnă că ai transcens biologia și fiziologia. Nu mai ești un sclav, ai devenit stăpân. Acum funcționezi conștient. Nu mai ești condus, împins și ghidat de forțe inconștiente; poți decide ce vrei să faci cu energiile tale. Ești complet liber. Aceeași energie care devine pasiune este transformată în compasiune. Pasiunea este pofta trupească, compasiunea este iubire. Pasiunea este dorința, compasiunea este starea lipsită de dorință. Pasiunea este lăcomie, compasiunea este împărtășire. Pasiunea cere ca celălalt să fie folosit ca mijloc, compasiunea îl respectă pe celălalt ca fiind o finalitate prin el însuși sau ea însăși. Pasiunea te ține legat de pământ, de mocirlă, și te împiedică să devii un

nufăr”. Frumos definite dar, există și pasiuni înălțătoare. Viața, de exemplu merită să fie trăită cu pasiune. Ceea ce facem, să facem cu pasiune. Pasiunea are darul de a ne face să ne simțim vii, strălucitori, chiar dacă nu suntem, iluzia ei ne dă curajul, energia necesară pentru a merge mai departe, spre idealul propus. Căci pasiunea ajută la definirea sensului vieții, ne aduce bucuria, clipele de fericire. Pasiunea face să fie apreciată chiar și cea mai nesemnificativă activitate. Nu mai spun de artă, literatură, segmente ale vieții care nu pot fi concepute în lipsa pasiunii.

Compasiunea este asemănătoare milei întrucât ambele au la bază empatia, abilitatea de a recunoaște, percepe și simți direct emoțiile celorlalți. Dar există și diferențe între ele. Spre deosebire de compasiune pe care o putem vedea empatică, generoasă și dăruită din inimă, mila ne distanțează de cei aflați în suferință. Expresia: „*A ajuns la mila lumii*”, sau „*A ajuns de râsul lumii*” scoate la iveală nuanța de superioritate și sentimentul de control, de putere față de cel slab. Or, în compasiune ești pe picior de egalitate cu cel în suferință. Dar, mila împărtășită într-o comunitate cu aceleași valori, pare a fi mai apropiată de compasiune. Mila este o emoție de superioritate, care te pune pentru o clipă în pielea personajului de care ți-e milă, te gândești cum ai simți tu în locul lui, apoi te consolezi că nu ești în situația respectivă: „*Eu sunt aici, el este acolo*”. Și totuși poate să apară teama să nu ajungi să treci și tu prin acea situație, moment în care te hotărăști să îl ajuți. Mai sunt oamenii care au răutatea în suflet și izbucnesc uneori în jigniri dureroase precum expresia: „*mi-e milă de tine*”, continuând în gând: „*în ce hal ai ajuns!*” Sau expresia: „*Îmi provocă milă!*”, creând o falie între el și cel neajutorat și arătându-și astfel superioritatea.

Există și sentimental milei de sine care duce de cele mai multe ori la depresie. Sunt oameni care ajung să se umilească cerând mila cuiva și simțindu-se totodată separați de ceilalți care le oferă sau nu, ajutor. Și dacă mila te face să te simți separat de ceilalți, compasiunea te face să realizezi că nu există ceilalți, ci *Tu* împreună cu *Ei*. Compasiunea înțelege că, în fond, toți suntem unul și nimeni nu e nici inferior, nici superior prin nimic. Iar dacă îți plângi de milă, este bine,

dacă poți, să te oprești și să te întrebi cum te raportezi la situația respectivă, adică să analizezi puțin gestul tău: Îți place să spui oamenilor că ți-e greu, că ești depresiv, că toate-ți sunt potrivnice? Ce anume cauți prin acest comportament? De ce ai nevoie de mila altora? Greu de răspuns! Poate pierdem puțin din demnitatea noastră plângându-ne, dar nici să păstrăm în suflet fără a mărturisi, nu putem. Și nici nu este sănătos! Sinceritatea ne împinge la mărturisiri, dar de multe ori pierdem... Și pierdem când nu suntem înțeleși, când ne izbim de suflete „de piatră”. Este ca și cum te-ai trezi dintr-o dată depozitat de bijuteriile avute... Și totuși, este bine să alegem compasiunea față de cei care își destăinuiesc suferințele; ea înseamnă conectare, încredere, îngăduință.

Nu poți să realizezi întru totul durerea traumei prin care a trecut un om, decât dacă ai o adâncă sensibilitate și înțelegere a sufletului. Oamenii sunt din naștere diferiți și distincți între ei, lucru ce ar trebui să conducă la concluzia că suferința umană este întotdeauna individuală și unică. Ei reacționează diferit și în funcție de societate, educație, convingeri și multe altele. Da, oamenii sunt diferiți, simt diferit și reacționează diferit, dar există niște repere de ordin moral pe care trebuie să le cunoască, să le dobândească cât mai devreme în viață. Nu întotdeauna o persoană care a trecut printr-o experiență dificilă trebuie privită cu milă, ci, de cele mai multe ori cu compasiune. Poate avem de învățat câte ceva din suferința acelei persoane.

Furia/mânia are nevoie de antidot. Mila ca și compasiunea pentru mânie este „*ceea ce apa este pentru foc*”. Mânia poate determina agresivitatea și totuși, un om agresiv poate, în fața unei situații dramatice, să-și schimbe simțămintele și să fie dintr-o dată cuprins de sentimentul compasiunii care poate induce sentimente de amabilitate și iertare, contribuie la echilibrul nostru fizic și psihic, la supraviețuirea noastră ca specie, prin crearea unei stări de bine. Este o formă a iubirii. Nu poți avea compasiune pentru un om dacă păstrezi ura în suflet. Atrocitățile comise de oameni de-a lungul istoriei, au fost săvârșite de către oameni lipsiți totalmente de compasiune, și au creat mari suferințe, traume psihologice, sociale și fizice. Există diferite și totuși asemănătoare opinii religioase și spirituale cu

privire la Compasiune. Le citez mai jos. Și după lectura lor să ne întrebăm: cum se explică faptul că oamenii de diferite religii și-au diminuat acest sentiment al compasiunii? Dalai Lama, cel mai înalt grad spiritual în Tibetul secolului al XVII și până în secolul al XX-lea, spunea despre compasiune că „*este o necesitate, nu un lux*”, că fără ea, omenirea nu va supraviețui. Și tot el atrăgea atenția că toate religiile majore poartă la bază același mesaj, adică dragostea, compasiunea și iertarea, important fiind „*ca acestea să fie parte a traiului nostru zilnic*”.

Hinduismul este una dintre cele mai vechi religii, având leagănul său în India. N-a încetat să se transforme și să se dezvolte timp de 40 de secole, din epoca în care triburi ariene indo-europene venite din străfundurile Asiei au invadat bazinul Indusului, înainte de a se răspândi pașnic în bazinul Gangelui, și de acolo pe tot continentul indian. În Hinduism, Yoga este o practică ce urmărește purificarea fizică, mentală și spirituală, o minte și un spirit compasional fiind unul din obiectivele sale importante. Diverse *asane* (poziții care pot fi deținute într-un mod relaxat și confortabil pentru o perioadă lungă de timp) și *mudre* (poziții ale mâinilor care schimbă conștiința), sunt combinate cu exerciții de meditație și reflectare a sinelui pentru a cultiva compasiunea care pentru Hinduism este o virtute cu multe nuanțe, fiecare nuanță fiind explicată prin termeni diferiți. Virtutea compasiunii către toate ființele vii este un concept central în filozofia hindusă. Se susține despre compasiune că este starea în care toate ființele vii sunt văzute ca parte din sine, iar când toată lumea suferă este văzută ca suferință proprie. Sunt două forme de compasiune: una pentru cei ce suferă deși nu au făcut nimic rău și una pentru cei ce suferă pentru că au făcut ceva rău. Personalități marcante ale Hinduismului au fost: Mahatma Gandhi (1869-1948) – părintele independenței Indiei și inițiatorul mișcărilor de revoltă nonviolente; scriitorul, filozoful și profetul Indiei moderne Rabindranath Tagore (1861-1941).

Jainismul, sub denumirea tradițională Jain Dharma, este una din cele mai vechi religii și filozofii ale lumii, găsindu-și rădăcinile în India antică și preistorică. Filozofia jainistă se poate rezuma la independență și egalitate spirituală

între toate formele de viață și la o non-violență dusă până la paroxism. Autocontrolul este mijlocul prin care practicanții acestei religii obțin atotcunoașterea și în final împlinirea, integrarea sufletului în adevărata natură și debarasarea de karma și de ciclul reîncarnărilor. Jainiștii au o tradiție străveche în ceea ce privește erudiția, din această cauză ei formează comunitatea religioasă cea mai învățată a Indiei și au biblioteci cele mai vechi din acest sub-continent. Compasiunea pentru toată viața, umană și non-umană, este centrală în tradiția Jain. Deși viața în ansamblul ei este considerată sacră, viața umană este considerată cea mai înaltă formă de existență pământeană. A ucide o persoană, indiferent de crima sa, este considerat gest extrem de condamnat. Este singura tradiție substanțială religioasă care pretinde ca atât călugării cât și laicii să fie vegetarieni. Se pare că anumite ramuri ale tradiției hinduse au devenit vegetariene datorită puternicelor influențe Jainiste. Totuși, poziția tradițională Jainistă asupra non-violenței, trece dincolo de vegetarianism. Jainii refuză mâncare obținută prin cruzime nenecesară. Din compasiune au spitale de păsări și adăposturi pentru animale, conduse de Jainiști. Călugării Jainiști fac eforturi deosebite pentru a evita uciderea oricărei creaturi vii.

„**Iudaismul** este sufletul al cărui trup este poporul evreu”, cita Samuel S. Cohon (1888-1959), un lider important al iudaismului american de reformă, la mijlocul secolului XX. În cartea biblică cuvântul evreu înseamnă „*cel ce aduce slavă lui Dumnezeu cel unic*”. Biblia evreiască numită de creștini Vechiul Testament este împărțită în: Torah (cele cinci cărți ale lui Moise; Neviim (Prorocii); Ketuvim (Scrierile). Evreul trebuie să se păzească de riscurile care l-au pândit de-a lungul timpului: cel de a se izola într-un iudeo-centrism exacerbat, uitând că a fi evreu înseamnă a fi om în mod exemplar și, prin aceasta, a fi receptiv la orice suferință omenească; Torah o repetă mereu: „*Nu-l veți împila pe străin, îl vei iubi pe străin ca pe tine însuși, voi cunoașteți sufletul străinului, căci străini ați fost și voi în țara Egiptului!* (Leviticul 19, 33). Cel de al doilea risc este să se alieze cu alții, să reducă specificitatea, să uite apartenența

la Israel, crezând că „o dovadă a existenței lui Dumnezeu se poate dezvălui în istoria lui Israel”. În tradiția iudaică Dumnezeu este milostiv și este invocat ca Părintele compasiunii. Amărăciunea și compătimirea pentru cineva în necaz, creând dorință de a le înlătura, este un sentiment atribuit atât omului cât și Lui Dumnezeu. În biblia ebraică se găsesc cuvintele „a compătimi” sau „a arăta milă” cu privire la neajutorarea suferindului, cât și „a ierta” și „a îndura”. Concepția biblică a compasiunii este sentimentul părintelui pentru copil. Multe surse evreiești vorbesc despre importanța compasiunii față animale.

Budismul este o religie și o filozofie orientală. Își are originea în India, secolul al VI-lea înainte de Christos, și s-a răspândit într-o mare parte a Asiei Centrale și de Sud-Est. Se bazează pe învățăturile lui Buddha Shakyamuni, un gânditor indian care se crede că ar fi trăit între 560 î.Cr. și 480 î. Cr. O elită intelectuală se străduia să dea răspunsuri satisfăcătoare marilor întrebări privind concepția despre lume, viață, moarte, despre om, despre destinul său. În acest mediu s-au desfășurat predicile lui Buddha, el anunțând „Cele patru adevăruri sfinte”, în care definește locul suferinței: „nașterea este suferință, bătrânețea este suferință, boala este suferință, moartea este suferință, unirea cu ceea ce nu iubim este suferință, despărțirea de ceea ce iubim este suferință, neîmplinirea dorințelor noastre este suferință, pe scurt, cele cinci feluri de obiecte ale dragostei sunt suferință.” De aici decurge necesitatea compasiunii, Buddha dând definiția ei: „Compasiunea este ceea ce mișcă inima celui bun la durerea altora. Sfărâmă și distruge durerea altora; astfel se numește compasiune. Se numește compasiune pentru că protejează și îmbrățișează pe cel în dificultate”.

Compasiunea sau karuna stă în centrul învățăturilor lui Buddha. „Abia atunci când omul are compasiune față de toate ființele vii se poate numi nobil”, afirma el. Se spune că a fost întrebat de însoțitorul său personal: „Ar fi corect să spunem că dezvoltarea amabilității iubitoare și a compasiunii este o parte a practicii noastre?” Iar Buddha a răspuns: „Nu! Nu ar fi adevărat să spunem că dezvoltarea amabilității și compasiunii este parte a practicii noastre. Ar fi

corect să spunem că dezvoltarea amabilității iubitoare și compasiunii este toată practica noastră”.

În același timp, se subliniază că pentru a manifesta eficient compasiune pentru alții, este în primul rând necesar a fi capabil de a experimenta și aprecia pe deplin suferința proprie, a avea compasiune de sine.

Islamism. Conform Coranului, islamul este adevărata religie, indiferent de profetul care a inițiat-o sau de epoca inițierii, islamul fiind „adeziunea la pacea lui Dumnezeu”. În tradiția musulmană, în caracteristicile de căpătâi ale lui Dumnezeu sunt mila și compasiunea. Fiecare din cele 114 capitole din Coran, cu o singură excepție, începe cu versetul: „În numele lui Allah Cel Milostiv, Îndurător”. Cuvântul arab pentru compasiune este *rahmah*. Ca influență culturală, rădăcinile sale abundă în Coran. A fi un bun musulman înseamnă a începe fiecare zi, fiecare rugăciune și fiecare acțiune importantă cu invocarea lui Allah Cel Milostiv și Compasional.

Islamul învață compasiune pentru frații musulmani. Nu recomandă însă compasiune pentru oamenii de credințe non-musulmane și pentru cei care comit crime ca adulter, furt, fornicare (desfrânare), apostazie (renegare), și pentru necredincioși. De exemplu: „A venit la voi un Trimis chiar dintre voi, căruia îi sunt grele necazurile ce vă lovesc, care este plin de grijă pentru voi, iar cu drept credincioși este el milostiv și îndurător”. (Coran 9:128) „Iar aceleora care nu au crezut și au împiedicat de la calea lui Allah, le vom adăuga Noi chin peste chin, pentru stricăciunea ce au făcut-o (pe pământ).” (Coran 16:88). „Pe cea care preacurvește și pe cel care preacurvește biciuți-i pe fiecare cu câte o sută de lovituri. Și să nu vă apuce mila de ei în împlinirea legii lui Allah, dacă voi credeți în Allah și în Ziua de Apoi! Și un grup de dreptcredincioși să fie martori la pedepsirea lor!” (Coran 24:2).

Creștinismul este religia întemeiată pe învățătura, persoana și viața lui Iisus Christos, deci religie născută în secolul I, în Imperiul roman, conform mărturiei mai multor istorici latini și care se desfășoară la nivel istoric în Biserica catolică și ortodoxă, apoi în bisericile apărute în urma Reformei. A fost propovăduit

mai întâi de apostoli în părțile orientale și în lumea mediteraneană, apoi de apostolul Pavel, care a propagat noua doctrină în Asia Mică, în Grecia și în Italia. După ce a fost persecutat crunt aproape 300 de ani de către împărații romani începând cu Nero (64 d. Hr.) și până la Dioclețian (303 d. Hr.), creștinismul a devenit liber sub Constantin cel Mare, prin edictul de la Milano (313 d. Hr.) Într-un studiu recent asupra lui Iisus se afirmă că fondatorul Creștinismului a căutat să ridice compasiunea Iudaică la rang de virtute umană supremă, capabilă să reducă suferința și să îndeplinească scopul rânduit de Dumnezeu, de a transforma lumea în ceva mult mai demn de Creatorul ei. Cele 27 de scrieri ale Noului Testament: 4 evanghelii, Faptele apostolilor, 13 scrisori ale lui Pavel, scrisoare către evrei, 1 scrisoare a lui Iacob, 2 scrisori ale lui Petru, 3 scrisori ale lui Ioan, 1 scrisoare a lui Iuda și Apocalipsul, sunt recunoscute de creștini drept „Sfânta Scriptură” împreună cu Vechiul Testament.

A doua epistolă către Corinteni a Bibliei creștine este doar unul din locurile unde Dumnezeu este referit ca „*Tatăl compasiunii*” sau „*Dumnezeul tuturor mângâierilor*”. În ea se citește: „*Binecuvântat este Dumnezeu și Tatăl Domnului nostru Iisus Hristos, Părintele îndurărilor și Dumnezeu a toată mângâierea. Cel ce ne mângâie pe noi în tot necazul nostru, ca să putem să mângâiem și noi pe cei care se află în tot necazul, prin mângâierea cu care noi înșine suntem mângâiați de Dumnezeu....*” Iisus încorporează pentru creștini, chiar esența compasiunii și a îngrijirii relaționale. Hristos îi îndeamnă pe Creștini să abandoneze dorințele proprii și să acționeze cu compasiune către alții, în special cu cei în nevoie și necaz. Iisus îi asigură pe ascultătorii predicii de pe munte că „*Fericiți cei milostivi, că aceia se vor milui*”. În pilda bunului Samaritean prezintă discipolilor idealul comportamentului compasional. Adevărata compasiune creștină, spun Evangheliile, trebuie să se extindă tuturor, chiar și până la a ne iubi dușmanii.

Creștinismul acceptă suferința, ea fiind de la Dumnezeu, un element constitutiv al existenței, arătând totodată că ea poate deschide un drum care poate duce la o realizare, bucurie, „*un*

mijloc, o metodă”. Suferința deci, poate fi drumul împlinirii noastre.

Cele două porunci mari exemplifică Evanghelia creștină ca fiind fondată pe dragoste și compasiune, compasiunea fiind cea mai importantă învățătură din Lege: „*Să iubești pe aproapele tău ca pe tine însuși*” (Leviticul 19,18).

Literatura s-a preocupat de acest sentiment necesar omului și a dat multe lucrări în care a fost exemplificat. Îmi vine în minte un autor îndrăgit în tinerețe – Dickens, unul din marii reprezentanți ai romanului social al secolului a XIX-lea, în scrierile sale manifestând o dragoste mare față de oameni, mai cu seamă față de tânărul curat la cuget, care, pentru a-și deschide un drum în viață trebuia să înfrunte toate piedicile ce i se iveau în cale și toată răutatea celor din jur. Exemplu poate fi dat romanul David Copperfield, în care a redat observațiile pe care le-a dobândit trăind printre oameni, dar și fapte trăite de el; personajului David, copilul bun, „*cu cugetul ca un cristal, care nu vrea să răspândească decât afecțiune în jurul său*”, i se răspunde adesea cu brutalitate și cruzime. Și de la el, până în zilele noastre, mulți autori de romane care s-au preocupat de acest comportament lipsit din viața unor oameni, cel de a simți și manifesta compasiune față de cei din jurul lor. Scriitorul român, apropiat zilelor noastre, Marin Preda (1922-1980), în special în romanul său „Intrusul”, semnală adevărata lipsa de compasiune în comunism, fiindcă una se vorbea și se promitea, și alta se făcea. Este un roman al înfrângerii regimului comunist: „*O lume nouă nu se construiește pe ură!*”, concluziona personajul romanului.

Am prilejul să amintesc și cartea mea „Preaplinul tăcerilor” – „Viața în comunism” – despre care scriitorul ieșean Vasile Filip a scris: „*Cartea te coboară cu picioarele pe pământ și te dumirește: ai în față un volum de proză, cu iz de analiză socială în haină de cronică istorică. O cronică realizată literar, însă, într-o manieră ceva mai rar folosită: dialogul (ca interviu). O convorbire lungă și foarte interesantă, sub raportul ideatic, în primul rând, dar și al viziunii obiective în care autoarea (ea însăși personaj al cărții) judecă un timp istoric în care parte subiectivă a fost*”. „De remarcat faptul că

radiografia pe care Vavila Popovici o face societății comuniste din perioada 1944-1989 are în vedere ansamblul acesteia, în cuprinzătoarea și condamabila ei alcătuire. Experiența proprie este doar platforma. Este doar îndemnul. Este principalul argument al demersului. De unde și veridicitatea faptelor narate, dar și a stării mental-psihiice în care se produce această admirabilă scriere". (a se accesa website: www.vavilapopovici.com la Volume publicate – Preaplinul tăcerilor.

Intervin dese situații în viața noastră când avem nevoie de compasiune, ca o supremă mângâiere. Lumea a cunoscut și cunoaște mari dureri și suferințe. Războaiele cu dramele celor răniți și decedați, starea de instabilitate, foamea, teama, disperarea, bolile cu suferințe lăsate, pandemiile etc., față de care avem nevoie de multă compasiune, poate mai multă acum, decât în oricare moment al istoriei, fiindcă s-au acumulat diverse suferințe. Liderii acestei planete trebuie să fie pătrunși de acest sentiment al compasiunii și să acționeze în sensul ei binefăcător. Surprinzător este că nu toți oamenii știu să deosebească binele de rău; ei ar trebui să fie corect informați și educați, ca atunci când li se spune adevărul, să-l poată înțelege și să creadă în el. Numai astfel se poate ajunge la dreptate, la o ordine morală, la reluarea vieții religioase; numai astfel se va putea ieși din haosul în care am fost împinși. Să ne întrebăm cine dorește dispariția credinței și atacă capitalismul, în subsidiar dorind o societate nouă, un om nou (am mai auzit această dorință!), dorește socialism – antecamera comunismului de care habar nu au cum poate arăta în realitate? Să-i întrebe pe cei care l-au trăit! Nu se înțelege că numai prin încredere și iubire de patrie își pot salva țara de la gravul coborâș care se întrevade? Cine, din interiorul țării poate dori să vadă marea Americă, mai slăbită decât oricând? Doar niște oameni influențați de cei care doresc distrugerea Americii, oameni care, aș spune, după vorba românească – „li s-a urât cu binele”, sperând într-un bine care va fi tocmai dușmanul binelui. Consecințele necunoașterii și intoleranței nu pot fi decât dăunătoare vieții.

Mă gândesc la comunismul „importat” care a dominat unele țări, la „marele” Lenin care nu

avea loc pentru sentimentul compasiunii în viața lui, și mărturisea odată, după ce fusese invitat să audieze „Appassionata” de Beethoven: „Nu pot să ascult muzică prea des. Mă face să vreau să spun lucruri drăguțe și stupide și să mângâi oamenii pe creștet... Însă acum trebuie să le dai în cap, să-i trăsnești fără milă”.

Pentru a avea sentimentul de profundă compasiune față de realitățile condiției umane din prezent, orice om ar trebui să facă loc înțelegerii și bunătații în sufletul său. Sentimentul iubirii de sine, de semenii, de Patrie trebuie să-l călăuzească pe tot parcursul vieții și în toate spațiile în care viețuiește sau prin care trece și ajunge să se stabilească. Ar fi ca o recunoștință Celui care dăruiește timp și spațiu vieții sale.

„Nu apocalipsa va distruge lumea, ci lipsa de iubire și de credință în Dumnezeu”.

(MARIN MIHAI, Spania).

Dr. Stelian GOMBOȘ

Despre primenirea duhovnicească a tinerilor în Hristos, prin Biserică...

Pe tot parcursul vieții pământești trebuie să trăim cu credința și convingerea că în Biserică toți suntem tineri, căci una este vârsta tinereții – cu aspirațiile și asperitățile ei inerente și firești – și altceva înseamnă a fi tânăr și receptiv din punct de vedere spiritual, adică în stare să primești mereu noi impulsuri, care te îmbogățesc și te împlinesc duhovnicește!...

Tinerii vin întotdeauna cu prospețimea și sinceritatea lor în modul de a aborda adevărurile vieții, ceea ce ar putea fi un important ajutor acordat societății pentru a se putea elibera de servituțile dedublării. Puritatea, curăția, sinceritatea, spontaneitatea și curajul tinerilor în analizarea, cu multă obiectivitate și imparțialitate, a problemelor lumii postmoderne pot veni în

sprijinul maturilor și al vârstnicilor – care sunt generații rănite de atâtea experiențe negative și dureroase. Aceștia, la rândul lor, i-ar putea apăra pe tineri de a mai trece din nou prin astfel de experiențe!...

Tinerii trebuie să fie chemați să facă parte din viața de zi cu zi a slujirii Bisericii, căci fără ei cu siguranță că multe aspecte ale împlinirii și înaintării misiunii în social, de pildă, s-ar face cu mai multă dificultate!... Ei trebuie să vină la un soroc firesc al existenței în cetatea creștină și-n Biserică, cu un „snop” și un „bucet” de fapte strâns legate cu firul de cicoare al dragostei de Dumnezeu și de semenii și să ni se prezinte ca parte a întregului Ecleeziei!...

Tinerii, cu a lor tinerețe spirituală – care trebuie să fie o stare a „duhului” iar nu doar a vârstei, sunt chemați să reevalueze atitudinea apologetic-mărturisitoare și misionară în aceste vremuri de acțiuni prigonitoare, concertate împotriva Bisericii într-un număr mare și variat dintre care amintim câteva cum ar fi: desacralizarea, secularizarea și laxismul religios, arghirofilia și hedonismul precum și iconoclasmul post-modern, cu care ne confruntăm în aceste zile!...

Toate acestea duc la înmulțirea păcatului și a patimii, care ajung să fie considerate drept „firești” și „normale” ori ele, de fapt, ne secătuiesc și ne vlăguiesc, din punct de vedere duhovnicesc!... Pentru combaterea acestora este nevoie de canalizarea tuturor energiilor sufletești și trupesti ale omului, cu mult discernământ, bineștiind că cei cu care ne luptăm sunt fără de trupuri, răcnind ca un leu căutând pe cine să înghită, și să facem toate acestea convinși fiind că suntem membrii Bisericii lui Hristos, pe care, potrivit asigurărilor Sale, nici porțile iadului nu o vor birui!...

Vorbind, aici, de primenirea duhovnicească, ne referim la purificarea noastră duhovnicească ce trebuie să urmeze și să îplinească, în mod integral, învățătura Bisericii lăsată nouă moștenire de către Mântuitorul Iisus Hristos, Care, prin glasul Scripturii și al Sfinților Părinți, ne arată nouă calea (unică și autentică) ce duce la mântuire, parcurgând drumul de la „Chip” la „Asemănare”, adică de la „Biserica luptătoare” spre „Biserica Triumfătoare” a Împărăției celei veșnice a Cerului, care nu este din lumea aceasta

(a păcatelor) dar este pentru lumea aceasta (a păcătoșilor)!...

Propovăduirea și mărturisirea noastră nu trebuie să fie una de „ghetou” ci una săvârșită în tot locul și în tot ceasul, cu timp și fără timp, pentru a ajunge la o curățire și o desăvârșire a lăuntrului nostru și al interiorului sufletească al aproapelui nostru, oricare sau ori de unde ar fi acesta!... Zic toate acestea pentru că, mai nou, observ o stare de instaurare a ispitei și a păcatului comodității, a triumfalismului și a autosuficienței, toate fiind mâinate de păcatul orgoliilor personale, adică a mândriei și a slavei deșarte!... Energia rămasă după toată răvășirea noastră moral-duhovnicească, o epuizăm prin provocarea și alimentarea patimii curiozității, a vanității, a satisfacerii plăcerilor și a păcatelor de tot felul, după care ajungem la deznădejdea celui prins cu geanta de droguri, ori la cea a sinucigașului – toate acestea din cauza diavolului care a reușit să ne înrobească, din punct de vedere psihic, moral-duhovnicesc, sufletească și trupesc prin anihilarea pazei asupra celor cinci simțiri!...

Tendențelor bine cunoscute de instituționalizare sau elitism, tinerii creștini trebuie să le opună smerita participare la suferințele, încercările și bucuriile celor mulți, acceptând să aibă puterea, dreapta socoteală și capacitatea de a dori să rămână mereu tineri, pentru a avea interesul și entuziasmul de a fi permanent în comuniune cu oamenii, în și prin Biserică!...

În tot acest răstimp acordat, din bunătate divină, dobândirii mântuirii noastre, trebuie să învățăm foarte multe lucruri, în primul rând că nu suntem niciodată singuri, că Dumnezeu este mereu asupra fiecăruia dintre noi; să învățăm că trebuie să fim recunoscători celor care ne-au învățat, ne-au îndrumat și ne poartă de grijă și să nu-i judecăm pe cei care nu au putut fi alături de noi atunci când aveam nevoie!...

Întâlnim, deseori, foarte multe categorii de tineri: unii smeriți, alții orgolioși sau nerăbdători, unii foarte entuziaști alții foarte timizi, cu prejudecăți ori fără, și fiecare vine cu viața sa personală și cu o anumită personalitate la care noi (acolo unde este cazul) suntem chemați să contribuim la încreștinarea, la catehizarea, la împlinirea sau la desăvârșirea acesteia, având

convingerea fermă că toți vor dobândi - în timp - ceva comun, și anume dragostea pentru Iisus Hristos și pentru aproapele, dragoste care trebuie să se materializeze în fapte concrete. Pot părea cuvinte mari, însă credem că fiecare dintre cei care aspiră la înfăptuirea și împlinirea acestui deziderat sacru păstrează mereu rugăciunea pe care o spunem ca un salut: „Doamne Ajută!”

Cu toții suntem pelerini pe fața acestui pământ și, iată, ne-am oprit, în aceste zile și vremuri, la tinerii, mereu alții, care vor prelua pe mai departe activitățile și acțiunile Bisericii și vor crește și ei, așa cum am crescut și noi, vor zâmbi și ei așa cum am zâmbit și noi, vor (de)săvârși mereu noi și folositoare fapte, și, astfel, societatea creștină ori încreștinată va avea în viitor familii credincioase și monahi adevărați; rugându-ne ca toate să se întâmple cu voia lui Dumnezeu și cu nădejdea că vor fi spre mântuire!...

Valeriu Lupu: Omul de cultură Ben Todică și lumea diasporei

”Este singurul mod în care îi pot spun
României, Te iubesc! Sună ciudat, dar
România rămâne PARADISUL MEU”

Benoni Todică

Este mărturisirea unui om care la începutul anilor 80 ai secolului trecut își asuma dramatica și periculoasa decizie de a îngroșa rândurile diasporei românești tocmai în Australia, deși intenția lui era să emigreze undeva mai aproape de țara lui natală, fără a părăsi țărâmul european. Este mai greu de înțeles mobilul acestei hotărâri, atâta timp cât înzestrarea naturală cu un talent promițător, mai ales în domeniul artelor vizuale și comunicării, îi adusesese deja o largă recunoaștere la nivel local și național prin scenariile și proiecțiile sale cinematografice. Mai mult, își găsisese o zonă în care se putea manifesta destul de liber, chiar

boem, după propriile sale amintiri, nefiind încorsetat în chingile ideologice ale timpului și nici oprimat pentru ideile sale, care, e drept, erau încă adolescente, dar pline de dorință, hotărâre și voință.

A vrut mai mult? a fost imboldul curiozității, al aventurii? sau a fost o chemare a destinului care implacabil netezește calea celui predestinat să găsească căi și să deschidă punți pentru semenii săi, aflați mai degrabă între două lumi, în căutarea reazămului pentru alegerea pe care au făcut-o și riscul pe care și l-au asumat. Nu a găsit mai mult și nici mai ușor, dar s-a descoperit pe el, și-a găsit și împlinit rostul la care a visat, devenind un adevărat lider al diasporei românești din Australia și asta pentru că posedă ca nimeni altul ”armele culturii”, cele adevărate, care dau sens vieții și garantează pașaportul pentru eternitate (pg 197).

Va descoperi curând că ceea ce lăsa în urma gestului său va deveni obsesia vieții lui, dominat de Iezerul mirific al vârstei mici (din ținutul vasluiului, comuna Puiești) și Ciudanovița (din ținuturile bănațene) - eterna lui dragoste, ale căror amintiri nostalgice îi conturează acel spațiu mioritic atât de râvnit când ești departe de țară. Conjunctură fericită pentru proaspătul sosit pe țărâmul celui de al treilea stat de imigrație (după Canada și SUA), de fapt o federație de cinci state (provincii) și două teritorii, care tocmai experimentau multiculturalismul inițiat în 1972 de primul ministru al acelor vremuri, Malcom Fraser, după eșecul politicii de asimilare forțată a celor 160 de grupări etnice care ajunseseră să reprezinte un sfert din populația Australiei.

Cei aproximativ 50.000 de etnici români (sau mai degrabă proveniți din România) sunt grupați în marile orașe (Sydney, Melbourne, Adelaide, Brisbaio, Perth și New Castle) în 26 de asociații, societăți culturale sau în jurul bisericilor ortodoxe pe care și le-au construit. Multiculturalismul, promovat și supravegheat printr-un minister de resort (Department of Immigration and Multicultural Affairs) cu filiale în toate statele, a reușit să cuprindă toate grupările etnice, reprezentate de câte un comitet coordonator (Steering Comitee) pentru fiecare etnie, ale căror întruniri lunare urmăresc să satisfacă nevoia de integrare în societatea australiană a noilor veniți,

practicându-se în același timp și individualitatea etnică prin limbă, tradiție, cultură și spiritualitate. În acest context, talentul și mai ales vocația multiculturală a maestrului Ben Todică (pentru că este un adept convins și practicant al multiculturalismului), va prinde contur și se va afirma prin scris, emisiuni radiofonice și televizate, căpătând notorietate națională până la nominalizarea sa ca "Australian of the year 2007". Și iată cum astăzi, omul plaiurilor mioritice care a văzut lumina zilei pe pământul binecuvântat al Moldovei, forjat în adolescența ținutului de legendă bănățeană al Ciudanoviței, maturizat și împlinit în lumea emisferei sudice a planetei, recidivează în zona care i-a devenit de-a lungul timpului o adevărată profesiune de credință, cea a scrisului.

Este vorba de noua sa carte "Cu brațele aripi" apărută de curând la Editura PIM Iași, prefată de doi iluștri literați; Nicolae Mățaș - poet și profesor universitar din Chișinău și Vasilica Grigoraș - poetă și prozatoare din Vaslui. Această carte completează, am spune noi, o frumoasă trilogie începută cu prima sa carte "Între două lumi" (Ed. Atticea, 2009), continuată apoi cu volumul "În două lumi" (Ed. Singur, 2011) în care cititorul, avizat sau nu, va regăsi o adevărată odisee a exilului văzut prin prisma omului de cultură, pentru care fenomenul cultural capătă valențe definitorii, dominându-i gândirea și acțiunea în pofida vicisitudinilor vremurilor.

Astfel, dacă în primul volum dominantă este memoria trecutului cu parcursul său spre ceea ce i se părea libertatea absolută și mult visată, în cel de al doilea volum Ben Todică își găsește rostul pe noile meleaguri, nu fără dificultăți și eforturi pe care numai el le cunoaște. Așa încât, iată-l astăzi plutind maiestuos deasupra celor două lumi, pe care le survolează deopotrivă, cu nostalgia condeiului în expresia sa afectivă și a realităților vremurilor pe care le judecă prin prisma experienței și a înțelepciunii vârstei. Pentru că alegerea lui avea să ducă ineluctabil către zona în care trebuia să folosească "cele trei puteri ale noastre" (pg 53) cu care am fost înzestrați; puterea gândirii, puterea emoției și puterea dorinței, pe care a trebuit să le practice de o manieră convingătoare. Șansa lui a fost și existența unei diaspore adevărate, formată din

oameni vrednici, creativi, cu dragoste de neam și țară, cu respect pentru cultura, tradiția și simbolurile naționale, în mijlocul căreia avea să își găsească un rost activ și creator. O diasporă care l-a stimulat și în mijlocul căreia și-a dezvoltat personalitatea, ajungând să o reprezinte în ceea ce are aceasta mai scump – mândria de a fi roman și dorul de acasă.

Remarcabil este faptul că în toată scriitura sa nu privește înapoi cu "mânie proletară", ca să folosească un termen consacrat istoric, și nici cu atitudine resentimentară, ci cu sănătoasă afecțiune și nostalgie caracteristică personalității sale, cu convingerea mărturisită că acea perioadă a fost parte din tinerețea sa, imposibil de a fi ocolită, pentru că este împodobită de chipul blând al părinților, de ambianța caldă a casei părintești, de figura luminoasă a dascălilor și prietenilor acelor vremuri.

Este vorba de acea diasporă, constructivă și purtătoare de ideal, care diferă substanțial de cea pe care o consideră autoritățile române astăzi, atunci când amalgamează adevărata diasporă românească cu emigrația economică (sau de altă natură), cu scopul evident de a-i reduce individualitatea etnică și statutul social. Din fericire această situație este mai rară în Australia, dar foarte frecventă în Europa datorită realităților de pe piața muncii românești și comunitare. Ba chiar s-a mers până acolo încât și comunitățile istorice românești situate în jurul României (care l-au făcut pe Nicolae Iorga să afirme că "România este singura țară înconjurată de români"), în perimetrul a ceea ce este consacrat istoric ca spațiul românismului (de fapt acasă pe pământul strămoșilor, ciuntit de vicisitudinile vremurilor și nesațul celor veniți mai pe urmă), au fost assimilate în încercarea de includere a diasporei într-un termen mai larg și lipsit de semnificație "românii de pretutindeni" (vezi "Diaspora între comunitățile istorice și românii de pretutindeni").

Ideea era clară, dorința de a discredita diaspora care devenise oază de românism oriunde s-ar fi aflat pe mapamond, cu identitate proprie, practicându-și limba, cultura, tradiția și credința, prin urmare, adevărate ambasadoare ale spiritului românesc. Ben Todică trece peste aceste detalii (și bine face) punându-se în slujba comunităților

românești devenind, el însuși, prin activitatea sa, un adevărat ambasadur al spiritului românesc, pentru că el, prin preocupările sale în spațiul comunicării audiovizuale și creației literare, reușește să întrețină, să răspândească și să înfrumusețeze valorile culturii române pe îndepărtatul continent australian.

De ce scriu? se întreabă retoric Ben Todică. O întrebare la care nu mulți dintre cei în cauză ar răspunde cu sinceritate. Or, Ben Todică găsește, nici mai mult nici mai puțin, decât șase răspunsuri pe care ni le dezvăluie cu franchețe. Între acestea câteva pot fi considerate de pe acum ca fiind memorabile. Scrie pentru că amintirile îl revigorează, îi dă sentimental împlinirii în experiențele sale, iar ”în cazul în care stiloul este cinstit, voi sfârși prin a trăi de două ori în loc de o singură dată” (pg 30).

Scrie din datorie pentru trecutul său, ca ”un proces de intimitate” în folosul generației care vine, în căutarea unui viitor în primul rând uman și mai apoi dacă se poate mai bun. Și mai scrie Ben Todică pentru iubire ”într-o lume a despărțirilor și a singurătății”, impusă sau autoimpusă, în care ”comunicarea devine mecanică, care nu mai cuprinde; descoperire, provocare, cucerire, încântare, farmec sau curte...” (pg 35).

Prin scris autorul se eliberează și obține acea formă de contemplare care îi produce plăcere și satisfacție. Da, se eliberează într-o lume pe care a crezut-o liberă, dar a constatat repede și cu stupoare că în România dictatorială era mai liber și mai treaz. ”Am muncit încontinuu ca să mă bucur de libertatea de a alerga de la serviciu la bancă pentru a-mi plăti datoriile pentru lucrurile închise în casă, bunăstarea democrației și libertății capitaliste” (pg 224). Constată repede că aici libertatea este îngădită de noile lanțuri ale libertății ”bunurile materiale” pe care trebuie să le păzești, situație comună de altfel pentru fiecare imigrant, motiv pentru care nici fericirea nu mai are valențele ei colective și nu poate fi decât tot una individuală (pg 225). Această abordare îmi amintește de ceea ce spunea Eminescu cu privire la libertate ”ce libertate este aceea când omul este robul trebuințelor sale sau celui care-i întinde o bucată de pâine?”. Comparăția pe care o face aici autorul cu viața aborigenilor, a căror existență nu

se derulează nici în trecut nici în viitor, ci doar în prezent, pare sugestivă, dar câți contemporani ar fi dispuși să-și coboare modul de viață la acest nivel? Pentru că aici operează ”ignoranta și naivitatea” care ar putea însemna libertate absolută, dar, mai poate fi omul zilelor noastre ignorant și naiv? Prin urmare, conchide filosoful Ben Todică ”libertatea este o idee, care nu există” (pg 231). De altfel, preocuparea autorului în problema libertății occidentale, visată de generații de imigranți, va fi abordată în serialul ”Sweet and Sour Freedom”, o capodoperă în domeniu, reluat de nouă ori pe micile ecrane în decursul anilor.

Interesantă este pledoaria pentru credință, pe care Ben Todică o vede ca pe un act individual de conștiință a apartenenței, dezavuând corporatismul religios, fanatismul și bigotismul. În opinia sa credința capătă valoare atunci când este trecută prin conștiință, ”când gândești te reabilitezi, când crezi existi, iar când îți folosești harul și talentul spre realizare și împlinire, atunci Dumnezeuști”, astfel și credința devine importantă pentru conștiință (pg 211).

Numai că Ben Todică alunecă încet, încet și cu tristețe către însingurare, către individuație, realitate pe care o deplânge pentru că eludează comuniunea, cea care a fost din totdeauna liantul de bază al credinței, indiferent de confesiune. Însuși Iisus spunea cu privire la biserica sa ”unde vă adunați doi sau mai mulți în numele meu acolo sunt și eu”. Desigur, credința, sub aspect spiritual, este strâns legată de geneza conștiinței, iar omul nu pare să fie altceva decât o conștiință pură fundată pe o matrice spirituală. Și atunci, întrebările existențiale apar ca firești: cine ești?, ce ești?, ești doar animal sau ești mai mult?, ești conștiință sau bolovan?, trăiești prin trup sau suflet? (pg 58).

Răspunsul nu-l poate da decât credința și nu raționalitatea adevărului material. Petre Țuțea avea dreptate atunci când spunea ”Fără Dumnezeu omul este un animal rațional și vorbitor, care vine de nicăieri și se îndreaptă către nicăieri”. Ba mai mult, sub același aspect al credinței, același Petre Țuțea spunea răspicat (ceea ce și Ben Todică citează) că ”în fața lui Dumnezeu bătrâna e om, pe când laureatul premiului Nobel e dihor și el așa moare. (pg 255).

Prin urmare, în geneza conștientului important este cu cel hrănești din perspectivă spirituală. Cea mai apropiată de adevăr rămâne totuși credința, pentru că te naști în ea, chiar dacă mai târziu te regăsești sau nu în ea. Fără ea dispăre iubirea de neam și țară pentru că fără ea ne îndepărtăm de adevăr și de identitatea noastră creștină.

Un loc aparte în expozeul autorului "cu brațele aripi" îl ocupă spațiul mioritic, în care a văzut lumina zilei și care îl urmărește obsesiv în toate scrierile sale (pg 254). Apare într-adevăr ca un ecou îndepărtat, în care nostalgia trecutului transpare cu asupra de măsură în "Dorul de acasă", "Plaiul strămoșesc" și eterna Ciudanovița, un veritabil laitmotiv al trăirilor sale pe tot cuprinsul trilogiei sale. Aș putea spune, cu toată convingerea, că "Ecoul spațiului mioritic în exil" este cel mai frumos eseu închinat diasporei, în care se subliniază cu asupra de măsură valențele tămăduitoare ale limbii, amintirilor și tradiției, într-un cuvânt identitatea culturală (idem).

În acest context, limba ocupă un loc privilegiat. "Dacă nu ar fi fost limba română aș fi murit demult în exil" (pg 258). Până și ruga la Dumnezeu în limba părinților are alt înțeles, iar spațiul mioritic dominat de limba strămoșilor a rămas zestrea cea mai de preț a diasporeanului. Iată de ce Ben Todică și conaționalii săi au înțeles și au reușit o transpunere atât de convingătoare a acestui spațiu pe tărâmul patriei adoptive. De subliniat este și reacția autorului la penetranța ideii de cultură minoră în care ar putea fi încadrată cultura română, după evaluările lui Lucian Blaga și Mircea Eliade (la vremea lor când cultura română era în plin avânt), ei înșiși contributori de seamă la emanciparea și afirmarea culturii române.

Convingător și frumos argumentată, poziția autorului se bazează în principal pe maturitatea culturală a neamului românesc, maturitate fundată pe un solid eșafodaj spiritual-creștin (nonviolenta ciobanului moldovan din balada Miorița), cu o puternică bază etnofolclorică și tradițională în port și obiceiuri și o impresionantă bogăție a spațiului lingvistic, care cuprinde întreaga sferă afectiv-emoțională a existenței umane, în cele mai variate forme, unele dintre ele cum ar fi; dorul și doina, negăsindu-se în nici o altă cultură.

Am încheia prin a sublinia faptul că spectrul abordărilor eseistice ale românului prin excelență, Benoni Todică, este extrem de larg și se poate spune cu certitudine că de-a lungul celor 76 de eseuri nici o fațetă a vieții individuale, comunitare sau chiar planetare, nu a fost trecută cu vederea sau omisă. Deși inegale ca extindere, dezvoltările eseistice rămân la fel de profunde ca istorie, filosofie, actualitate și din perspective viitorului, încât se poate spune că "cu brațele sale aripi" Ben Todică pune sub lupă întreaga panoramă a existenței umane, iar prin modul de desfășurare al evenimentelor și sinceritatea abordării lor, cele trei volume pot fi considerate o adevărată trilogie a diasporei române.

(Valeriu Lupu – doctor în științe medicale)

Nicolae VASILE

O sută de gânduri din pandemie

*Sistemic vorbind, dorințele care depășesc acțiunile (căile și mijloacele) conduc la nerealizări și, drept urmare, la frustrări, chiar dacă există resurse. Vezi neabsorbția fondurilor europene!

*Melancolie, regrete pentru ceva ce a mers bine cândva și nu mai merge. Noi nu putem fi melancolici pentru că, la noi, bine n-a mers niciodată.

*Frustrare, părere de rău pentru ceva ce am fi sperat să fie, dar n-a fost. Frustrați suntem pentru că speranțe am avut mereu.

*Diferența dintre materia moartă și materia vie este *durerea și inteligența*.

*Simpozion pe tema transportului inteligent.

La ora deschiderii, doar câțiva participanți sosiseră, erau cei care foloseau transportul public, ceilalți, folosind automobilul propriu, au venit cu diferite rate de întârziere.

*Deșteptul depășește anumite momente dificile din viață, făcând pe prostul, prostului nici măcar asta nu-i iese!

*Prin apropiere, *materia se atrage, totdeauna*, (legea atracției universale), *inteligența, uneori se atrage, alteori se respinge* (legile electromagnetismului), de aceea socializarea nu înseamnă, neapărat, putere.

*Necazul nostru, care criticăm întruna șefii de toate felurile, este că răul este mult mai profund, este difuzat în toată populația, motiv pentru care inițiativa schimbării în bine trebuie să vină din interiorul fiecăruia, ceea ce este mult mai greu. Este ca și cum ne-am face o autocritică în masă!

*Este rău că puterea și opoziția se luptă “pe viață și pe moarte”? Nu, dacă folosesc mijloace legale! Mult mai rău ar fi dacă s-ar înțelege, pentru că ar face-o spre binele lor și în defavoarea poporului!

*Creația este atribuția lui Dumnezeu, care a făcut lumea în șapte zile.... Dar, după aceea?... Alte lumi n-a mai făcut și s-a dedicat, printre altele, de „administrarea” creației în unica lume existentă, despre care nu știm cât este de întinsă!...

Din întâmplări reale, de mai mare sau mai mică amploare, de la creatori mai mari sau mai mici, multe consemnate de istorie, cunoaștem că diversele forme de creație vin în capul creatorilor acestora instantaneu, fie că le visează, fie că le sunt inoculate într-un fel sau altul etc. *Cei mai mulți poeți, compozitori, pictori etc. susțin că s-au trezit, pur și simplu, cu subiectul creației în cap.* Evident, majoritatea oamenilor obișnuiți nu cred, dar acesta nu este un impediment de a merge mai departe cu acest raționament.

Matematicianul indian *Srinivasa Ramanujan Iyengar* (n. 1887- d. 1920), fără a fi școlit tradițional, încă din copilărie, visa o serie de formule matematice de mare noutate și complexitate, într-un limbaj diferit de cel uzual în matematica momentului, pe care le transcria. Un apropiat, sesizându-se de aceste întâmplări a făcut demersurile necesare trimiterii acestuia la Colegiul Trinity din Cambridge, în Anglia, unde, transpunând cele visate în limbajul matematic conventional, a adus contribuții substanțiale în domeniile analizei matematice, teoriei numerelor, seriilor infinite și fracțiilor continue, recunoscute de marii matematicieni ai vremurilor respective, după o serie de dispute.

Balade precum Meșterul Manole mai sunt multe în lume, care dau o semnificație divină asupra conjuncturii în care au apărut multe dintre

creațiile artistice reprezentative existente, și care, într-un fel sau altul, descriu un dialog între Creatorul Suprem și pamânteanul desemnat să ducă la îndeplinire creația respectivă.

Putem spune că, după o selecție numai de El cunoscută, *Dumnezeu a făcut și continuă să facă un transfer de lumină a creației spre anumiți oameni pe baza cărora omenirea a evoluat științific, artistic etc. la nivelul actual.* (Poezia *Apare creația!...*) Dar ce le transferă Domnul acestora?...

Pentru a aprofunda înțelegerea transferurilor individuale, din domeniul creației, trebuie să analizăm întâi transferul de dumnezeire generală, la nivelul umanității, care a avut loc la nivelul binelui și răului: *Iisus Hristos (Mesia*, în Vechiul Testament), fiul lui Dumnezeu, reprezentând *modelul binelui*, pe care omul obișnuit să caute să-L imite în viața sa pământească și *Satan, (Belzebut*, în Vechiul Testament), un înger repudiat de Dumnezeu pentru nerespectarea celor cerești, reprezentând *modelul răului*, de care omul de rând trebuie să se ferească.

Cu alte cuvinte, *Dumnezeu este și peste bine, și peste rău*, într-un mod care seamănă a logică binară, și, astfel, instaurează și menține un echilibru al umanității.

Tot un astfel de transfer îl face Domnul și în cazul creației umane, adică *creatorului pământean îi transferă atât binele cât și răul.*

Coborând pe pământ, *în relația om obișnuit-om creator*, omul obișnuit se așteaptă să vadă la nivelul oamenilor creatori doar binele, aceștia, considerând acceptabil, ca rezultat al credinței, doar modelul reprezentat de Iisus Hristos, iar oamenii creatori se prezintă în societate drept ceea ce sunt, *o combinație de bine cu rău, ceea ce au primit prin transfer de la Dumnezeu.* Din această dihotomie, în care inițial și prioritar este reprezentat binele, rezultă toate aspectele divergențelor geniu-societate, în literatura română, acestea începând cu celebra lucrare “*Gâlceava înțeleptului cu lumea*”.

În viața creatorilor adevărați există un punct anume, în care aceștia, aflați până atunci doar în zona binelui, *conștientizează trecerea deasupra binelui și răului*, abordând vizibil și aspecte specifice răului, iar întâmplarea respectivă poartă un nume: *momentul Pactului cu Diavolul.* Până

atunci, toți creatorii au o doză de ipocrizie, abia după aceea, sunt realmente sinceri în creația lor. Un exemplu celebru de asemenea întâmplare, un pact, dirijat cumva, este cel referitor la marele poet persan *Muhammad Rumi* (n. 1207-d. 1273), anterior derviş (calugăr musulman), fără preocupări filozofice, literare, remarcabile, fiind preocupat în mod exclusiv numai de zona binelui. Întâlnirea din anul 1244 cu *Shams din Tabriz* (n. 1185-d. 1248), cunoscut “instructor spiritual” al acelor vremuri, i-a schimbat radical viața. Acesta l-a convins să cultive și locuri, și oameni din afara zonei convenționale precum: bordeluri, unde căuta să le convingă pe angajate că nu este bine ce fac, cluburi, unde a și participat la inventarea unui nou tip de dans “*dervișii rotitori*”, devenit foarte popular, ulterior. Moartea suspectă a instructorului l-a trecut într-o stare psihică deosebită de cea anterioară, a părăsit definitiv vechiul său stil de viață și a început ceea ce avea să devină una dintre cele mai profunde creații din istoria omenirii. Altfel, ar fi rămas un simplu derviş!...

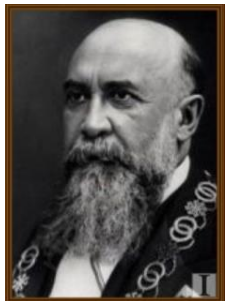
*Succesiunea istorică a fost *haită-ceată-cetate-cetățean*. Credeam că trecerea de la haită la ceată este ireversibilă!... S-ar părea că nu este așa!

*Arta este *forma*, iar artistul este *calea*, prin care Dumnezeu discută cu oamenii.

Extrase din vol. **Hectomeronul Coronavirus. O sută de gânduri din pandemie**, publicat la Editura Favorit, București, 2020

Va urma

**Im memoriam: Savantul Nicolae Iorga
(17.01.1871 - 27.11.1940)**

Nicolae Iorga, născut la 17 ianuarie 1871 la Botoșani, a fost istoric, profesor universitar, enciclopedist, poet, dramaturg, critic literar, memorialist, gazetar, publicist, om politic și membru titular al Academiei Române.

Savant de renume mondial, patriarh al culturii române, a avut o activitate științifică prodigioasă, fiind autorul a 1.003 volume, 12.755 articole și studii, 4.963 recenzii. **Iorga** este cel mai prolific istoric al românilor, autor a numeroase sinteze, culminate cu ***Istoria Românilor în 10 volume***, pentru care a fost numit pe bună dreptate cel mai mare istoric și savant al României din toate timpurile. Personalitate care a creat școală și a dat direcție culturii naționale, s-a implicat activ în viața social-politică a țării sale. S-a ambiționat nu doar să scrie istorie, ci să și facă istorie, într-o epocă de renaștere națională.

Iorga devine în 1893, la numai 23 de ani, membru corespondent al Academiei Române. În 1894, la 24 de ani, obține prin concurs catedra de istorie la Universitatea din București. Din 1911 este membru activ al Academiei Române. Începând din 1908 ține cursuri de vară la Vălenii de Munte, județul Prahova.

Dotat cu o memorie extraordinară, cunoștea istoria universală și în special pe cea română în cele mai mici detalii.

Nu este cu puțință să-ți alegi un domeniu din istoria românilor fără să constăți că Nicolae Iorga a trecut deja pe acolo și a tratat tema în mod fundamental. În timpul regimului comunist opera sa istorică a fost în mod conștient ignorată, istoria României fiind contrafăcută în concordanță cu vederile regimului de către persoane aservite acestuia.

Iorga a fost autor al unui număr uriaș de publicații, cel mai mare poligraf al românilor: circa 1.250 de volume și 25.000 de articole.

Opera sa istorică cuprinde diverse domenii: **monografii** de orașe, de domnii, de familii, istoria bisericii, a armatei, comerțului, literaturii, tipăriturilor, a călătorilor în străinătate etc. Câteva din publicațiile mai importante: **Studii și documente** cu privire la istoria românilor, în 25 volume (1901-1913), **Istoria imperiului otoman** în 5 volume (apărută în limba germană: *Geschichte des osmanischen Reiches*, 1908-1913), **Istoria românilor** în 10 volume (1936-1939). Ca literat, Nicolae Iorga a scris poezii, drame istorice (Învierea lui Ștefan cel Mare, Tudor Vladimirescu, Doamna lui Eremia, Sfântul Francisc din Asisi și altele), volume memorialistice (Oameni cari au fost, O viață de

om, așa cum a fost). În 1903 a preluat conducerea revistei Sămănătorul.

Ca istoric literar, a publicat: Istoria literaturii române în secolul al XVIII-lea (vol. I-II, 1901); Istoria literaturii religioase a românilor până la 1688 (1904); Istoria literaturii românești în veacul al XIX-lea, de la 1821 înainte. În legătură cu dezvoltarea culturală a neamului (vol. I, 1907, vol. II, 1908, vol. III, 1909); Istoria literaturii românești (vol. I, 1925, vol. II, 1926, vol. III, 1933); Istoria literaturii românești contemporane (1934).

Ca om politic, a fost co-fondator al Partidului Naționalist-Democrat, în anii 1931-1932 Prim-ministru și Ministru al Educației Naționale. Membru al parlamentului în mai multe legislaturi, Iorga era un reputat orator, temut de adversarii săi politici.

Nicolae Iorga a fost fondatorul (1920) și director al Școlii Române din Paris („*Fontenay-aux-Roses*”). A editat și condus numeroase ziare și reviste („Neamul românesc”, „Revista istorică”, „Revue Historique du Sud-Est-Européen”, „Floarea darurilor” etc.). Unul dintre doctrinarii sămănătorismului (a condus revista „Sămănătorul” în perioada 1905-1906).

A întocmit numeroase volume de izvoare, documente (*Notes et extraits pour servir à l'histoire des Croisades au XV-e siècle*, 6 vol., *Studii și documente cu privire la istoria românilor*, 31 vol. ș.a.). Deși structural refractar subordonării faptului istoric unui sistem filosofic, a îmbogățit gândirea istorică cu o nouă viziune, dominată de factorul spiritual și întemeiată pe unele "permanențe", coordonate ale dezvoltării istorice.

În domeniul istoriei naționale, a elaborat monografii și sinteze de mare valoare (*Istoria lui Mihai Viteazul*, *Istoria bisericii românești și a vieții religioase a românilor*, *Istoria armatei românești*, 2 vol., *Istoria comerțului românesc*, 2 vol., *Geschichte des rumänischen Volkes im Rahmen seiner Staatsbildungen*, 2 vol., *Istoria românilor*, 10 vol. ș.a.) și **a integrat istoria României în istoria universală (*La place des Roumains dans l'histoire universelle*, 3 vol.), relevând originalitatea culturii românești și interdependența istoriei poporului român cu istoria altor popoare.**

Contribuția la cercetarea istoriei universale (*Geschichte des Osmanischen Reiches*, 5 vol., *Cărți reprezentative în istoria omenirii*, *Histoire de la vie Byzantine*, 3 vol.), la cercetarea istoriei literaturii române, ca și vastitatea operei și preocupărilor sale, îl situează între marii istorici ai lumii.

Împreună cu un grup de profesori, ofițeri, ziariști, oameni de litere și politicieni a ajutat la pornirea mișcării de cercetași din România și la dezvoltarea organizației Cercetașii României.

Activitățile științifice ale lui Iorga reflectă credințele sale de-o viață. Fiind un naționalist moderat și un apărător al tradiționalismului țărănesc (aspect observabil și din asocierea sa cu *Sămănătorul*), Iorga a devenit interesat în documentarea istoriei domeniilor rurale din vechea Valahie și Moldova.

Constatând lipsa de surse privind istoria română din Evul Mediu și încercând să descrie procesul de tranziție de la Dacia romană la un popor vorbind o limbă romanică, Iorga și-a concentrat eforturile în direcția cercetării modului în care au fost păstrate obiceiurile române în zonele rurale. În cei 69 de ani de viață, geniul Nicolae Iorga s-a dedicat studiului. Vorbea 16 limbi străine și scria în 7 limbi.

Nicolae Steinhardt afirma despre marele savant: „E de neconceput, citindu-i bibliografia, să crezi că a mâncat, a dormit, a întemeiat o familie, a alcătuit un "minsteriu", a ținut jurnale și a predat cursuri, n-a lipsit de la nici o ședință parlamentară ori academică, de la nici o comemorare, de la nici o împărțire de premii, că a fost prezent "supt trei regi" în toate domeniile de activitate și gândire, nu s-a dat în lături de a ține vreun discurs ori a publica o broșură, că a străbătut lumea și a uimit 46 universități, și că se mai întâmpla să trântescă și câte o glumă, cu sau fără perdea”.

Din nefericire, marele cărturar Nicolae Iorga a avut un sfârșit tragic, fiind ridicat de la vila sa din Sinaia și asasinat la 27 noiembrie 1940 de legionari. Corpul său ciuruit de gloanțe a fost găsit în apropierea comunei Strejnic (Prahova). Membrii Gărzii de Fier îl considerau responsabil de uciderea comandantului lor, Corneliu Zelea Codreanu în timpul dictaturii regelui Carol al II-lea. După aflarea veștii despre asasinarea sa, 47

de universități și academii din întreaga lume au arborat drapelul în bernă.

Personalitate marcantă a culturii noastre naționale, despre Nicolae Iorga nu se poate vorbi decât la superlativ despre grandioasele sale înfăptuiri, însă în politică s-a dovedit că nu sunt îndeajuns corectitudinea, entuziasmul și credibilitatea personală.

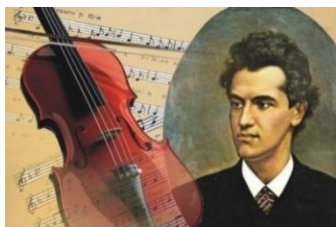
El nu a fost un doctrinar sau ideolog politic. N-a fost preocupat în alcătuirea unor programe de guvernare, ale căror idei să înflăcăreze și să coaguleze forțele unui popor.

Realitatea politică și socială a acelei epoci s-a dovedit implacabilă cu personalitatea savantului, astfel că a sfârșit nedrept și tragic, ciuruit de gloanțe, la margine de drum, într-o societate care nu a înțeles să aprecieze și să respecte valorile sale. Pe 27 noiembrie 2020 se împlinesc 80 de ani de la tragica și nedreapta moarte a celui mai mare savant român din secolul trecut. Să-i păstrăm vie amintirea și să-i urmăm exemplu.

Dumnezeu să-l odihnească în Împărăția Sa!

Ionel MARIN

IM MEMORIAM: Ciprian Porumbescu (14.10.1953 - 06.06.1883)

Pe 14 octombrie 2020 s-au împlinit 167 de ani de la nașterea lui **CIPRIAN PORUMBESCU, compozitor, muzicolog, dirijor, violonist, teolog și mare patriot român. Este creatorul primei operete românești – „Crai nou”.**

Ciprian Porumbescu, fiul preotului Iraclie Golembiovski și al Emiliei Clodnițchi, de origine poloneză, s-a născut în Bucovina, satul Stupca din Suceava. De la șapte ani s-a îndrăgostit de muzică. A început devreme studiul muzicii, mai întâi la Suceava și apoi la Cernăuți.

În anul 1871 participă la Putna la marcarea a 400 de ani de la târnosirea mănăstirii, unde se alătură

unei asistențe din care făceau parte Mihai Eminescu, A.D. Xenopol, Ioan Slavici, sau Nicolae Teclu. Din relatările vremii, se pare că după festivitățile oficiale, pe pajiștea din fața mănăstirii s-a încins o horă în care au intrat toți cei prezenți, orchestra fiind condusă de Grigore Vindireu, căruia Ciprian i-ar fi luat locul, iar la final, după ce a cântat, s-ar fi aruncat la pieptul lui Iraclie strigând: „Tată, am cântat Daciei întregi!”

Până în anul 1873 a studiat la gimnaziul superior de la Suceava, însă, din cauza sărăciei, stătea cu chirie în încăperi mici și pline de igrasie, mâncarea nu era nici ea îndestulătoare și probabil că aici tuberculoza i s-a strecurat în trup, el fiind foarte preocupat de muzică și nu de persoana sa.

În martie 1873, Ciprian a trecut cu bine examenul de maturitate. Continuă în perioada 1873 – 1877 să studieze teologia ortodoxă la Cernăuți.

În 1874 s-a înființat, la Cernăuți, societatea studențească „Arboroasa”, după numele vechi al Bucovinei. Ciprian i-a compus imnul, a condus corul societății culturale, iar în ultimul an de seminar a fost ales președintele ei. Însă „Arboroasa” nu a fost niciodată privită cu ochi buni de stăpânirea austriacă din cauza activităților considerate mult prea intens patriotice. În seara zilei de 15 noiembrie 1877, conducătorii societății „Arboroasa” – Constantin Morariu, Eugen Siretean, Zaharie Voronca și Orest Popescu, au fost reținuți și încarcerați la închisoarea din Cernăuți.

În anul 1878, Porumbescu este și el arestat, alături de alți tineri, în Procesul „Arboroasa”, fiind închis timp de trei luni la Cernăuți. Se afla la Stupca, i-au dat voie să-și ia cu el vioara și o gramatică a limbii franceze și a fost urcat într-o căruță și dus până la Cernăuți, un drum în care apa rece i-a pătruns prin haine, îmbolnăvindându-se grav de tuberculoză.

Pentru eliberarea celor întemnițați a luptat și Mihai Eminescu. După trei luni Ciprian Porumbescu avea să fie eliberat și achitat de acuzațiile care i-au fost aduse.

În perioada anilor 1879 – 1881, primește o bursă de studiu la „Konservatorium für Musik” din Viena, unde studiază armonia cu Anton Bruckner și primește noțiuni de muzică corală de la Franz Krenn și lecții de teoria muzicii. Cu compozitorul

bucovinean Eusebius Mandyczewski, dirijează corul Societății Studențești „România Jună”, iar în anul 1880, scoate o colecție de douăzeci de piese corale și cântece, intitulată „Colecțiune de cântece sociale pentru studenții români”, pe care se află creații precum „Cântecul ginteii latine”, „Cântecul tricolorului”, sau „Imnul unirii – Pe-al nostru steag”. Era prima lucrare de acest gen din literatura română.

În anul 1881, familia sa își schimbă numele în Porumbescu, după ce acesta a fost folosit, o perioadă, drept pseudonim.

Între anii 1881 și 1883, Porumbescu este profesor de muzică la Gimnaziul Românesc din Brașov și dirigiu al corului de la Biserica Sf. Nicolae din Șcheii Brașovului.

La 11 martie 1882, are loc, în sala festivă a Gimnaziului Românesc din Brașov (astăzi Colegiul Național „Andrei Șaguna”), premiera operetei în două acte „Crai nou” – prima operetă românească, pe muzica lui Ciprian Porumbescu și versurile lui Vasile Alecsandri. Spectacolul cunoaște un succes fulminant, astfel încât sunt programate alte două reprezentații, pe 12 și 23 martie, în același an, la Brașov și o altă la Oravița. După aceste spectacole, Ciprian Porumbescu îi trimite o scrisoare tatălui său prin care își exprima satisfacția cu privire la dorința sa cea mare ce a fost împlinită: „Și astăzi, astăzi am ajuns să-mi văd dorința împlinită, mi-am văzut visul cu ochii, am avut aplauzele frenetice pentru opul meu, am auzit chemând sute de voci, pline de entuziasm, numele meu, m-am văzut ridicat, laudat, măgulit, laureat. Ce să mai zic, ce să mai aștept de la viața mea, de la viitorul meu?”.

La 8 noiembrie 1882, este organizat, la Brașov, un concert în beneficiul lui Ciprian Porumbescu, pentru a fi colectate fonduri pentru tratamentul său în Italia, iar la 25 noiembrie, acesta pleacă în stațiunea Nervi din peninsula.

Starea sa de sănătate nu se ameliorează și, în plus, dorul de plaiurile natale îl măcina. Într-una din scrisorile trimise din Italia, Porumbescu nota: „O! Italie, Italie! Frumoasă și dulce mai ești! Ah, dar ce folos? Nu plătește toată frumusețea și dulceața ei o ceapă friptă, dacă coala peste gard nu mă pot sui la Stupca!...”.

În februarie 1883, Ciprian se întoarce la Stupca, lângă Suceava, iar la 6 iunie 1883, la doar 30 de

ani, trece la cele veșnice, în brațele surorii sale și sub privirile îndurerate ale tatălui său.

Cu ultimele forțe, Ciprian i-a șoptit acesteia: ”Să nu lăsați muzica mea să moară!”. Ultima lui dorință, ce se regăsește în ultima strofă din ”Cântecul tricolorului”, a fost îndeplinită, pe crucea sa fiind puse culorile drapelului românesc și versurile ”Iar când, fraților, m-oi duce/ De la voi, și-o fi să mor/ Pe mormânt atunci să-mi puneți/ Mândrul nostru tricolor”.

Printre cele mai populare lucrări ale sale, sunt „Balada pentru vioară și orchestră” op. 29, celebrul cântec patriotic „Pe-al nostru steag e scris Unire”, muzică ce dă astăzi imnul național al Albaniei – „Hymni i Flamurit”, melodia fostului imn al României, „Trei culori”, valsurile „Zâna Dunării” și „Camelii”, „Serenadă”, „La malurile Prutului”, „Altarul Mănăstirii Putna”, „Inimă de român”, „Odă ostașilor români” și altele.

Despre interpretarea la vioară a piesei muzicale „Balada” de Ciprian Porumbescu, maestrul George Sârbu spunea: „Balada lui este o pasăre măiastră a inspirației cerești de creație românească, înălțată de spiritul bucovinean al Stupcii sucevene. O altă și unică, inegalabilă creație inspirată din sufletul cald al iubirii și dorului, al zbaterii înălțătoare a istoriei bucovinene. Creație genială ce plutește peste tot pământul, ca o istorie milenară rapsodie – românească, ca un poem liric inspirat de cea mai cerească credință critică, inspirat de harul pământean al viorilor din Stupca Sucevei”.

În 1950, principala instituție de învățământ de muzică din România primește numele său: Conservatorul ”Ciprian Porumbescu” din București, și poartă acest nume până în anul 1990. În anii 1972-1973, regretatul regizor Gheorghe Vitanidis a realizat filmul artistic „Ciprian Porumbescu”, în două serii, cu Vlad Rădescu în rolul marelui compozitor și patriot.

Ciprian Porumbescu a întrupat în scurta sa existență, prin tematici patriotice, cu o muzicalitate aparte, trăiri personale, gânduri și idei, autenticul românesc cu tot ceea ce este mai frumos și mai pur și înălțător – asemeni un erou cu un destin romantic.

Peste ani a rămas, mărturie a trăirilor lui Ciprian Porumbescu, căsuța din Stupca (azi Ciprian

Porumbescu) și muzeul cu același nume situat chiar în fața cimitirului în care acesta își doarme somnul de veci.

Casa memorială „Ciprian Porumbescu”

Aici există, bine conservate, toate amintirile acestor plaiuri atât de iubite de compozitor, iubirea niciodată împlinită pentru Berta Gorgon și mai ales dragostea sa pentru muzică și pentru doina românească. Veșnic va trăi în memoria noastră. Dumnezeu să-l odihnească!

Ionel MARIN

Prof. univ. Gheorghe P. Țiclete despre eroul Mihai Călin Țiclete

Victimă a Revoluției din 1989 și martir al Clujului

A fost fiul doctorului Vasile P. Țiclete și al profesoarei Ileana V. Țiclete, născut în Cluj Napoca la 5 octombrie 1960. Urmează școala elementară și liceul „Gheorghe Barițiu” în Cluj, după care va susține examenul de admitere la Facultatea de Electrotehnică la Institutul politehnic. În toată perioada studiilor a avut rezultate deosebite la învățătură, dovedindu-se în același timp un destoinic fizician și electronist.

La terminarea facultății, în conformitate cu legislația de atunci a fost repartizat pentru a-și satisface stagiul obligatoriu de trei ani în producție, la Studioul Teritorial de Radio și Televiziune din Timișoara. Acesta avea în subordine și zona municipiului Târgu Jiu, unde el a fost detașat în cea mai mare perioadă a stagiului obligatoriu de producție.

După terminarea stagiului, reușește să se transfere la Cluj Napoca, la Studioul teritorial din acest oraș, dar care, între timp, ca peste tot în țară, își restrânsese activitatea, astfel că inginerul Mihai Călin va lucra la Releul de Radio și Televiziune, situat la Feleac, în apropierea municipiului. Importanța acestui releu era deosebită, căci prin intermediul lui se primeau și se emiteau toate comunicațiile care aveau un caracter secret de stat. Aici, tânărul inginer s-a adaptat foarte rapid din toate punctele de vedere: importanța, necesitatea și securitatea locului de muncă. Colegii de muncă erau foarte apropiați și îl simpatizau în mod deosebit căci se purta foarte prietenos și modest, fiind în același timp foarte bine pregătit profesional. Adesea, se arăta foarte inventiv în rezolvarea diverselor dificultăți care apăreau. Așa se face că, nu împlinise încă 28 de ani și inginerul șef al releului îl anunță că el trebuie să se pensioneze, urmând ca responsabilitatea postului să-i fie transmisă lui. Pentru asta însă, are obligația de a-l pregăti din timp. Mihai, evident nu avea de ales și nici posibilitatea de a condiționa într-un fel și acceptă. A trecut ceva timp, după care superiorul lui (unitatea era oarecum militarizată și securizată) îl cheamă și îi spune că a început să îi pregătească dosarul, dar nu e ceva în regulă, căci nu e membru de partid însă nu sunt probleme, căci se va rezolva. Tânărul inginer îi mărturisește că el nu a vrut să intre în partid nici când era student și nu ar vrea nici acum.

Reacția șefului a fost destul de dură, spunându-i că va trebui să se gândească foarte bine, căci lucrează într-o unitate cu specific de securitate și ar putea să apară urmări neplăcute nu numai pentru el dar și pentru cei din familie.

Cei responsabili a clarifica situația neplăcută i-au contactat mai întâi părinții care, la rândul lor au încercat să-i explice și să-l determine să nu se împotrivescă intrării în partidul comunist.

Fără rezultat.

Au încercat apoi, și unchiul său, fratele tatălui, doctorul Ion Țiclete și soția sa. Și de data asta, rezultatul a fost același. Atunci, tatăl lui m-a rugat să vin eu să vorbesc cu el, fiind mai apropiat ca vârstă dar și pentru faptul că, de-a lungul timpului ne-am înțeles mai bine. Evident, am acceptat și am luat trenul spre Cluj pentru asta de vorbă și a-l determina, a-l face să înțeleagă că altă soluție nu este. Am încercat, invocând toate argumentele care l-ar fi putut determina să-și schimbe hotărârea. În zadar, căci în final, mi-a spus: „Ce, ai venit din București pentru asta? Ești securist? Nu înțelegi că dacă eu sunt bun, nu sunt pentru a fi membru de partid?”

Datorită eșecului, în fața hotărârii sale de a nu intra în partid, a fost retrogradat din funcția pe care o avea și a fost trecut la munca de întreținere, nemaiaivând acces la știrile propriuzise care circulau prin intermediul releului. Ba mai mult, era chemat, interogată și intimidat la Procuratura din Cluj. Tatăl lui

a descoperit și faptul că, de mai multe ori venise acasă cu semene pe care le ascundea, căci fusese bătut.

La sfârșitul toamnei, a început școala de conducători auto, iar după turele de noapte, care erau de 24 de ore și chiar mai mult, nu avea posibilitatea să meargă la socrii săi, care locuiau în cartierul din spatele gării, și rămânea la părinții săi peste noapte.

În ziua de 20 decembrie 1989 a terminat serviciul seara și mașina care îi aducea în oraș pe cei care urmau să aibă 48 de ore libere, i-a lăsat la locul lor obișnuit. A mers și a dormit la părinți.

Dimineața s-a sculat mai devreme, s-a pregătit pentru școala de șoferi, căci avea zi de conducere, apoi a mai stat de vorbă cu tatăl său atingând o serie de evenimente mai delicate apărute în urma celor întâmplare la locul de muncă...

Cum timpul trecea, mama lui îi aduce servieta, în care introdusese și cele necesare ornamentării pomului de Crăciun și și-au luat „la revedere”, el urmând ca, după terminarea traseului prevăzut cu conducerea mașinii, să se ducă la socrii.

Între timp, în centrul orașului, spre Florești și spre Gară, a început „revoluția” iar oamenii erau foarte înfricoșați. Totuși, după-amiază, tatăl lui,

doctorul Vasile Țiclete a mers la contravizită la clinică. Aici, toate saloanele erau completate cu răniții aduși după acțiunea criminală a Armatei care trăsesse în cei răzvrățiți. După ce a verificat foile de observație a celor internați, unul dintre ei a mai

adăugat: „a mai fost unul, în patul liber, dar l-au luat și l-au dus la neurochirurgie, căci era foarte grav.”

Doctorul Țiclete a plecat de la clinică mai târziu decât în mod obișnuit, făcându-și socoteala că Mihai e la cuscrii și nu l-ar fi deranjat dacă tatăl său întârzie.

Cuscii, la rândul lor, se gândeau că ginerele a rămas la părinții lui, datorită evenimentelor ce tulburaseră ziua.

A doua zi, vineri 22 decembrie, doctorul Țiclete vine la clinică, face vizita, dar intervențiile chirurgicale au fost amânate, așa că se întoarce mai repede acasă și vrea să afle de la cuscrii ce fac copiii. Stupoare, căci află că Mihai n-a venit aseară acasă și ei credeau că a rămas la părinții săi. Nu după mult timp, pe înserat, doi bărbați vin și îi arată servieta pregătită pentru pomul de Crăciun (așa cum i-o dăduse lui Mihai mama sa) și un caiet de pregătire la școala de șoferi. Unul dintre ei avusese un membru de familie, operat cu mai mult timp în urmă de doctorul Țiclete, așa că a venit să-i aducă servieta și să-i povestească ce s-a întâmplat.

Joi, 21 decembrie, în jurul orei 11-12, au văzut cum un tânăr a fost atacat de două persoane elegante cu mănuși în mâini, bărbați. Primul, venind spre el, a vrut să-l lovească, dar băiatul s-a apărat, blocându-l, însă cel de al doilea l-a lovit cu un „box”, a scos pistolul și l-a împușcat în cap. Când s-a prăbușit, l-au buzunărit, i-au luat actele iar servieta, după ce au controlat-o, au aruncat-o într-un boschet. Pe tânăr l-au abandonat. Atunci, un gând l-a străfulgerat pe doctorul Țiclete. Mi-a telefonat târziu în noapte și mi-a spus că mâine se va duce să se intereseze. Evident că n-au mai putut dormi toată noaptea și a doua zi, a mers direct la Neurologie, căci acolo fuseseră duși cei mai grav răniți. Nu mai era niciunul în viață, dar nu li se permitea nici altor persoane să-i vadă pe cei neidentificați. Cum medicii erau fie foști colegi, fie foști studenți, după multe insistențe, doctorului Țiclete i s-a

permis să intre în sala unde erau așezați pe jos toți cei care decedaseră. Unul dintre ei, îmbrăcat cu paltonul pe el, dar împușcat în cap și cu sângele închegat, era chiar Mihai, pe care nu-l văzuse de două zile. Atunci, a rămas nemișcat, privindu-l aproape 30 de minute (așa cum mi-a relatat un doctor, fost student al fratelui meu), interval în care a început să-i albească lent părul său negru, până a devenit la aceeași culoare cu pereții. S-a dezmeticit și a vrut să vadă foaia de observații. I s-a spus că nu au foi de observații pentru cei neidentificați (?!). După multe insistențe, discuții și ce s-o mai fi întâmplat, a obținut actele din care rezulta că a fost transferat de la Clinica chirurgicală II și a decedat.

După această întâmplare atât de nefericită, fratele meu și soția lui s-au îmbolnăvit și nu după mult timp, s-au prăpădit amândoi.

Au urmat procese intentate de urmașii victimelor revoluției, amânări, verificări, căutări, dar fără prea multe rezultate, deși cei care au fost asasinați au plecat pentru totdeauna, în numele unei iluzii a libertății și dreptății.

Inginerul Mihai Călin se căsătorise și avea o fetiță născută în ziua de Sfântul Gheorghe, 23 aprilie 1989, care nu va mai putea niciodată să-și vadă tatăl, sacrificat pe altarul unei vieți mai drepte, la care am sperat cu toții. Din păcate, vedem cum astăzi, iluziile la care speram atunci au rămas un deziderat.

Inginerului Mihai Călin Țiclea i s-a conferit titlul de „Erou post mortem al Revoluției din decembrie 1989, de la Cluj”.

Unul dintre torționarii lui, care l-a agresat pentru că a refuzat să intre în partid, a fost avansat și este și coautorul unei cărți în care se scrie despre „adevărul Revoluției din Cluj”...

Beatrice Alexandra Kiseleff

PICĂTURA DE LIMBĂ ROMÂNĂ (urmare din nr. anterior)

După cum spuneam data trecută, este o asemenea dezorientare sau lipsă de interes pentru exprimare, nu numai a celor lipsiți de educație, ci și din partea unor persoane, de la care nu te-ai aștepta, oameni cu o educație aleasă, temeinică,

încât ajungi să te întrebi, ce se întâmplă și ce se va alege de frumoasa și armonioasa limbă română, dacă lucrurile vor continua astfel?

O să iau așa, la întâmplare, diverse exprimări, din timpul Telejurnalelor sau al altor emisiuni, care aparțin unei game largi de vorbitori. În ziua de 21 octombrie, de pildă, la Telejurnalul de la ora 13, un medic din Cluj, referindu-se la coronavirus, spunea: **este destui** infectați cu corona 19, evident că acordul se face cu substantivul infectați și trebuia să fie la plural, deci **sunt destui infectați...** Un dezacord la fel de regretabil îl făcea, în 14 octombrie, un medic de boli infecțioase, referindu-se tot la covid: **numărul** de cazuri **vor crește**, regret domnule doctor, dar **numărul va crește**, așa este corect.

Alexandru Petrescu, fost ministru PSD, vorbind despre o strategie de selectare, afirma că: nivelul (...) trebuie să-l asigure **pe** nivelul superior; ce o fi căutând prepoziția **pe** acolo, chiar nu înțeleg, ca și invariabilul: a fost internat **pe** secția de terapie intensivă; un om nu poate fi internat **pe o secție** sau pe un salon, **ci într-o secție** sau salon, exprimarea aparține mai cu seamă ardelenilor sub influența limbii maghiare care nu are diferențe de acest gen, dar, din păcate, exprimarea a fost copiată cameleonice de nenumărate persoane din toată țara.

Un comentator discutând despre scandalul dintre PSD și USD, trăgea concluzia că **vina o aruncă unii de la alții**, expresia corectă este: **a arunca de la unul la altul**, vedeți dumneavoastră, limba română are o logică de fier, exprimarea greșită nu are nicio logică, ar fi putut spune, dacă nu voia să folosească expresia consacrată, cel mult, **aruncau vina de la unii la alții**, sau **vina o aruncau de la unii la alții...** ca să aibă o legătură logică.

În ziua de 22 octombrie, la o emisiune sportivă, Doctor Pompiliu Popescu spunea: **acolo se fac portretul** robot al președintelui, al judecătorilor... Portretul este substantiv neutru la singular, deci **se face**, nu se fac - care este forma de plural.

Într-o discuție despre covid, se spunea: astăzi **am văzut faptul că** au depășit cu..., cred că aici este vorba de o confuzie, pe care o fac mulți de altfel, cred că este vorba despre locuțiunea

adverbială și adjectivală: de fapt= în realitate, efectiv(deci: **am văzut că de fapt** au depășit cu...).

Dar distincții noștri vorbitori se dovedește că habar n-au nici de pronume, pronume de întărire... când referindu-se tot la blestematul ăsta de covid, declarau sus și tare că respectând dispozițiile privind apărarea de acest flagel: nu respectăm pe nimeni altcineva decât **pe noi însuși**, corect este **noi înșine**, **însuși** este forma pentru persoana a 3-a singular (**el însuși**).

Iar domnul Andrei Baci, secretar de stat la Ministerul Sănătății, ne asigura într-o emisiune de pe postul DIGI 24, că s-a făcut o comandă de **doisprezece mii de doze** (de vaccin), ei bine, este vorba de douăsprezece mii de doze, pentru că atât mii, la care se referă, cât și doze sunt substantive de genul feminin (o mie-două mii; o doză-două doze, deci **douăsprezece mii...** (un alt vorbitor, cu altă ocazie, zicea vorbind despre covid: au înregistrat încă **douăzeci și unu de mii** de cazuri, evident, aceeași greșală, **douăzecișuina de mii**). Și, în continuare afirma: Ceea ce vreau să spun este **în felul următor**, ce-i aia? Ceea ce vreau să vă spun este că:

Cuvinte prost întrebuințate: Dacă cineva ar controla **cum se întâmplă acele afaceri**; afacerile nu se întâmplă, ele **se fac, au loc, se desfășoară, decurg**, dar nu se întâmplă. Aici este vorba de altceva, de incapacitatea de a opta pentru sinonimul potrivit, e drept că a se **întâmpla** este sinonim cu **a avea loc, a se petrece**, dar în cazul de față nu sunt sinonimele potrivite, au alt sens.

La începutul lunii octombrie (în ziua de 4) corespondentul Chițac, relatând cum s-a petrecut înjunghierea unui tânăr de 17 ani, afirma: cei doi au fost văzuți că **au început să se ceartă**, corect este (ei au început) **să se certe**, este vorba de două persoane, deci, verbul este la persoana 3-a plural.

Și acum, un lucru care m-a întristat foarte tare, având în vedere că este vorba de copiii și, ei sunt viitorul omenirii, așa că trebuie să fim atenți ce facem cu ei. că s-ar putea să scoatem o generație de analfabeți, ba și mai rău, de nefericiți.. Iată despre ce este vorba, la o reclamă la un sortiment de salam, după prezentarea produsului, are loc o discuție între câteva fetițe,

una dintre ele spune că ea vrea un „sandvici” dublu, alta, că vrea trei porții de sandvici, iar cea mai mică spune că ea **vrea patru sandvici**. Pe lângă absurdul situației, acestui copil i se pune în gură și i se sădește în creier, că așa este corect. În fine, după un timp, am constatat că această parte a discuției a fost tăiată și lăsată doar prima parte în care tot o fetiță zice: eu vreau și d-aia, și d-aia, și d-aia... mă rog, și aici este o inadvertență, că **d-aia** se referă la un sortiment de salam...deci ar fi d-ăla...Dar acum vreau să insist puțin asupra pericolului care-i paște pe copiii ai căror părinți sunt bucuroși să-și vândă copiii pentru a scoate vedete din ei. Și aceasta este un fel de exploatare a copilului, adesea dăunătoare. Vedetismul de la o vârstă fragedă poate avea o influență nefastă asupra copilului, care, în majoritatea cazurilor, nu va deveni vedetă ci un muncitor, sau un umil salariat în vreun birou, care nu-i va oferi strălucirea la care se așteptau acești **copii vedetă**, simțindu-se nefericiți și nedreptățiți toată viața.

Ioan Miclău-Gepianu

PROVERBE DE ÎNTELEPCIUNE!

(Despre respect și bunul simț)

- Nu trece o zi, o oră, o secundă să nu auzim în noi rugămintele adevărului, totuși de cele mai multe ori le ignorăm. Aceasta este intrarea în relele de care ne vom plânge ulterior!
- În vreme ce bunul simț își păstrează calitatea sa umană, obraznicia proliferază și ea socotindu-se cu nerușinare cap de elite!
- Fiecare necaz are o cauză, deseori ascunsă în prea binele ce a nesocotit bunul simț, măsura, de care nu va trebui să uităm niciodată!
- Când obrazniciei îi trănesteși ușa în nas, va fi prima care să te dea în judecată învinuindu-te de lipsă de bun simț. Deci are și ea idea acestei calități, dar nu e pentru ea ci pentru alții!

– „Obraznicul mănancă praznicul” zice proverbul
 – Însă numai odată pe AN, în restul zilelor nu-l va mai invita nimeni la masa smereniei!
 – Din cauza bunului simț deseori ai de suferit, dar, ai să observi mai târziu că ești iubit și nici prietenii nu te mai ocolesc!
 – Obraznicia împrumută inorogul vântului, unde nu gândești acolo ajunge – cică împarte altora onorurile sale!
 – Fiindcă sălășluiesc în om, puntea dinspre obraznicie spre bunul simț o face întotdeauna munca și efortul, iar dinspre bunul simț spre obraznicie o face lenea!
 – Conștiința mea nu a reținut niciodată fumul ideologiilor trecătoare, și am rămas om natural, chiar dacă ideologia comunistă venea încă din vremea când veneam și eu pe lumea asta din dragostea parinților mei, mai ales ca nici ei (părinții) nu vor în definitiv decât să-și vadă odraslele pline de bun simț și cu așezare în viitoarele lor familii!
 – Bunul simț îl separă pe om de animale, obraznicia îl apropie!
 – Legile universale își împlinesc menirea lor existentială cu o divină exactitate, omenirea greșește numai fiindcă nu caută adaptarea potrivită, ba și caută anularea acestora, a însăși creației lui Dumnezeu cel Veșnic! E ca și cum ai vrea să ieși din tine și nu ai unde merge! Însăși Moartea ne asează tot în aceste legi divine, spre a ști unde dispărem!
 – Obraznicia este calea pierzaniei care vine prin lăcomia oamenilor, iar bunul simț este calea vieții care vine prin har dumnezeesc. Ce se înțelege mai greu e ca și harul va avea armonia contrastului, al fericirii și al suferinței, iar omul are aceasta libertate a alege!
 – Să ne alegem bine prietenii spre a nu fi cuprinși în proverbul popular care zice, „s-a întâlnit tusa cu jiuhiul”.
 – Să alegem calea naturală a iubirii, a bunului simț, să nu ne dedăm obrazniciei față de semenii noștri – căci victoria acestei căi nu va avea durabilitate, ba încă poate sfârși în suferință!
 -Istoria este oglinda făpturii omenești, dar după învadarea obrazniciei, această oglindă s-a încetșat mult! - Însăși sfințenia omului vine pe calea bunului simț, astfel unde acesta va lipsi, nici sfințenie nu va răsări!

Poeme inedite

Cristian Petru BĂLAN (SUA)

ODĂ CREATORULUI NOSTRU

Te-mbracă Universul cu-o mantie de stele,
 Cu falduri orbitoare întinse-n infinit,
 Cu-adâncuri nepătrunse și galaxii-inele
 Ce-Ți fac din vastul Cosmos un Tron desăvârșit!

Oceanule de forțe! Ești șansă zdrobitoare,
 Năpraznic-Străputernic, slăvit de heruvimi!
 Ești Absolutul Însuși stărnind cutremurare -
 Pe cât putem pricepe, Tu-aprinzi în noi lumini...

Deși ești pretutindeni în tainici universuri,
 Tu poți fi simultan cu toți ce Ți se roagă,
 Dar și cu cei ce strigă să-i scapi de „*cel-cu-adversuri*” -
 Te-mparți la toți deodată și vii cu forța-ntreagă.

Iubirea Ta de oameni e plină de splendoare:
 Puțini îi știu valoarea de-Imperial Altar.
 Din vistieria Ta de veșnice odoare,
 De mii de ani iubirea Ți-e cel mai mare dar!

El s-a-ntrupat în Fiul jertfit răscumpărării,
 Care ca un burete ne-a supt orice păcat
 Și ni-l păstrează-n sânge - gest sfânt al ușurării
 Ce-o resimțim, dar alții la loc și l-au dublat.

Îndură-Te, Părinte, coboară și-mplinește
 Cuvintele Scripturii cu sens proorocitor,
 Căci omenirea geme, sfârșitul o pândește -
 Și retrimite-Ți Fiul ! Doar El ni-i Salvator!

Cu Biblia pe masă aud clopote-n ceruri
 Și mlaștinile minții se limpezesc profund;
 Șerpi veninoși și broaște și negrele misteruri
 Dispar, și-n loc de smârcuri, comori găsesc la fund.

Privesc spre ceru-albastru cu nori în chip de îngeri:
Ei s-au rotit o clipă pe-un loc cu chip de sfânt...
O, Doamne, îmi zisesem cu sincere deplângeri,
Oprește-mi ce-mi închipui și vino-mi prin Cuvânt!

Slăvit să fii, Părinte, Stăpân al veșniciei,
Și fă-mă să aud cum cor de îngeri cântă;
Ecoul lor s-aprindă iar legile-omeniei
În mine ca și-n lumea ce-n juru-mi se frământă!

Cocioaba mea din suflet Tu umple-o cu lumină,
Să văd splendori cerești cum împlinesc Cuvântul,
Prefigurând că-n clipa când Fiul o să vină,
Întregul Univers vor proslăvi Pământul!

VORBEȘTE PĂMÂNTUL!

Străluminări de astre nasc armonii cântate.
E cert, stelele-și cântă în cosmos simfonia,
Imperiu vast e cerul cu taine-n veci păstrate,
Pământu-n schimb, vorbește; și-i știm oratoria

Din sunete ciudate, ce le emite-ntruna,
Căci azi tehnologia perfect le descifrează.
De i-am transpune-n vorbe ce spune-ntotdeauna,
Nu ne-ar ajunge tone de cărți din ce dictează...

Putem, din fericire, prin vorbe mai puține,
Să-i convertim discursul, căci luate împreună,
Tot murmuru-i din spațiu, sunt plângeri în surdină
Și, de-nțelegem bine, multe dureri adună:

„Copiii mei - odată am descifrat că spune -
Sunt Mama voastră Gee, sau Terra, sau Pământul.

Dacă voi, multă vreme, ascunși prin văgăune,
Nu-mi pricepeați o vorbă, acum îmi știți cuvântul
Și trebuie să-nțelegeți că-s timpuri serioase

Ce trebuie respectate ca să vă fie bine.
Până mai ieri, o lume în contra mea se-ntoarse,
De-acum nu-i pot permite să-și bată joc de mine!

Îmi amintesc de vremea când Domnul, Creatorul,
M-a plămădit cu artă, cu dragoste divină,
Spunând că-s bun, că-s Raiul și veșnic purtătorul
De viață și de oameni, dar voi ați fost de vină

Că L-ați trădat pe dată și-ați meritat blestemul
Care din vina voastră chiar și pe mine-ajunse,
Numai că, după-aceea, eu mi-am ținut consemnul
Și-n dar v-am dat mâncare și toate, pe de-ajunse...

Dar vreați mai mult și-atuncea ați inventat războaie
Bătându-vă ca chiorii, totul sfârșind prin moarte.
De-a lungul de milenii, sângele-a curs și roaie;
De-a lungul de milenii, pacea-a fost mică parte!

Când Dumnezeu Preabunul și-a arătat iubirea
Cedându-Și Fiul propriu să-i știți Secretul-Rază,
Voi L-ați ucis cu ură când v-a dat mântuirea
Și-s prea puțini aceia ce zilnic Îl urmează.

Experimentu-i gata, căci un sfârșit au toate,
Crezusem că acum, ajunși pe culmea științei,
V-ați domolit din rele cu lecțiile-nvățate
Și-ați înțeles ce-i viața și prețul necredinței.

Dar mai amară-mi este-n prezent dezamăgirea
Când văd că și mai dur loviți cu ură-n mine
Pe orice continent, prin toată omenirea,
Când arealul vieții, oceane, munți, coline,

Mi le distrugeți zilnic 'ngropându-le-n deșeuri,
Când defrișați păduri și-n mări vărsați gunoaie,
Când mă-necați în fumuri trecând de apogeuri,
Când ați ajuns cu timpul striviți de mucegaie...

Voi mi-ați distrus și plante, și păsări, și animale,
Mi le-ați ucis de-a valma și-au dispărut în serii,
Mi-ați pervertit normalu-n mutații anormale,
Că mi-ați schimbat și clima - și-i iarnă-n timpul verii!

Nu vă-nțeleg când singuri vă vreți apocalipsa,
Când mari armate strângeți cropind suprarachete

Sau când nebunii voștri de viruși simțeau lipsa,
Ca prin laboratoare, prin tehnici noi, secrete,

Să-i fabrice drăcește total să mă-invadeze
Și să muriți ca proștii, uitând că am puterea,
Cu forțele din mine, să mi-i anihileze
Pe criminalii lumii, grăbindu-le căderea...

Dar milă mi-e de voi, inconștientă gloată,
Și vă mai dau răgazul să-i răsturnați deoparte...
E-avertismentul ultim: răbdarea mea se găta.
De nu puteți, voi face a Cerului dreptate -

Pornindu-mi toți vulcanii cumplit să explodeze.
Dezastrul va fi groaznic, priveriștea sordidă:
Dispar lumina, viața! Un iad o să urmeze,
Iar eu devin din Terra o vastă Atlantidă!”

AM RĂSCOLIT VĂPAIA...

Am răscolit fierbintea văpaie a iubirii,
Misterele-i ascunse ce-aprind dulci fericiri,
De-acum să-ți lumineze, prin tainele-mplinirii,
Desăvârșirea ființei - izvor de contopiri.

Tot mai cu farmec nobil ți-e frumusețea rară,
Și tot mai orbitoare mi-o radiezi în jur;
Candorile din suflet sunt marea ta comoară -
Încerc să-ajung la toate, din tine să le fur,

Să mă-nfășor cu toate în mrejele-adorării,
Să consfințim perechea ca astre noi sub cer.
Prin spații largi, vulturii să urce-n culmea zării -
Flotilă de onoare ca simbol de mister...

Căci o iubire sfântă nu-i doar o întâmplare;
Ea-i chiar Destinul nostru din veșniciei sortit.
Noi doi i-am fost aleșii - ce nobilă onoare! -
Ne-a căutat norocul și iată: ne-a găsit!...

De-aceea se cuvine să proslăvim Destinul;
Caratele iubirii din cer ni le-a adus
El ni le-a pus pe creștet și-n el ni-i tot Divinul,
În el speranțe, glorii și zori fără de apus!

IUBIREA E UN COSMOS

Iubirea e un cosmos cu galaxii umane
Purtând în ea adâncuri de arderi infinite,

Cu niște largi vibrații și absorbiri spontane
Care-s esența vieții cu legi nedeslușite...

Iubirea e un templu cu trepte de lumină
Ai cărui stâlpi de aur susțin simboluri sfinte
Adăpostind speranțe ce doruri mari alină
Atunci când juri iubire cu drepte jurăminte.

Iubirea-i o cetate de vise-înaripate,
E-un loc al fericirii care dă veșnic roadă.
În ea-s comori ascunse și binecuvântate,
Dar, fiind prea sus, doar unii ajung la ea s-o vadă.

Tărâm de blânde mituri și de dorinți aprinse,
Iubirea omenească te-nalță pân' la soare,
Cu vrăjile-i fertile transformă vieți învinse,
Încât ologii-aleargă, iar unii-ajung să zboare...

În fața ta, zeiță Venera sau Iubire,
Greșit-am des în viață și multe-s, cred, păcate,
Dar judecându-mi trupul și gândul cu-adâncime,
De m-am privit cu scârbă, azi mi le iert pe toate...

IMN IUBIRII

Măreață, -apari din ceruri, din Lună, Soare, stele,
Din Paradis, din codri ori din adânc de mare!
Plutești pe-aripi de vulturi cu zbor de rândunele
Și vii când ca Regină, când ca o cerșetoare...

Stăpâna vieții noastre, tu ești nemărginirea
Urzind tristeți, speranțe și fericiri înalte
Ori voluptăți fierbinți, dar ne-ai fost și jertfirea
Ce face mii de inimi cu flăcări să tresalte.

Fidelă, cât de pură, tot ceri o răsplătire,
Căci reciprocitatea e legea ta supremă
Și-astfel dumnezeirea ne umple-ntreaga fire
Sfințindu-ne prin tine cu sfânta ei emblemă.

Mărire ție, Înger de contopiri divine,
Izvor de vieți, Iubire, misterios tezaur!
Chiar Creatorul nostru s-a folosit de tine,
Tu fiind liantul lumii, mai scump ca orice aur.

Te proslăvim, minune, sămânță-a nemuririi,
Spulberătoarea urii și univers de pace,

Scară spre-azur cu aripi, grandoare-a dăruirii,
Te vom cânta de-a pururi cu imnuri ce-ți vor
place!

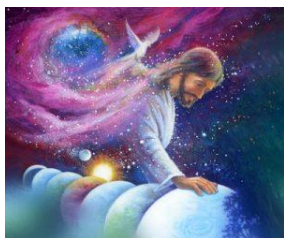
PURGAȚIE COSMICĂ

Stârpiți-i pe cei lacomi și veșnic hămesiți
Care nici infinitul de-l sorb, tot nu le-ajunge!
Jefuitorii lumii, de nu sunt osândiți,
Oceanele planetei le vor roși cu sânge!

Să fim fără de milă cu toți ce sunt tâlhari,
Cu bestii criminale, cu hoți și proxeneți,
Cu toți violatorii, cu toți ce-s răi barbari,
Cu cei ce-noată-n aur, fiind cruzi și hrăpăreți!

Aceștia împreună ne-au blestemat Pământul
Și-i vina lor că lumea acum e grav bolnavă;
Pe Dumnezeu ni-L scoase, I-au interzis Cuvântul
Și-acum privim Planeta ajunsă o epavă!

Atacul lor de demoni trebuie de-acum oprit!
Să-i prindem rând pe rând stârpindu-i val cu val,
Spre-a-i retrimite-n iadul din care-au răsărit!
Să facem iar din Terra planeta de cristal!

Maria FILIPIOU – sonete

Minunea Crăciunului

(sonet magiei Crăciunului)
Răsună clopote la mănăstire,
S-adune măicuțe cu veșmânt cernit,
Creștinătății să-nalțe zidire.

În osanale, Domnul este slăvit
Pentru jertfă și-a credinței menire,
Sufletului să-i fie izbăvire,
Că prin naștere lumii Sa dăruit.

Steluțe luminează-n rugăciune,
Când la Ierusalim Steaua răsare,
Călăuzind magi să vadă minune.

Moș Crăciun purtând sacul în spinare,
Copiilor împarte-nțelepciune,
Cu daruri în Ajun de sărbătoare.

Ceremonial creștin (sonet de ritual religios)

La sărbători pe cap îmi pun maramă,
Iar pașii la Liturghie mi-i grăbesc,
Pe tatăl-Dumnezeu să-l mai întâlnesc;
Simțind că firul vieții se destramă.

Pocalul cu sfintele Daruri privesc
Și în rugăciune îmi lepăd teama,
Când la Altar duhovnicul îi cheamă
Pe creștini, ce sufletul și-l îngrijește.

Dar din pomelnice străbate jale,
Amintindu-ne că suntem muritori
Toți pelerinii pe a vieții cale.

Spre ceruri îmi înalț ochii rugători
Și-n gând, smerită, repet osanale
Pentru sfinți de suflet tămăduitori.

ROADELE SEMĂNĂTORULUI (sonet creativității)

Din ramuri de gând se-nalță cuvinte,
Când înfloresc mugurii rațiunii
Și-nmiresmată-i floarea pasiunii,
Spre a rodi în priviri însoțite.

Prin miracol cu taina rugăciunii
Se-aprind lumini de idei în orbite,
Prin poeme să fie risipite
Ca nestemate-n clipa viziunii.

Le rostogolește nemărginirea
Spre inima celor ce iubesc versul,

Spre a-i cinsti poetului menirea.
Pe calea timpului își află sensul,
Cei ce-n brazda vremii sădesc gândirea,
La ofrande a fi permis accesul.

POEZIA - ETERNĂ POVESTE
(sonet menirii poetice)

Intră poetu-n eternă poveste,
Ducând poeme pe-o ramură de stea,
Când timpu-i făurește nemurirea,
Precum la entități din lumi celeste.

Iar neamul îi cinstește strălucirea
Poetului ce din astru privește
Și slujitorilor slovei șoptește:
Numai murind poți primi prețuirea.

Sub raza-i divină mă adăpostesc
Să-mi despletească ideile din gând,
Iar eu în ghirlandă să le împletesc.

Pe bust i-o așez, poet aniversând
Și pe Pământ, ca în Rai dumnezeiesc,
De îngeri „cu moartea pe moarte călcând”.

DRAPELUL PATRIEI
(sonet patriotic)

Iubesc patria cu drapel tricolor
Și-n sânge scaldat de-al neamului destin.
Pictat în culoarea cerului senin
Se răsfrânge-n ape și-n grâu din ogor.

În el e jertfa martirului creștin,
Legănat de mama bravului popor,
Ce-l cinstește în glorios viitor,
Iar eu îi dăruiesc gând ce i-l închin.

Aștern iubire pe albastrul zării,
Când lăcrimează spiritul românesc,
Cinstind eroii și gloria țării.

Prin file de istorie răsfoiesc
Să întâlnesc vremea redeșteptării,
Pentru urmași în stihuri s-o nemuresc.

IUBITĂ ȚARĂ
(sonet omagial)

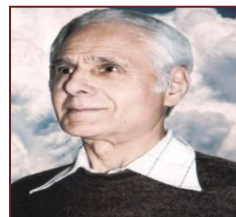
Iubită Țară - Mama românilor
Prin veac născuți din dragoste de glie,
Privește-ți fii în Tricolor și-n ie
Și ascultă cântarea îngerilor!

Pe front purtat de eroi cu mândrie,
Drapelul e gloria străbunilor
Și sacră moștenire urmașilor,
Ce îi croiesc drumul spre veșnicie.

Că-n Centenarul Unirii sunt martor,
Cu lacrimi scriu pe-a sorții ironie:
Mă doare tăcerea guvernanților.

Sunt luptători să urce-n ierarhie
Și în Parlament răsună glasul lor,
Când iau decizii, bine să le fie.
Remember - Ziua Națională a României

Florin Constantinescu

CÂNTECUL COPIILOR LUMII

Oameni, în copilărie,
Pe ai voștri dragi părinți
I-ați rugat din inimă
Să vă lase să trăiți;

Azi vă arătați de piatră,
Nu vă pasă de copii,
Vreți să ne luați Pământul
Și plăcerea de-a trăi!
De-ați luptat cu greul vieții,
Dacă voi n-ați fost în stare...
Vrem și noi să ducem lupta,
Hai, fiți oameni și nu fiare!

Vă-ntrebați, de ce tânjim
După-un colț curat de cer?
Ne cuprinde consternarea
Că-ntălnim doar nori de fier!

Viața-i pentru noi, copiii,
Dulce, minunată floare,
Dar atâți savanți în lume
Calculează s-o omoare.

Prea puțini gândesc ca viața
Lumii veșnică să fie,
Iar Pământul greu mai geme
Sub a omului prostie!

Către moarte, cu viteză,
Omul astăzi se îndreaptă,
Concepând-o-n mii de planuri
Cu-a lui minte *înțeleaptă*.

Vă-ntrebați, de ce zâmbim
Cu un zâmbet ca de gheață?
Cum să poți să fii azi vesel
Pe când moartea-ți râde-n față?

Noi vom face din Planetă
O grădină...rai ceresc,
Dacă ne lăsați în viață
Să trăim cum e firesc.

Nu vă cerem vreo minune,
Nu vă cerem universul,
Vrem doar viața să lăsați
Dulce să își cânte mersul!

Prindeți toți nebunii lumii
Până nu e prea târziu,
Până nu vor face Terra
Să devină un pustiu!

Prindeți toți nebunii lumii,
Prindeți-i pe toți acum,
Până nu vor face Terra
Să devină jar și scrum!
Voi, cei care-aveți copii,
Dar și voi care n-aveți:
Nu jucați la loterie
Ale noastre scumpe vieți!

POEME PATRIOTICE

Florentin SMARANDACHE

ISTORIA PATRIEI

La margini de noapte soldații
păzesc lumina.
Trecutul ne trăiește
(există în orice lucru).

Privește azi ramura verde a Istoriei.
Fiecare Istorie își are istoria ei.
Acesta e acum-ul.

Ițani cu muntele-n obraz,
tâmplari cu nume încrustat
pe lemnul unei stele,
și scriitori –
căutători de aur
în suflet.

Copiii visează
cu voce tare.

Acesta e acum-ul.
– Poezie, înainte!

NIMENI NU NE POATE VINDECA DE ȚARĂ!

În partea de răsărit a noastră
este țara

cu demulta ei civilizație
de flori,
cu munți înalți cât basmul
de se bat în capete,
și păsări care-așezate pe cuib
se scutură de cântece.
În fața noastră, către miazăzi,
este țara
unde vom trăi

cât se vede cu ochii!

Întru serbare
poporul înalță un florilegiu
de inimi
și glasuri încinse la soare.

TRĂIM O ȚARĂ

Cum să existăm o floare?
Cum să trăim un copac?
Pământul acesta crește în noi
poeme de lut și de sânge!

O, țară, mi-e sărbătoare de tine
și-anim de ramuri câte un vers.
O, țară, mi-e sărbătoare de tine!
Noi toți locuim în aceeași iubire.

Acad. NICOLAE DABIJA

ȚARA MEA DE DINCOLO DE PRUT

Țara mea de dincolo de Prut,
Mi s-a dat poruncă să te uit.
Să te șterg din minte c-un burete,
Patria mea pusă la perete.

Și, ca-n anii noștri cei mai triști
Iar să mă prefac că nu ești,
Iar să mă prefac că nu pot plânge
Și că alta-i ruda mea de sânge.

Țara mea de dincolo de Prut,
Numai lacrima dacă-ți mai este scut,
Numai dorul te mai apără de rele,
Țară tristă-a Pruturilor mele.
Mi se-ngăduie și-acum, ca mai-nainte,
Să bocesc cu câteva cuvinte.

Trec pe stradă, necăjit, și-mi zic:
Of, mai bine mut - decât peltic!

Iar scripturile gândite de străbuni
Mi se zice c-ar fi pline de minciuni
Și că viitorul meu a fost trecut,
Țara mea de dincolo de Prut.

Țara mea de dincolo de Prut,
Am să-ncerc, dacă-am să pot să uit;
Și, cum scriu la carte-naintașii,
Am să-ncerc ca să-mi iubesc vrăjmașii.

Dară dincolo de moarte, Țară-a mea,
Nu mă părăsi, nu mă lăsa –
Când chema-mă-va la Dânsul, Dumnezeu,
Te implor să spui că sunt al tău.

Țara mea de dincolo de Prut,
Mi s-a dat poruncă să te uit.
...Dar de-o fi să mi te uiț, suflet al meu,
Uite-mă pre mine Dumnezeu!

Al. Florin ȚENE

Ce este patria, mamă în timp de epidemie?

Nu știu cum am urcat în căruța vieții mele,
Nu m-a întrebat nimeni dacă doresc să mă nasc,
mi-aduc aminte doar că părinții
erau înjugați la ea
pe-o cale de stele
robi la o zdreanță de care țineau cu dinții.

Nu m-au întrebat
De vreau s-au nu
Să urca pe înserat
În căruța cu roțile
Celor patru anotimpuri:
Copilărie, tinerețea,

Maturitatea și bătrânețea...
 Scârțâia din toate încheieturile
 Pe osie, tristețea.
 “Mamă?”-am întrebat-o, când
 noaptea ardea pe rug...
 ea trăgea la jug
 și tata rățacea prin gând.
 “Ce este Patria,mamă?”
 -Eee...!Ce vezi, muică!
 Eu trăgând la plug
 Taică-tău trudind la țuică.
 Patria?! E pâinea pe care nu o avem,
 E cuvântul de care mă tem.

“Ce este patria noastră, mamă?”-
 întrebai,
 privind la Regele Mihai,
 din ramă.
 -Eee...! Sunt președinții ce ne amăgesc
 cu-n ciur de mălai
 să-i alegem din Paști
 în Mai.

“Ce este patria, mamă?”
 -Sunt cei de care îmi este teamă,
 umbrele ce pe la colțuri ne ascultă,
 vămuindu-ne clipa, zborul,
 păsările și cântecul cu dorul.

“Ce este patria, mamă?”
 -Este mormântul necunoscut al unchiului tău,
 mort pentru țară
 Într-un nesfârșit hău.
 Este lacrima neîmpăcată
 După casa de comuniști demolată,
 Este minciuna ce ne-o spun
 Pentru un viitor promis
 Și bun.

“Ce este patria, mamă?”
 Este ce vezi,de peste tot,
 Și nu e al tău
 E al celor care te văd
 Și te socot.
 Este Limba Română dulce ca mierea
 Cu care minciuna ne-o spun
 Pentru un viitor promis
 Și bun...
 Amar ca fierea.

Ce este patria mamă?
 Spitalele în care mor oamenii
 Coronavirus, o dramă,
 Un război nevăzut
 Pentru care n-avem scut
 Patra asta este cu miros de mir
 Lumânări aprinse-n cimitir.

“Ce este patria, mamă?”
 -Este ce vezi, peste tot,
 și nu e al celor care te văd
 și te socot.
 Ce este Patria...?
 Oul
 Ce este...
 Crește
 Ce?!

Imi răspunde ecoul
 O tristă poveste.

Prof. Geo CĂLUGĂRU

Iubire de țară

Nu dau un colț de cer din țara mea
 Pe cerul cât de-nalt al orișicui,
 Din câte știu, cu limpezimi de stea,
 Doar ea e-n lume țara dorului.

De fiecare loc mă simt iubit;
 Apele-mi aștern sub pași răcoare,
 Pădurile-mi îngână gândul nerostit,
 De pe Carpați, cu mâna dau de soare.

Asemenea ei, voi trece demn prin vreme
 Și-o voi cânta cu inima-mi fierbinte,
 Ca, risipit într-o ninsoare de poeme,
 De țară să v-aduc, necontenit, aminte.

Credința noastră

Întotdeauna, noi am fost aproape
Niciodată Prutul nu ne-a despărțit.
De s-au strâns amare între pleoape
Și mai tare, lacrimile ne-au unit.

Ne aibă-n pază El, Ștefan cel Mare
Dragostea nestinsă pentru glie.
Cât inima, în piept, ne este vie
Noi credem toți în România Mare.

Nicolae MĂTCAȘ (Chișinău)

Ne-a spart fortuna-n două răsuflarea

Eu m-am născut în graiul dulce-al mamei,
M-au legănat și muntele, și marea,
Până la Tisa se-auzea chemarea
Pe mal nistrean crestată-n buza lamei.

Ne-a spart fortuna-n două răsuflarea.
Și azi mai sângerează rana dramei,
Când dai, la Prut, umil, uiumul vamei,
Să poți să-ți duci la Putna neuitarea.

În geana toamnei, când s-a stinge-n zare
Duiosul jalnic țipăt de cocor,
Pe ultim drum mă duceți la culcare
Sub tremur viu de falnic tricolor.

Eu m-am născut în România Mare
Și-n România Mare-aș vrea să mor.

La cât de mare ne-a fost așteptarea

Ne doare Nordul și ne doare Sudul,
Ne doare Slobozia și Tighina,
Zefirul mării, boarea, carpatina,
Și râul despărțirii noastre: Prutul.

Nu-l poate, grâul, inunda neghina.
Azi Țara-și strânge trupul său, durutul,
Și nu pe scut ne-aduce, ci cu scutul
Stelara oră-a ei, diamantina.

Cât ne-a ținut ideea de unire
Și nu ne-a ros cât, josnică, trădarea,
Cât frați am fost în cuget și-n simțire,

La cât de mare ne-a fost așteptarea,
Să le sorbim, amici, dintr-o privire
Și râul sfânt, și muntele, și marea!

Dumitru BUȚOI

Plânge istoria

Plânge istoria și-o aud cum suspină
Ca o pasăre măiastră rănită-n zbor
și eu adorm cu taina nopții pe retină
și-n sufletul neprihănit
plânge istoria cestui blând popor!
Plânge și el ca o oaste înfrântă
Într-un război al tuturor și-al nimănui
Plânge istoria pe sub pământul reavăn
Dar și-o altă istorie se aude cum cântă
Triumful unei lacrimi
Prin lanul de părinți și păduri de statui!
Statui ce veghează
Precum luceafărul de noapte
Ca veșnic, cerul să fie iluminat de stele
Să nu mai fim un semn de întrebare
Între viață și moarte
Cât mai plânge istoria la poarta demnității mele!
Să fim uniți,
ca nici istoria și nici poporul să mai plângă
prin cartea de citire
și munții încătușați în lacrimă și dor
deși, mă tem,
ca flacăra iubirii de țară și de neam

În ochii mei cândva să nu se stingă
accept, să fiu zidit de viu
la temelia timpului prezent și viitor!

Marilena STĂNESCU

ROMÂNIA, MAICA NOASTRĂ!

O, Maică Românie, ce crunt ți-a fost destinul
În colțu-acest' de lume, la încrucișări de zări!...
Te-au cotosit tătarii, te-au dezbinat străinii
Și-au vrut să te supună chiar Marile Puteri!
Când tu erai rănită, din răni fără de leac,
Țășneau valuri de sânge ca fumul pe ogeag,
Dar nu simțeau durerea, căci se scurgea pe glie
Și îți făceau transfuzii și pruncii ți-i hrăneau
Să aibă ochi de vultur, la luptă-i îndemnai;
Cu brațele vânjoase să-și apere pământul
Și-i mângăiau doar codrul, zăpezile și vântul...
Și scut le-au fost Carpații, iar Tricolor – IUBIRE;
Atunci se furișă prin oase...dorința de UNIRE...
Jăratul din suflet, un dor străvechi doinea:
„Să se unescă-n cuget, Măicuța, țara mea!”
Și clopotele sună și văile răsună;
Pe deal în Alba Iulia, românii se adună,
Din pieptul lor fierbinte, dorința lor de veacuri,
Tresaltă-n a lor inimă nebănuite leacuri!

Ionel MARIN

SĂ REÎNFLOREASCĂ FRĂȚIA

Aripi de vise și speranțe ne poartă

Prin valuri de străbune amintiri,
Deasupra sfintei vetre strămoșești...
Nenumărați eroi precum: Burebista,
Mircea cel Bătrân, Ștefan cel Mare,
Mihai Viteazul, Tudor, Nicolae,
Cuza, Ferdinand, regina Maria, etc.
Au înfrânt lăcomia dușmanilor...

La 1 Decembrie 1918 ne-am unit, pe vecie,
Mărturie stau unitatea de limbă și neam,
Aici sunt rădăcinile mele, ale tale,
Dragă frate Român, aici în patria părinților,
Și străbunilor ce cu viața lor au aparat-o de
dușmani...

Patria este comoară sfântă, lăsată de înaintași,
Ca suflare tainică a nemuririi noastre.
Suntem trecători, noi, dar Patria este nemuritoare,
Trece în sufletul urmașilor, pe vecie.

Aici, unde m-am născut este PATRIA mea!
Te iubesc România!

Pentru Tine am visat, muncit, plâns și
învălit....

Lângă Tine sunt bărbat și fiu și străjer neclintit.
Războiul, nedreptatea te-au fărâmițat...

Veni-va vremea să reînflorescă frăția
În spațiul dăruit de Dumnezeu și să ștergem
lacrima,

De pe obrazul sfintei Românie!

Luptă pentru țară, Dumnezeu este cu noi!
Pentru Tine arde flacăra iubirii,
Și-n suflet înfloresc miracole
Nu pot să te-ntristez, nici împărți,
Căci trupul tău, întreg, rămâne,
Izvorul din care sorb destinul,
Alături de Hristos, Mântuitorul.

MEDALION LIRIC

Marcel MIRON

Silvia Ioan Butnaru (Germania)

L-am visat pe Dumnezeu

Să nu credeți că vă mint,
Când spun că l-am visat-
Nu pe-ntâi și nici pe doi,
Noaptea dinspre doi, spre trei,
Chiar în luna lui Cuptor.
l-am visat că mi-a vorbit
când cincizeci am împlinit-
anii mei, jumătate veac.

Cum vă spun, El mi-a vorbi
Cu un glas răsunător:
-Ei, tu cea care vorbești,
Să-i înveți să fie buni!
Chipul Lui, impunător
Printre norii albi, pufoși,
Se făcuse nevăzut.
Iar când noaptea-ncet apuse,
Ziua mă crezu nebună.

L-am visat pe Dumnezeu,
Eu, vă dau cuvântul meu!

Ce va veni?

Mă mângâie doar umbra unei amintiri-
Atât. Și doar durerea îmi mai stă în preajmă
S-a risipit tot cârdul de copii
Nu mai e cânt, nici râs, doar vrajbă.

Mă mângâie doar umbra
unui gând
Venită de undeva,
din timpuri
Ce veselă era...

Din cununa lumii

Scriitorii
se încing cu văi de lumină
și umblă desculți
pe cărările criticii
pavate cu așchii de cristal.

Poeții
copacii vieții
cu fiecare lacrimă
înfloresc primăvara
și-n zâmbet
covor de stele spre rai.

Parfumul lor
ozon și culoare
dincolo de grădina timpului.

Preoții
nori de tămâie
spre tronul etern
oricât ar călători
nu vor ajunge niciodată.

Biserica
hotel în care
îngerii vin
să se odihnească.

Rugă la miez de noapte

De ceva vreme
ceasul meu își setează alarma
și strigă la mine
la ora zero.

Ca un cocoș tresar
la miezul nopții

singur cu timpul
pentru un nou început.

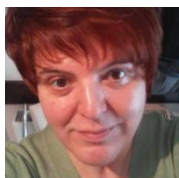
Miezonoptica
un țărm de mare
cu unda înfiorător de tăcută
mă invită la călătorie.

Înot numai pe spate
să privesc cerul
stelele sunt singurele repere
în întunericul vieții.

Pe sub mine
apele sunt brăzdate de peștii mării
șerpi veninoși mă ating
cu undiri viclene
rechinii mă pipăie
cu sutele de dinți
Leviathanul
așteaptă ca o insulă în calea mea
înșelătoare odihnă.
Cât privesc cerul
toate fiarele sunt cumiți
prin ochii mei
la miez de noapte
văd și ele
colțul de rai
poala lui Dumnezeu cea înstelată
și nu se mai sfășie.

Pe țărmul cel nou al timpului
la miez de noapte
plouă peste noi
praful luminos
al cometei călăuzitoare de magi.

Genoveva-Simona Mateev

Poartă-mă în gânduri
în vreme ce soarele

din ce în ce mai palid
usucă lacrimi
cu flori de iubire
foșnind amintiri
distanța nu e importantă
pentru două inimi
zilele cresc umbre
răscolind adâncuri
cu o vreme rece și un verde gata să moară
sufletul nu e pregătit
pentru un dans final
poartă-mă în suflet
într-o tăcere care transpiră
beată de tine
așa cum m-ai purtat în brațe atunci
și cum continui să o faci
transportându-mă pentru multiple vieți
printr-o fereastră deschisă
cu mâini palide fine
într-un continuum înflorit
sfidând destinul
poartă-mă cu tine
pe un colț de lună
te voi găsi iar.

Nu am inventat nimic
într-un an ce pare crud
cu florile aranjate
dincolo de balustrada balconului mic
trăirile mele sunt ale tuturor
la fel și cuvintele literele
mirosind a portocale și scorțișoară
la colț de bloc
văd toamna cum spânzură luna
în nopți ce încă țârlăie greieri
liniștea se propagă prin casă
fără de știri angoasante
diminețile de cum deschid ochii
mă salută un nuc
cu o salvă de frunze
beau o cafea îndulcită cu miere
citind Psihologia iertării
contrabalansez dureri
să rămân în echilibru
deschid larg geamurile să aerisesc
în casă și în cap
cultiv ce doresc
cu niște grăunțe de bunătate

încă mai triez
printre lucruri și oameni
n-aș adăuga nimic
poate o casă la țară
cu galoși la ușă
scriu cu patos
alături de o farfurie cu fructe

Vasile GROZA

POETUL

Tu stai și scrii și scrii povești
De mine și de alți eroi,
De fețe mari împărătești
De pace, de iubire, de război!

De câte sunt pe-acest pământ
De ploi și de ninsori
De păsări către cer ce-și iau avânt
De tunetele ce se zbat acolo sus în nori.

De toate scrii, de viață și de moarte,
De fericire, dragoste și gelozie,
De câte se întâmplă după moarte
Dar foarte rar tu scrii de viața ta, de tine!

Am vrea să știm de unde-ai apărut
Că ești și tu un om cum noi suntem
Și porți în tine atâta atribut
Vii din înalturi, vii dintr-un alt sistem?

Nu dragii mei, poeții au un legământ
De când vin în astă lume.
Vin blagosloviți de-al Dumnezeuului cuvânt
Și-ncet, încet și tu și eu și el, ne facem câte-un
nume!

CONDEIUL

În condei am prins o rimă,
Si-am plecat în poezie.

N-am de gând să fac vreo crimă,
Ci o simplă fantezie!

Să-mi închipui bunăoară,
Plecând pe căi nestiute
Că am dat peste-o comoară,
Cu averi nebănuite!

Primul lucru o bojdeucă
O să-mi construiesc
Cu versuri impodobită
Și cu rime o zugrăvesc.

Pe acoperis pun strofe,
Prinse în metafore.
N-o să uit de virgule,
Puse pe la capete.

Am și semne de-ntrebare?
De care-ncep să mă mir!
Ce-i atâta căutare,
Deoarece eu am un stil!

Și așa că mă întorc
Cu-n bagaj mare de rime,
Ce le-am adunat în stoc
Să fac cărți să dau la lume!

Ovidiu ȚUȚUIANU

Strâmbătatea și Dreptatea

Pe un drum, cândva, odată,
Într-o țară-ndepărtată,
Se-ntâlniră (venea noaptea)
Strâmbătatea cu Dreptatea.

Către-a doua, spuse prima:
-După cum cunosc eu clima,
Frig și ploaie ne așteaptă,
Fac propunere deșteaptă:

Să grăbim pasul oleacă.
Ploaia vine și nu pleacă.
E nevoie de-o oprire,
Să ne revenim în fire!

Să mâncăm acum la cină,
La hanul de pe obcină.
Dar Dreptatea zise tare:
-Nu am bani pentru mâncare.

-Las' că plata e la mine.
Eu fac cinste pentru tine.
Hai în han, hai la căldură!
Și mâncară cât putură.

Când gătară, Strâmbătatea,
(De notat absurditatea!)
Vru ca ospătaru-ndată,
Să-i aducă rest la plată!?

-Ce umblați cu fofârlica,
Când nu ați plătit nimica?
Și cum ridicase tonul,
A intervenit patronul.

A cerut la oaspeți scuze
Iar la tânăr doar acuze:
-Nu vreau astfel neatenții,
Că așa pierdem clienții!

Bietul tânăr zise-n șoapte:
-Unde ești acum Dreptate?
-Sunt aici dar nu pot spune,
C-am mâncat și eu...pe bune!

Ioan Rațiu

CÂNTEC (2883)

Vina din urmă rămâne
În zâmbet atingeri și dor

Apoi speranța reține
Cât nu e ceva trecător

Vina se pierde cu tine
Prin lacrimi devină ușor

Până ce *clipa* revine
Și spune că tu ești dator

(2934)
Lasă-n pace noaptea convinsă
de mai

Vino tăcere și te cuibărește
în brațele frunzelor moarte
scoate lacrimile din iarnă și
fugi după toți fluturii
căutați de ninsori

CÂNTEC (2879)

Te legase un suspin
De cocorii care vin
Într-o seară te-a iubit
Un luceafăr izgonit

Și din *clipe* și din ploii
Întorcându-se apoi

Dorul care n-a putut
Să o ia de la-nceput

(2930)
Unde ești întrebare
de-atâtea ori repetată

dimineața devreme
noaptea târziu

primăvara tăcerii
iarna cuvintelor uitate

Maria CIOBOTARIU

Noi și infinitul

În noaptea visurilor noastre
 Freamătă dorul în mătase albă
 Cer de neuitare e povestea noastră,
 Într-un vals sacru de clipe efemere.

Cântecul de iubire renaște din ruine
 Aștept de-o vreme, la poarta ferecată
 Ninsori albastre să cadă pe cetate
 Să acopere cratere dintre ziduri reci.

Miracol viu și tandru,
 O clipă sfântă cu nectar de lună,
 Noi și infinitul ...
 Bobul de lumină cu aripi de fluturi,
 Pe geana lunii în clipa trecătoare.

În noi neliniștea e adâncă
 Ne aprindem focul viu de teamă
 Să trecem întunericul în lumină
 Suntem captivi în propriile cuvinte.

Când floarea se scutură-n tăcere
 Rugându-ne cu înflăcărare,
 Prin albe jurăminte, ce se topesc în valuri
 Pe un țarm de revărsare-albastră
 Unde umbra cade, pe harta lumii fără nume.

Lumina timpului

Am trecut iarăși
 pe alea soarelui
 o clipa să privesc...
 un vânt ușor mi-a amintit
 primăvara dorului de tine
 a mai trecut un an
 din viața mea
 și alții vor trece

în jocul timpului
 o taină neștiută
 stăpânește pretutindeni
 luminii existente
 în floarea vieții noastre
 valuri de zăpezi
 mantie cerească
 acoperă munții
 oprește drumul depărtării
 izvoarele suspină
 sub ridurile frunții
 îmbrățișez în astre celești
 nopți cu lună plină de iubire.

Adrian Nicolae POPESCU

alergând după cuvinte

am deschis ochii...
 mari, negri
 la o margine de lume,
 necunoscându-mi cuvintele...
 am început să alerg
 și să le caut
 fără a ști că ele mă așteptau...
 de ceva vreme...
 le-am aflat înmiresmate
 printre petalele bătrânului zarzăr...
 azvârlind în sulite roua zorilor,
 răvășind potecile ascunse
 ale codrilor de brazi...
 hălăduind prin poieni și munți,
 ascultând încă mugind
 turmele de zimbri...
 luându-le urma,
 lunecând fără șoaptă,
 le-am găsit către seară
 sub piciorul punții știrbite
 lângă celelalte vorbe,
 fugărite printre coline,
 supte sub lună plină

și purtate apoi de acvile
 înspre glorie...
 eterna glorie...
 deșirându-mi destinul,
 le-am adăpostit în palme
 sorbindu-le, potolindu-mi setea
 ce nu fusese până atunci
 ...rostită.

Deea STATE

Cutia...

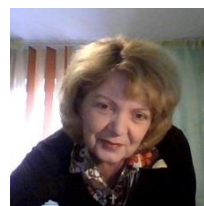
Voi pune-ntr-o cutie
 Toate stările negative,
 Toate gândurile rele,
 Toate eșecurile, toate
 Răutățile, tot ce e dăunător
 Și le voi închide acolo.
 Așa viața ar fi mai liniștită,
 Sau poate ar deveni monotonă
 Și aș deschide, din când în când,
 Cutia să văd dacă nu cumva
 Au dispărut!

Cum să nu te iubesc, patrie?

Patrie, cuvânt binecuvântat,
 Mi-ar plăcea să-ți fiu poet,
 Să-ți dedic un poem
 Al frumuseții divine, cu farmec
 Și sensibilitate infinite.
 Inima se bucură și
 Sufletul se înalță când
 Contemplu frumusețea ta unică.
 Cum să nu te iubesc,
 Dacă te port înlăuntrul meu?!
 Aici sunt rădăcinile mele,
 Pe aceste ținuturi am crescut,

Sunt o bucățică din tine, patrie,
 Cum să nu te iubesc,
 Dacă în aerul pe care îl respir
 Se află ființa noastră românească?!
 Dinainte să ne naștem
 Suntem o parte din țara noastră.
 Noi suntem patria!
 Deci, cum aș putea să nu te iubesc, patrie?!

Agafia DRĂGAN

Neliniștea este în inima mea

Urc să ajung la Tine
 coborând spirala întunecată
 spre acel punct minuscul de lumină
 din suflet zăgăzuită
 în neputință de a mă afla
 de a Te regăsi
 de a Te simți
 de a Te avea
 fără îndoieli
 fără să-Ți dau un chip
 fără să Te strig cu un nume
 învățat în colțul meu de lume
 o briză ciudată îmi sapă în gânduri
 îi vezi viermii și-au început ospățul
 în trupul înjunghiat de timp
 în oase sună
 frigul alb al catafalcului
 și totuși sunt același eu
 cu luminile dimineții în ochi
 încă nu am plecat
 încerc să adun toate umbrele la răsărit
 să echilibrez balanța între mine și lut
 am să-mi sădesc împrumutul
 în brațele pământului
 la vremea scadenței
 să-l cresc în fire de iarbă și păsări
 groparul nu poate să ridice țărâna
 de la pământ la cer

să-mi acopere sufletul
fără formă
fără nume
fără cuvinte
deschisu-mi vei calea din nou
spre Tine lumină

Liliana POPA

Secol de singurătate

mantia fumegîndă a vîntului
aripă prinsă pe umărul serii
adună frunzele ce albesc
cu timpul,
cu secolul de singurătate,
cu moartea,
cu viața.
peregrinul anonim
are mereu rezervat ultimul vals
și umbra străvezie a ceții.
trei frunze mi s-au prins în păr
două mi s-au așezat în palme
și sub petecul meu de cer
vom depăna fiecare poveste
pe care o voi scrie cu degetul
pe geamul ferestrei,
pentru alt veac.

Ceasul aruncat pe fereastră

am dat timpul mai departe
cu o oră
să nu știu că știi
ce știai că știu,
basmul imoral
fuga de iad
ușa de cristal
neterminatul bal.
ceasul aruncat pe fereastră
îmi mai ticăie în piept
chiriaș pentru un timp

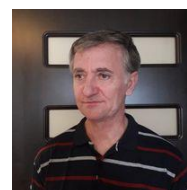
Alexandru CAZACU

Se aud pașii cuiva

Se duce ziua de iarnă la vale
cum săniile peste un derdeluș
Frunzele plantelor de apartament
se agăță de ultimile raze de lumină albă
și se aud pașii cuiva
ce traversează cu o lumânare aprinsă
în palmele făcute căuș
orașul de la un cap la altul
Inventezi motive să mai rămâi
o clipă în plus
lângă fereastra dinspre răsărit
iar pe cer licăresc stele mici
așa cum stropi de vin picurați
peste bulgării pământului
în memoria
celor vorbiți numai de bine
Zapada peste alei
stă ca o aripă de înger
peste care cineva merge desculț
să aducă inimii
probe, dovezi și iertare

Vasile Dan Marchiș

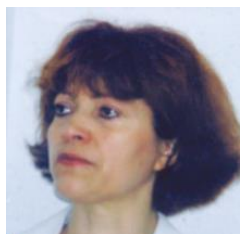

ÎNCERCAREA CEA MAI GREA

S-a constituit un certificat medical a Limbii
române
Virusul care a dus la scăderea fără precedent
a imunității verbelor,
a impus și retragerea din uz
a unor substantive și atribute

rămânând a fi expuse spre o largă circulație
doar suspinele: a,e,i,o,u,ă
dar și acestea fiind luate ca datorii fără acoperire,
prin care gura mea părea un spital de cuvinte...
S-a constatat că suspinele sunt imune la acest
virus
însă nu se poate ști exact care este suspin curat
deoarece iubirea este în unele cazuri înșelătoare
sau reprodusă de unii sub formă de simulare...
S-a mai constatat că și bocetele sunt imune la
acest flagel
însă nu se poate ști care este bocet curat
deoarece numai pentru cel numit oficial bocitor
este obligatoriu plânsul
și actorilor care simulându-l prin nostimul lor
mod
produc hohote de râs spectatorilor...
Cele o sută de substantive și verbe
detașate în posturile de supraveghere a gramaticii
greu pot suplini virgula dispărută
ce a separat pe om de Dumnezeu...
În locul semnelor de punctuație
gramatica are cearcăne și riduri.

Lora RUCAN

Îmi pare rău

Îmi pare rău că nu mai sună codrul,
îmi pare rău - se duce viața noastră
și nu putem lua de la-nceput.
Îmi pare rău că am vizitat în taină,
că n-am iubit de-ajuns, că n-am iubit.

Îmi pare rău că plouă des cu stele
ce ard în urma lor un infinit.
Îmi pare rău de cuiburile goale,
de iarba ruginită pe-undeva.

Îmi pare rău de ziua care trece,

de n-am lăsat ceva frumos în ea.
Îmi pare rău că vechi prieteni pleacă,
îmi pare rău că-n multe am greșit.

Îmi pare rău că-n lacrimi ești, iubire,
de parc-ai fi copil obijduit.
E tot mai plin, mai falnic râul vieții
ce poartă apa-n albia-i de lut.

Îmi pare rău - se duce viața noastră
și nu putem lua de la-nceput

Radu ȘERBAN

Selecție de haiku

Pe aerul sfânt
Cu ochii scrii litere
De rugăciune.
*

Alcovul Fuji –
Pământul se trezește
Din vreme-n vreme.
*

Din memorie
Îți sărut dreapta, Mamă,
Și gândul tău drept.
*

Când anii s-au copt,
În șaptezeci de cupe,
Bob cu bob, i-ai strâns.
*

Prin apa minții
În colț umbrat încolțind –
Bob de lumină.
*

Arena nopții –
Stele versus sateliți,
Arbitru – luna.
*

Arșiță-n suflet;
Cădelnița crezului –

Fum de speranță.

*

Ascultă anul,
Ascultă anotimpul –
Vremuri prin vreme.

*

Candida lună
Pe șipotul norilor
Se dă de-a dura.

*

Casa natală –
Un cuib de rândunică
Lipit de ceruri.

*

Catarg fulgerat –
Mânie și mândrie
În largul vieții.

*

Ceața tăcută.
Doar șuierul trenului
În amintire.

*

Clopote goale
În zorii neodihnei –
Gong la fereastră.

*

Clopotul minții:
Limba în cerul gurii –
Dangăt de vorbe.

*

Coadă șopârlei:
Regenerat din riscuri -
Dorul de strămoși.

*

Pe culmea vârstei
În plasa de păianjen,
Timpul mi s-a prins.

*

Forța blândeții
La vârsta cumpătării:
Mantou de ocean.

*

Pe geam văd lumea,
Dar pe geamul cu argint –
Numai pe mine.

*

Înăuntrul tău

În noaptea Învierii

Aprinzi lumina.

*

La jarul lunii
Visul mi se căleşte –
Pasăre Phoenix.

*

Lacrimi prin gânduri
Petale pe portativ –
Simțul primează.

*

Lămă de soare
În inima veștedă -
Dragostea altoi.

*

Lână lactee –
Cu fusul orar toarce
Pisica nopții.

*

În lumea largă
De vrei să-ți afli rostul,
Timpul e prea strâmt.

Costică Drîstaru: Legenda „FOCUL VIU” de la Andreiașu, județul Vrancea

Despre foc se spune că: „a ținut la distanță animale periculoase pentru om, dar totodată a distrus orașe întregi când a fost produs de mâna omului sau a apărut instantaneu”. Focul a fost mereu o parte importantă din istoria civilizației. „Din cele mai vechi timpuri și până-n zilele noastre, focul a fost și este vital progresului și civilizației”. De-a lungul istoriei, „de la elementul clasic până la componenta sufletului și a divinului, focul a creat legături între oameni legendari și animale mitice, numele său devenind el însuși o mitologie”. Focul a rămas o forță neutră, care ne reamintește că noi oamenii prin deciziile și faptele noastre, suntem cei care dăm

echilibrul și valoare elementelor naturii înconjurătoare.

Fenomenul focului care nu se stinge niciodată, localnicii l-au numit „Focul Viu”.

De unde numele acestui Foc Viu? Se spune că Focul Viu ascunde în spatele flăcărilor sale, taine și semnificații surprinzătoare. Se mai spune despre el că este făcător de minuni, și că atunci când îl întâlnești pentru prima dată este bine să-ți pui o dorință, pentru că se va îndeplini.

Povestea noastră despre Focul Viu, prezintă o istorie sacră. Focul Viu de la Andreiașu are o poveste fabuloasă de origine populară, prin care forțele naturii sunt prezentate sub formă de ființe ale căror acțiuni au un sens simbolic. Prin Focul Viu de la Andreiașu sunt create povești și legende, forțe supranaturale. Despre Focul Viu de la Andreiașu în tradiția populară, legenda ne vorbește că pe aceste locuri odată, cu sute de ani în urmă trăia un balaur care atunci când ieșea din sălașul său, făcea multe necazuri locuitorilor din țara de jos a Moldovei.

Ei nu aveau nici o putere de a se împotrivi. Oamenii nu-și mai puteau scoate animalele din adăposturi de frica acestei fiare, și când își făcea apariția nici ei nu aveau curajul să iasă din bordeie.

Locuitorii erau tare supărați că acest balaur, atunci când apărea le înghițea animalele, ei neavând nici o posibilitate de a se opune.

Prin partea locului se afla un tânăr voinic, păstor ce se numea Andreiaș. Acesta purta cu el o bâță tare solidă și cât el de mare. Văzând necazurile oamenilor voinicul, nu mai putea îndura durerile lor, se tot ruga la Dumnezeu.

--„Doamne ce ne facem noi cu această fiară, căci așa nu se mai poate.

--Cum să scăpăm noi de această jivină, că atunci când își face apariția și prinde animalele afară le și înghite, ba oamenii trebuie să se ascundă din

calea lui”. Într-una din zile tânărul viteaz și credincios, după atâtea zile și nopți, rugându-se la Dumnezeu, zi și noapte, se încumetă a se lupta cu balaurul. Era conștient că lupta nu putea fi atât de ușoară, căci și fiara era isteată și mai ales puternică. Hotărât fiind, voinicul, după ce a făcut o baie în apa sărată, știută de la bătrânul care-l crescuse, Moș Andrei, s-a culcat cu gândul să-l învingă pe cel care le face mult rău. Apa i-a dat puteri magice nebănuite, probabil, pentru că în somn a avut un vis. I s-a înfățișat o zână frumoasă care l-a convins că dacă se va lupta cu balaurul îl va învinge. Apoi l-a sfătuit. Dar să știi că acum, când te poți măsura în luptă cu un asemenea animal să nu faci la nimeni rău, nici chiar celor care nu-ți sunt prieteni. Este foarte frumos și plăcut să răsplătești cu fapte bune chiar și celor care ți-au făcut rău că fapta bună potolește și acoperă pe cea rea. Dimineata când s-a trezit parcă era altul, simțea că are o putere nebănuită. S-a hotărât să meargă la ascunzătoarea balaurului și să-l înfrunte. Așadar, dete fuga la locul unde bănuia că se ascunde fiara.

Astfel și-a făcut curaj, și-a luat cu el bâta și a pornit către ascunzătoarea jivinei.

L-a așteptat, ca atunci când va scoate capul să-l lovească cu toată puterea. Două zile a durat lupta până ce fiara a fost învinsă, dar aceasta nu și-a dat duhul. Balaurul a fost atât de puternic încât în cădere a făcut o groapă adâncă în pământ, iar pământul s-a cutremurat și s-a surpat peste el, îngropându-l definitiv.

În tradiția populară, se spune că el, de acolo din fundul pământului, pentru că nu a murit, respiră și suflă flăcări care ies pe nări și pe gură, către suprafața pământului în sensul de a-l prinde pe voinic și a se răzbuna pe el.

Intensitatea flăcărilor ieșite la suprafață reprezintă respirația balaurului, mai tare sau mai încet. Localnicii spun că atunci când flăcările sunt mai mari se prevestește a fi cutremur. Asta înseamnă că din când în când balaurul încearcă să se miște în fundul pământului, și prin zbaterea sa creează cutremurul de pământ care are loc la noi în Vrancea. Mișcarea lui ne demonstrează că el nu a murit definitiv și încă se mai mișcă din când în când, producând cutremur. Micile băltoace de apă care bolborosesc în jurul focului, se spune că sunt lacrimile de durere vărsate din ochii balaurului.

În realitate, Focul Viu de la Andreiașu, este o comoară, care poate atrage turiști atât din țară cât și din străinătate. El aflându-se în Rezervația geologică, peisagistică și forestieră dintre Pârâul Sării și Pârâul La Războaie.
(Culegere din izvoarele locale).

Mihai MERTICARU - sonete

SONETUL CĂUTĂRII DE-O VIAȚĂ

De-o viață, Doamne, peste tot Te caut,
În apă, pe Pământ, în foc și-n eter,
Dincolo de toate bolțile din cer
Fără să-mi permit măcar un taim-aut.

Am demontat un măiestrit giuvaier,
Cântul de privighetoare, de flaut,
Subtilul joc din teren și din aut,
Ca să Te văd, nimic altceva să-Ți cer.

De mi-ar fi dat să Te-ntâlnesc vreodată,
Fie în orișice înfățișare,
Să-Ți văd fața puternic luminată,

(Îmi închipui că doar așa arată),
I-aș pune poemului aripioare,
Infinitu-Ți, să poată să-l măsoare.

SONETUL UNEI DESCOPERIRI

Te caut fără-de-ncetare de-o viață
Prin aer, pe pământ, mări și oceane,
Prin catedrale, prin cărți și icoane;
Vreau, Doamne, să Te văd un pic la față.

Poteci, am cutreierat, milioane,

Am cerut de la flori și pomi povață,
De la cărturarii care ne-nvață,
Dar încercările fostu-mi-au vane.

Am trecut prin furcile caudine,
Am acceptat astă soartă ingrată,
Sperând că îmi vor fi cupele pline

Cu tănuite șoapte de la Tine.
Deodată o lumină îmi arată
Drumul spre Tine: inima curată.

SONET CU S.O.S.

Unule, Bunule Împărat Ceresc,
Cel fără început și fără sfârșit,
Care din lut și apă ne-ai săvârșit,
Ne-ai dat de toate, doar aripi nu ne cresc.

Alungatu-ne-ai din rai când am greșit
Ispitiți de-ndemnul cela diavolesc,
Ca să nimerim în iadul pământesc.
Prin galaxii, numai Tu, desăvârșit.

Deschide, Doamne, fereastra, privește,
Pământul se scaldă-n venin, otravă,
Creatura Ta se ticăloșește!

Din somnul rațiunii, ne trezește!
Se-neacă-n păcate floarea suavă,
Trimite-l pe Noe fără zăbavă!

Citate despre carte, învățătură și moralitate

*Cărțile sunt oglinzi: vezi în ele ceea ce ai deja înăuntrul tău.- Carlos Ruiz Zafón

*Să citești cărți bune este ca și cum ai purta o conversație cu cei mai de seamă oameni ai secolelor trecute.- Descartes

* Nu există prieten mai loial decât cărțile.
- Ernest Hemingway

*Dă unui om un pește și îl hrănești o zi. Învață-l să pescuiască și îl hrănești pentru toată viața.

- Andrew Carnegie

*Învățătura trebuie să fie uneori un drum;
întotdeauna un orizont. - Nicolae Iorga

* Nu este greu să înveți mai multe. Ceea ce este cu adevărat greu este să te dezbari de lucrurile învățate greșit. - Martin H. Fischer

*Îi poți da unui elev câte o lecție în fiecare zi, dar dacă îl poți îndruma să învețe stârnindu-i curiozitatea, el își va dedica întreaga viață învățăturii. - Clay P. Bedford

*Învață din ziua de ieri, trăiește-o pe cea de azi și spera în ziua de mâine. - Albert Einstein

*Învățătura fără gândire este munca pierdută, gândirea fără învățatură este periculoasă.

- Confucius

*Dacă ești atent, poți învăța câte ceva nou în fiecare zi. - Ray LeBlond

*Învățătura este un proces ce are loc toată viața, însă vine un timp când trebuie să ne oprim în a mai adăuga și să începem să actualizăm ce am învățat până atunci. - Robert Brault

*Îmbătrânesc și tot învăț. - Eschil

*Oricine renunță să învețe este bătrân, chiar dacă are 20 sau 80 de ani. Oricine continuă să învețe rămâne tânăr. Cel mai important lucru în viață este să-ți păstrezi propria minte tânără.

- Henry Ford

*Învățătura cere o muncă de fiecare moment, munciți câte puțin, în fiecare zi. - Grigore Moisil

*Să înveți pentru tine, dar să știi pentru toți.

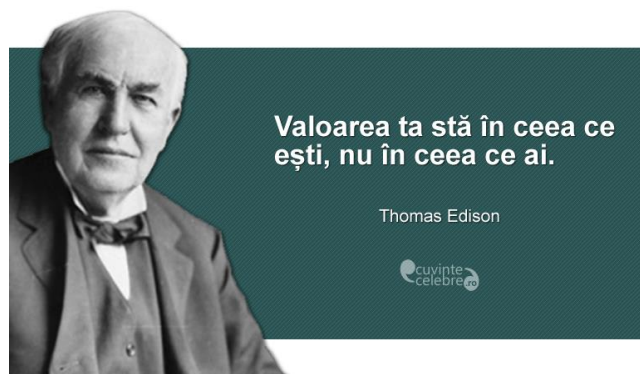
- Nicolae Iorga

*Viața oamenilor, petrecută doar în distracții, fără rațiune și morală, nu are nicio valoare.

- Immanuel Kant

*Fără o împărțire largă a valorilor morale și a obligațiilor, nici legea, nici guvernul democratic, nici chiar economia de piață nu vor funcționa corect. - Vaclav Havel

Selecție de Ionel MARIN

PROZĂ

Mihail GRĂMESCU

NEREIDA

În deceniul opt bucureșteanul, ca tot cetățeanul marilor orașe, este un singuratic, un „înstrăinat”, cum l-ar defini existențialiștii. Deprins a se interfera, în traseul său zilnic, cu mii și mii de oameni și, încercând să-și păstreze, în această îmbulzeală, personalitatea „ego”-ului independentă și distinctă, în afara forfotei neîntrerupte, să-și izoleze oarecum problemele, grijile și speranțele proprii de restul societății în care are tendința de a se pierde, el își creează un univers individual cu funcție de izolator în mijlocul mulțimii. De acolo, închis ca într-un glob imaginar, el străvede numai dincolo, în lumea celorlalți, care „intră și ies și sunt mereu alții”, cum ar fi zis Heraclit, asemeni personajelor în decorul unui teatru de mare anvergură.

Nicăieri nu ești mai singur decât într-un oraș mare. Pierdut printre oamenii ce devin obiecte unii pentru alții. Ca urmare a reminiscenței unei mentalități de clan, provincialul simte nevoia să-și salute semenii, fiindcă provine dintr-un loc în care densitatea mică a populației permite recunoașterea de principiu a oricăruia; locuitorul micilor comunități își cunoaște semenii într-un timp relativ scurt, și faptul îl determină să considere firesc să salute ritos și în situațiile cele mai ridicole, cum ar fi la intrarea în magazine, pe câmp, pe stradă - indiferent de persoana pe care hazardul i-o scoate în cale; provincialul, pe acest considerent, îl clasează pe orășan, care în situații similare trece impasibil, drept îngâmfat, „cu nasu’pe sus”, când în realitate cetățeanul suferă, sclav și el însă al unei alte mentalități deformante. Locuitorii marilor orașe sunt schilodiți sufletește de chiar lipsa naivității tribale: relațiile orășeanului cu semenii sunt prin

firea lucrurilor superficiale și efemere, destinate dizolvării, strict orientate, specializate și utilitare, mercantile; cum ar putea cineva să se salute cu puhoaiile care se vânzolesc pe Lipscani? Imposibilitatea comunicării cu oamenii îi creează oarecum o timiditate forțată care îl împiedică să se descurce „la prima vedere” cu dezinvoltură; orășeanul simte nevoia să „fie introdus”, să-i fie prezentate persoanele străine. În contextul în care nu are posibilitatea să se încadreze în mediu, el devine irascibil, negativist, bravează și contrazice, opunând celorlalți o rezistență neașteptată și puerilă, fiindcă altfel riscă să fie dat la o parte, ca simplu spectator. Dezinvoltura celorlalți îl supără, nepercepând în gesturile firești de apropiere decât absurdul propriei lui incomunicabilități. Ca om cu experiență socială mai vastă, se știe capabil să strălucească mai intens decât liderii locali, penibil dar eficient. În vreme ce membrii ginților mici se simt apărați în spatele planurilor colective, orășeanul își programează acțiuni individuale de anvergură. În concedii, unii pleacă în grupuri organizate, el se pregătește singur; va coborî singur din tren, pe peronul gării din stațiune, tăcut și ursuz, se va prezenta la oficiul menit să-l cazeze confortabil, în conformitate cu legile tehnice care îi respectă individualismul atroce; masa o va servi la cantină, unde va fi tratat cu discreție de personalul provincial, care-și mai poate permite câte o glumă cu alții „mai de-ai lor”, dar în niciun caz cu „orășeanul”. Un fel de apreciere reciprocă și invidioasă îi determină și pe unii și pe ceilalți să stea de o parte și de alta a unor principii care îi despart, în sinea lor visându-se fiecare împodobit cu caracteristicile de mentalitate care-i lipsesc și pe care nu are cum să le substituie într-o singură viață de om. Când te-ai născut provincial sau citadin poți cel mult mima felul de a fi al personalității complementare, dar nu poți fi așa sub nicio formă.

Nimeni nu-i tulbură orășeanului „plăcerea” și luxul solitudinii. A plătit pentru asta, și asta are. Se va duce singur la plajă și se va cufunda în imensitatea și dezolarea peisajului marin; mulțimile bulucindu-se împrejur pe nisip nu vor fi pentru el decât umbre cu nimic diferite de cele de pe ecranul televizorului, de exemplu: ele trăiesc acolo independent, și tu, spectator, poți

da sonorul mai tare atunci când te interesează ce spun, poți opri complet vocea dacă te-ai plictisit sau vrei să te concentrezi asupra altui amănunt, sau poți chiar să-l stingi cu totul, și atunci umbrele dispar.

Intrând în apă, orășeanul își etalează (sieuși, ai zice, după cât de indiferent pare) talentele și aptitudinile și forma; în principiu, el este predispus către performanță, poate și din cauza permanentei concurențe care o reprezintă mulțimea în care trăiește; trebuie să fii și tu bun în vreo disciplină, nu? și mereu este câte ceva de întrecut împrejur. Omul trebuie să se impună mereu asupra mediului, iar pentru orășean mediul sunt oamenii.

Orășeanul sare spectaculos, se scufundă, „taie” valurile. Când vedeți pe câte unul care vă impresionează prin siguranța și anvergura spectacolului solitar, puteți fi sigur că este din București, sau în cel mai rău caz din alt oraș mare al țării. Dar iată că o trambă îl răstoarnă, făcând să-i alunece de pe deget inelul de aur. De obicei bucureștenii poartă obiecte de aur pe care și le procură fie de la bișnițarii de pe Covaci, fie de la studenții străini, fie din familie, moștenire și amintire. Nisipul stârnit face apa neagră, și inelul este înghițit într-o clipă, fără urmă. Bucureșteanul pricepe imediat că nu mai are nicio șansă de a-l recupera, și se împacă repede cu ideea, numai că aducându-și aminte că aurul era sacrificiul suprem și ofranda cea mai dragă zeilor, îl invocă pe Poseidon, solicitându-i în schimbul ofrandei involuntare, compensația protecției și favorurilor sale. Nu, orășeanul nu este mistic, nu crede în zei, dar îl încântă ideea invocației mimând piesele antice pe care le-a văzut reprezentate cândva, nu mai știu unde, iar oamenii de pe plajă s-au obișnuit și ei de la o vreme cu citadinii; iar ceilalți, care nu cunosc obiceiurile stațiunilor astea de agrement, pot să-și închipuie foarte bine că așa este tipicul la mare: să ridici din când în când mâinile invocând pe Poseidon să-ți trimită vreo nereidă ca să-ți țină de urât în concediile anoste.

Va urma

Beatrice KISELEFF

UMOR CU COVID-19

PANDEMIA SF

Într-o epocă SF, într-o țară SF care era plasată în spațiu în apropiere de planeta Venus, Comisia de specialiști, formată ad-hoc, având în vedere uriașul potențial de risc, pe care-l prezenta covit 2, pentru sănătatea planetei, s-a hotărât să-și aducă aportul prețios.

Studiind cu atenție și înaltă responsabilitate, au constatat că perfidul covit 2, își schimbă comportamentul în funcție de măsurile luate împotriva lui. Observând că insidiosul covit se strecoară în casă, când se intră sau se iese, sau când se deschid ferestrele, în timpul zilei, pentru aerisire, au decretat, împreună cu factorii de decizie, că trebuie luate urgent, măsuri drastice. Capitala și, chiar țara în întregime, intră în carantină. Toți cetățenii va trebui să poarte, zi și noapte, masca pe față, chiar și când dorm. Se închid toate instituțiile, piețele, magazinele, inclusiv cele cu produse alimentare. Cine nu a reușit să se aprovizioneze cu strictul necesar, este rugat să găsească soluția de a supraviețui, fără alimente, timp de 14 zile.

Decretul respectiv suna astfel:

Așa că, de astăzi, anul 13 500 SF, de la ora 0, vor fi sigilate ușile și ferestrele tuturor caselor, timp de 14 zile și oricine, cu excepția factorilor de decizie și a poliției, mascaților, precum și a membrilor Comisiei de specialiști, va încălca dispozițiile, va fi aspru pedepsit în numele drepturilor omului și al dorinței fierbinți de a salva omenirea de la pieire.

Echipele de mascați, înzestrate cu dispozitive SF de ultimă oră, pe bază de laser, vor patrula zi și noapte pe străzi, controlând fiecare dormitor, iar celor descoperiți fără mască, li se va aplica pedeapsa capitală, un glonț în cap, fără a li se da dreptul de a se apăra, pedeapsa fiind în numele drepturilor omului și din dragoste pentru supraviețuirea planetei, trebuie păstrată chiar cu prețul vieții.

Încercând să afle date suplimentare în legătură cu această planetă, specialiștii din zilele noastre, nu au găsit nici o urmă, se pare că aceasta a dispărut, nu se știe cum, fără urme...

*Umorul e acea calitate care face celelalte valori să zâmbescă. - Alexandra Mihalache

*Trăiesc ca un papă. Ies la balcon și fac cu mâna la oameni.

*Am resetat câinele, acum latră dacă iese cineva din casă.

*Din cauza închiderii saloanelor de înfrumusețare, în curând o să rămânem fără blonde.

*Pentru o viață sănătoasă, mutați mobila 30 de minute în fiecare zi!

*Acum nici certurile conjugale nu mai au farmec. Nu mai poate omul să plece de-acasă trântind ușa.

*Ceii care nu aveți cei șapte ani de acasă, o să-i faceți acum.

*Ce au în comun căsătoria și fotbalul? Dacă nu joci bine devii rezervă, iar altul titular.

– Cum îți petreci ziua?

– Păi dimineața nu fac nimic, iar după-amiaza mă odihnesc.

*S-au închis cârciumele. La noapte, localitatea... își declară independența.

*În a șaptea zi de izolare la domiciliu, papagalul mi-a zis:

– Amu, vezi, mă, cum e în colivie?

*Guvernul lucrează la cel de-al treilea model de declarație pe proprie răspundere. De mâine aveți nevoie de dosar cu șină..

*Rămân în mașină. Eu 14 zile în casă cu soacră-mea nu stau!

*A fi viu înseamnă a avea simțul umorului, a avea o profundă calitate de a iubi și de a te juca în voie. Sunt absolut împotriva oricăror atitudini negative în privința vieții, iar respectul acordat Divinului a reprezentat întotdeauna o negare a vieții. Pentru a transforma acest respect în ceva pozitiv trebuie să i se adauge neapărat calitatea jocului, simțul umorului și iubirea. Respectul față de viață este singurul fel de respect care poate fi arătat Divinului, deoarece nimic nu este mai divin decât viața însăși. – Osho

„Când iubim, întotdeauna ne străduim să devenim mai buni. Când ne străduim să devenim mai buni decât suntem, totul în jurul nostru devine mai bun.” - Paulo Coelho
(Sursa internet)

Povești, poezii pentru copii

Angela BURTEA

Irina

De câteva luni, Irina locuiește la oraș, într-un bloc cu patru etaje, undeva aproape de centrul urbei. Iese adesea în balconul apartamentului, lung de aproape patru metri și lat de-un metru, privește în stânga și-n dreapta, ia seama la fojgăitul din stradă, care i se pare că nu se mai termină niciodată, simte că noaptea vine mai greu, că luminile nu se sting niciodată, că liniștea nu e cea pe care o știe, că nimic nu seamănă cu ceea ce trăise până nu de mult.

Azi a venit de la școală, iar ochii ei migdalați, de culoarea murelor coapte, păreau obosiți ca și când noaptea ar fi trecut în zbor, fără să aducă un ceas de odihnă peste ei. A așezat ghiozdanul în holul de la intrare, apoi s-a dezbrăcat încet, așa cum făcea bunicul său, iar ea râdea de fiecare dată cu gura până la urechi, spunându-i că se mișcă asemenea unui melc și nu înțelege de ce.

Nici pașii Irinei, azi, nu erau zglobii, nici vocea tonică de altădată nu se făcea auzită, nici măcar zâmbetul cu care deschidea inimile celor dragi, nimic din ceea ce o caracteriza nu trăda bună dispoziție.

A ocolit voit ușa bucătăriei, acolo unde supă cu găluște, caldă și gustoasă aștepta să fie savurată, și-a ieșit în balcon, pe ușa de la sufragerie, așezându-se cu coatele pe genunchi și palmele sub bărbie pe scaunul confecționat din răchită, adus de la casa veche. O lacrimă se prelinse pe obrazul îmbujorat, apoi alta, și alta, până când s-au adunat ca un colier în jurul feței.

-Irina, se auzi vocea mamei, unde ești, de ce nu vii la masă?

Fata tăcu, fără să ia în seamă strigătul mamei, își șterse fulgerător lacrimile, apoi alergă spre baie și-și aruncă câțiva pumni cu apă rece peste chipul înlăcrimat. Ridică, apoi, sfidător

capul și se privi în oglindă strâmbându-se, ca și când nu s-ar fi văzut pe ea, după care zâmbi promițător, șoptind: *Ei nu mă cunosc îndeajuns, dar vor avea timp!*

Din nou, vocea mamei se făcu auzită:

-Irina, tu chiar vrei să mănânci supă rece?

-Îndată, mamă, îndată! Mi-a intrat o musculiță în ochi, exact când am intrat în scara blocului, spuse fata pășind în bucătărie, și m-am chinuit s-o scot. Îmmm, ce frumos miroase, continuă ea, fără să-i dea voie mamei să mai spună ceva. Supă cu găluște, parcă mi-ai citit gândul, chiar asta voiam să mănânc. Ce aspect plăcut are, ai pus la fiert o găină de la țară?

Femeia o privi insistent, simțind că ceva nu e în regulă, dar, făcându-se că nu observă, adăugă:

-Așa cum îți place ție, draga mamei, hai, mănâncă, cred că ești și flămândă, și obosită, cu școala de la oraș nu ne jucăm! Mănâncă, apoi să te odihnești puțin, doar așa îți vei lucra temele mai ușor.

-Școala e aceeași, mamă, oamenii sunt diferiți, iar eu nu mă tem și nu mă voi pierde tocmai acum! Se pare că dumneata ești mai îngrijorată decât mine și chiar nu înțeleg motivul.

-Irina, copila mea, aici e altceva... doar știi că pentru tine am făcut-o, să-ți fie bine mai târziu, iar materia clasei a IV-a e mult mai dificilă! Iartă-mă, tot vorbesc și... hai, mănâncă, vorbim după aceea!

Fetița sorbi cu poftă supă și, din când în când, clipea dintr-un ochi către mama sa, semn că o mâncare mai bună nici nu se putea, apoi se retrase în dormitor.

Nu peste mult timp, mama își făcu apariția și-o găsi pe Irina aplecată asupra unei foi. Cu mișcări precipitate, fetița încercă s-o facă nevăzută.

-Ei, ce-mi ascunzi, ori ai luat vreo notă proastă? Întrebă femeia nerăbdătoare.

-Proastă? De ce proastă, mamă, și nu foarte bună? Uite, privește, dar vreau să știi că mi-ai stricat surpriza, cu atâtea temeri și insistențe!

-Irina, nu te recunosc, ce e cu tine?

-Ha, ce e cu mine?

Uite, deja am demonstrat că știu foarte multe...

-Dar nu întotdeauna îndeajuns..., completă mama.

-Exact, dar... poți fi mândră că am luat 100 de puncte la evaluarea de la limba română, iar mâine, când voi lua același punctaj și la matematică, mulți dintre colegii mei vor holba ochii spre mine, mai ceva ca la crucea de pe Caraiman, iar Ada, colega din spatele meu, va exclama pentru a nu știu câta oară: *Chiar n-am crezut că țărăncuța asta e atât de pregătită, pun pariu că ne strică ierarhia!*

-Am înțeles, spuse mama, aici e buba, am intuit bine, se pare că ești tare supărată. Draga mamei, așa sunt copiii, nu-i lua în seamă!

-Copiii, numai copiii? Ei de la cine învață, dacă nu de la cei mari? Ar trebui să-mi schimb ghiozdanul, al meu nu-i de firmă, așa am auzit-o pe mama Cosminei azi-dimineață, când a trecut pe lângă banca mea și s-a împiedicat din neatenție.

-Ce-ai spus, ghiozdan de firmă? întrebă femeia indignată, timp în care fața sa părea că se transformă într-un rac fiert, iar pe gât era numai pete roșii.

-Exact, așa cum ai auzit, iar nota mea a scos-o din minți pe fiică-sa!

-Nu se poate, în ce lume trăim?

-Dumneata ar trebui să-mi spui, nu eu, voi ați vrut să vă mutați la oraș, eu doar v-am urmat, iar ei n-au de unde să știe ce învățătoare am avut și că eu i-am sorbit cuvintele oră de oră, chiar și atunci când părea prea insistentă și mă enerva.

Ușa de la intrare se auzi, iar pașii tatălui opriră discuția. Irina îi ieși în întâmpinare, sărindu-i în brațe, și-l anunță cu bucurie că "a spart gheața", luând notă maximă la evaluare, într-o școală nouă.

-Motiv de sărbătoare, știam eu că am o fată destoinică! Bravo, copil bun și frumos! zise tatăl satisfăcut.

În seara aceea nu s-a mai discutat nimic despre școală în prezența copilei, doar dis-dimineață, înainte de-a pleca tatăl la serviciu, mama îi povesti despre nemulțumirile fetei.

-Bucurați-vă, spuse bărbatul zâmbind, bucurați-vă căci mulți din clasa aceea, într-o zi, vor face roată în jurul ei, căutând să-i fie prietenă, Irina e un copil minunat și vor vedea cât de mult au câștigat având-o printre ei.

-Pe copii îi înțeleg, dar părinții? întrebă femeia cu glas tremurat.

-Părinții? Cine sunt oare acei părinți nesocotiți, la asta te-ai gândit? Spune-i Irinei să nu-i ia în seamă și să meargă mai departe cu capul sus.

-Așa... ca la țară! adăugă mama zâmbind.

-Exact, ca un țăran vrednic, în fața căruia te înclini cu respect și prețuire, căci pâinea de-acolo vine, iar palme crăpate ca scoarța unui prun doar acolo întâlnești, cu toate mașinăriile apărute acum! Spune-i, te rog, Irinei că "omul sfințește locul", iar eu nu mă îndoiesc o clipă de curajul și tenacitatea ei. Și tu... nu te mai smiorcăi atât, ce, nu te așteptai la așa ceva? Trufia e la modă, draga mea! completă tată, după care își luă ziua bună de la soția sa și plecă la serviciu.

Sfârșitul anului școlar a găsit-o pe Irina înconjurată de prieteni, iar Ada s-a apropiat sfios, cerându-și scuze pentru modul necuviincios în care s-a purtat la începutul anului școlar:

-Iartă-mă, Irina, pentru tot răul pricinuit, târziu mi-am dat seama cât de minunată poți fi! Ești cu adevărat o colegă de nota zece și mă bucur că te-au repartizat în clasa noastră, împreună cu tine valoarea colectivului nostru a crescut.

Irina zâmbi și-o luă pe Ada de mâni, spunându-i:

-Noi n-am vândut casa de la țară, acolo încă mai locuiește bunicul meu, și, imediat ce termin școala, mă voi întoarce în sat, n-ai vrea să ne faci o vizită? E atât de frumos... și satul, și câmpul, și grădinile, și școala în care am învățat, și-ntâia mea doamnă învățătoare...

-Irina, chiar mă inviți? Doamne, eu n-am rude la țară, nu știu cum este, asta chiar că ar fi în premieră, îți mulțumesc, Irina, îți mulțumesc! Înseamnă că m-ai iertat, nu?

-Desigur, mama îmi spune că nu putem merge mai departe, dacă nu iertăm, iar tu n-aveai de unde să știi ce fel de colegă sunt. Cine știe, poate și eu am greșit față de voi!

În ultima zi de școală, când toți copiii își luau rămas bun unii de la alții, mama Cosminei s-a oprit un minut în dreptul Irinei, a mângâiat-o pe creștetul capului, spunând: -Felicitări, Irina, mă bucur să știu că fiica mea are o colegă atât de bună! Vacanță plăcută!

Zâmbind, Irina se înclină ușor și-i mulțumi așa cum se cuvine, spunându-și în sinea ei: *Și nici măcar n-am avut ghiozdan de firmă!*

Geni DUȚĂ

Rugăciune

Pașii mei, lăsând urme apăsate pe nisipul asaltat de valuri, păreau că devin tot mai ușori, purtându-mă pe un drum alb ce parcă urca spre Vega, steaua albastră urcată, în neștiința și inocența mea de copil pe culmile de zeitate a iubirii spre care, noapte de noapte îmi înălțam ruga pentru basmul încă nedeschis de cartea vieții...

Sclipirile domoale și albastre ce veneau dinspre constelația Lyrei, ca o neliniștitoare chemare, mă însoțiseră de mult, de când eram copilă, o siluetă acum pictată într-un vâl de ceață așternut de anii ce se așezaseră nemilos peste mine.

În urma mea plângeau valurile...

Dar eu mă îndreptam către Iubire și către steaua albastră, uitând că în zori vom fi mai departe ca niciodată și voi plânge în fiecare noapte când ea, Vega, va sclipi... căci, doar ea a rămas acolo, veghetoare ciudată, privindu-mă glacial din ochiul albastru.

Nimeni nu a strigat în urma mea, așa cum credeam pe vremea castanelor aurii.

M-am îndepărtat ușor, cu o singură privire în urmă, acea privire păstrată din vremea viselor străvezii, o privire albastră și domoală, venită dintr-un lung șir de primăveri, pe când îl căutam pe stăpânul privirii albastre, tatăl necunoscut care se smulsese de lângă mine cu un gest fugar de mângâiere și apoi dispăruse, căci nu-i mai trebuia, îmi dăruise și așa prea mult, o privire albastră, păstrată de mama din vremea castanelor coapte, coborâte în părul meu...

Mi-era dor de mine, copilul ce bătea în poarta Domnului, să-I ceară floarea dorită doar a

lui.... Dar El o păzea cu tărie, să nu o ajungă palmele mele de copil, care voiau să o ducă la frunte, să crească mare, iar Timpul aluneca pe lângă fruntea mea, atingându-mă și înălțându-mă, până când nu mai încăpeam în colivia vârstei mele.

De ce, Doamne, ai sfărâmat porțile și m-ai lăsat să ating Floarea cu petalele senine, apoi ai trimis-o în depărtări, transformată în stea albastră? Astăzi mi-e dor de copilul care dorea doar Floarea... și plâng, pe malul mării, păzitoare sălbatică a depărtărilor străjuite de Vega...

Dă-mi Doamne, iar, colivia mea singuratică, în care, îngenunchiată mă înălțam până la Tine și la steaua mea albastră și pură. Gratiile pe care le pusesei în jurul meu mă ferreau de colții fiarelor dar eu nu știam și mă lăsam ademenită de aburii înșelători ai unei libertăți dorite cu disperarea copilului care dorește să crească, să se arunce în valurile sălbatică ale unui vis ademenitor.

Dă-mi, Doamne, iar, mantia albă a purității, acoperă-mi umerii cu ea și trimite-mi suflul tău sfânt să-mi redeschidă porțile prin care acum doresc nu să ies, ci să intru.

Coboară-ți Privirea spre mine, cea care am cerut, am primit și... am greșit.

Ilarion BOCA

ȚARA

Ca o inimă e țara,
Altfel nici nu se putea,
Căci din negură de veacuri
Noi venim în piept cu ea.

Ca o inimă e țara,
Cu bătaii prelungi în timp,
Tinerețea noastră-i este
Crez, și scut, și anotimp.

CARPAȚII

Columnă sunt Carpații,
Copile, nu uita,
Cu ei ne-am prins în luptă
Să ai tu țara ta.

Sub piatra lor căruntă
Azi dorm ai tăi străbuni,
Ca anii toți să-ți fie
Ne-ncătușați și buni.

Deci, nu uita, copile,
Columnă sunt Carpații,
Pe ea ne-am scris destinul
De mii de generații.

SĂ FII ROMÂN

Să fii român înseamnă
Să știi că ai o vatră,
Scăldată în lumină
Pe mioritic plai,
Că ai un plug în brazdă,
Un zbor sculptat în piatră
Și-o țară cărei viață
Cu dragoste s-o dai.

Să fii român înseamnă
Să știi să-ntinzi o mână
De ajutor acelui
Ce bate-n poarta ta
Și să nu uiți că țara
Pe sine e stăpână
Când ochiul tău și brațul
Stau ferme-n slujba sa.

FAPTA BUNĂ

Vreau să fac o faptă bună,
Țara să mi-o bucur vreau,
Dar cum pot să fac un bine
Și ce pot țării să-i dau?

Dacă-nvăț o poezie
Fapta mea prea mică-mi pare,
De aceea țării mele
Astăzi i-am sădit o floare!...

DIN CREAȚIILE TINERILOR CREATORI PREMIAȚI LA FESTIVALUL - CONCURS DE CREAȚIE LITERARĂ BOGDANIA.

ȚIBULEAC VIOLETA ALINA

Vârsta: 20 de ani
Ocupația: studentă
Domiciliu în județul Suceava
Printre numeroasele premii și diplome se numără
și **Premiul III**, secțiunea PROZĂ SCURTĂ, la
Festivalul-concurs internațional de creație literară
Bogdania, ediția a IX-a, iulie 2020.

Flori preferate

Oameni de la un capăt al străzii până în celălalt,
oameni tăcuți, oameni speriați, oameni care se
îchină adânc. Am trecut pe lângă ei ca o
fantomă, fără să spun nimic. Un fior străbătuse
atunci întreaga suflare: până mai înainte, niciun
zgomot. Clopotele dăgănesc furios, amețitor,
năucitor. O cruce, două, trei. Oamenii se închină.
Se închină. Se închină.

Mă opresc. În spate, am simțit pași greoi. Simt că
sunt urmărită. Grăbesc pasul. Nu vreau să privesc
în spate. Discret, trag cu coada ochiului. Un
bătrân. Înalt, cu părul grizonat, în trening fleece
roșu, cu un halat gri deasupra. În mână dreaptă, o
sacoșă. Pe stânga o ține la spate și încearcă să
păstreze o poziție verticală, demnă. Îi aud vocea
murmurând. Mă opresc.

- Bună ziua, tanti Oltea! Se ridică anevoios din
patul vechi, gemând și el de atâta bătrânețe.
Maică, și casa asta a trăit un secol. Războaie,

boli, morți, sărăcie. Sărăcie. Cruntă sărăcie. Vai, maică! Îmi place să o vizitez din când în când. Pielea feței zbârcită trădează viața tumultuoasă trăită în cei 80 de ani ai săi. Are o fată, plecată hăt departe, peste apele ale' mari. A uitat de ea. Telefonează la sărbători, și atunci e ocupată cu biznizu' cea. Nu știu ce o fi, dar mi-a furat fata, mi-a acrit bătrânețea neputincioasă. M-a făcut neputincioasă.

- Mă scuzați, v-ați adresat mie?

- Nu, domnișoară. Monolog din Hamlet. Îmi place să recit.

- Oh, plăcut!

- Dacă erați mai tânără cu vreo 50 de ani, poate. Zâmbesc timidă. Flatant. Mi-ar plăcea să-l cunosc mai îndeaproape. Privirea lui, statura, mersul. Totul și nimic dezvăluie un trecut misterios al bărbatului din fața mea.

- Îl văd și acum. Râsul lui... Îi simt și acum mirosul.

- Ăhm, mulțumesc! Apreciez.

- Cum te numești, copilă?

- Nimeni... important. Cred că numele meu e nesemnificativ comparativ cu al Dumneavoastră. Mi-ar plăcea să vă cunosc.

- În fiecare zi sunt în parc. Aproximativ aceeași oră.

- Tanti Oltea, povestește-mi despre tine. Îmi place să o aud povestind. Trăiesc istoria prin ochii ei, prin suflul ei, prin cuvintele ei.

- Ce să-ți spun, maică?

- Totul. De la început.

- Totul înseamnă nimic. Uită-te la mine. Nu mai am pe nimeni, nu mai sper la nimic. Moartea. Fericire. Atunci voi fi cu adevărat fericită.

- Tanti, nu spune asta. Eu... te iubesc. În ochii ei licărește un bob de speranță.

- Păi... mama mea era croitoreasă. S-a luat de tânără cu un caporal din Siret. Tatei nu i-a păsat că mama nu era avută. Frumusețea ei, atitudinea smerită, simplitatea. Nu-i trebuia mai mult. Avea cu ce să se mândrească. Îmbrăcată bine, mama fura privirile în toate cercurile. A venit războiul. Tata a fost convocat pe front. Mama nu voia să-l lase. - *Mariane, nu pleca! Nu mă lăsa cu inima frântă!*

- Te-ai cam grăbit. Nu mă așteptam să vii atât de curând. Parcul e plin de bătrâni așezați pe bănci, jucând table sau șah și sporovăind câte și mai

câte. Dacă te oprești (nu se cuvine) sau te așezi pe banca de vizavi (nu-și mai dau seama de ce ești tu acolo), ai să vezi cu câtă greutate se încheie o partidă de șah. Cei doi jucători așteaptă liniștiți mutările adversarului și-și studiază îndelung piesele. Alb-negru, alb-negru. Succesiunea celor două culori se încadrează de minune în tabloul în care se desfășoară toată scena: o băncuță din parc, adierea primăvărată a vântului de seară, ciorovăiala câtorva pui de vrăbii prin cuiburile bine ascunse între frunzele ramurilor unui copac dătător de umbră, un pieton grăbit spre casă, o adiere...

- A plecat și dus a fost. Mama aștepta în fiecare dimineață poștașul. - *Ai ceva pentru mine, Ioane?*

- *Nimic, cucoană.* Lacrimi. Dor. Speranțe. Fiecare dimineață era la fel. Iarnă-primăvară-vară-toamnă. Iarnă din nou. Se împlinise anul. Caporalul nu s-a mai întors. Nicio veste despre el.

- Bună ziua! Mă bucur pentru oportunitatea de a...

- Domnișoară, lasă formalitățile. Eu sunt nea Ion.

- Îmi pare bine să te cunosc, nea Ioane! Eu sunt doar o puștoaică. La liceu. Mai am un an. Termin filologie. Spune-mi mai multe, nea Ioane. Îmi place să ascult povești. Viață în istorie, istorie în viață. Nu pot decide niciodată care în care, dar tare mult îmi plac. Îmi zâbește într-un fel anume. În ochii lui citesc timpul. Timpul dat înapoi.

- Parcă și Cel de Sus o uitase. Îi dăruise un prunc. Venirea mea pe lume nu prea a bucurat-o pe mama. Tânără, singură și cu un copil pe cap. Femeile din sat clătinau din cap și se mulțumeau să șușotească pe la colțuri. Mama simțea că lumea ei s-a năruit. Cu fiecare zi ce trecea și cu fiecare *nimic* al lui Ion, câte o cărămidă din soclul vieții ei cădea. Au căzut una câte una până n-a mai rămas nimic. Nimic lucid, nimic încurajator, nimic motivant. Un nimic negru, abisal.

- Sunt născut la țară, într-un sătuc mic se lângă Siret. M-a adus apa, cum spunea mama, în familia ei modestă. Tata era fierar, mama vânzătoare la un magazin de mărunțișuri. Nu câștigau mult. Cum familia s-a înmulțit rapid, am fost obligat să muncesc. Bărbații au fost chemați pe front. Și poștașul se duse. M-au primit în locul

lui. Nu înainte de a mă testa. Mi-am făcut bine ucenicia acasă, încât dimineața zburam dintr-un colț în altul al satelor cu poșta. Ulițe curbate, șerpuind lin la vale, dealuri abrupte, case mici și mari pândind venirea mea. Se obișnuiseră să iasă la oră fixă. Și acum îmi amintesc de cucoana Oltea. Ieșea în fiecare dimineață. Săraca femeie. Nicio scrisoare, nicio telegramă de la caporal. S-a dus. Și dus a fost.

- De mine îngrijeau bunicii. Și de mama. Stătea cu privirea pierdută și căuta în zare poștașul. Fiecare *nimic* al lui Ion o înnebunea. Uneori, îl apuca strâns de haine și-l scutura. De parcă băiatul ar fi avut vreo vină. O opreau vecinii, o opreau bunicii, o opream eu, agățată strâns de picioarele ei. Îmi lipsea. Mai mult și mai mult și mai mult. Cu fiecare zi ce trecea, mama tot mai mult și mai mult și mai mult își pierdea mințile. La propriu.

- Ajunsesem să cunosc fiecare casă, fiecare așteptare, fiecare durere. Aproape de Crăciun mă îndreptam cu o scrisoare spre casa cucoanei. Papucii butucănoși căpătați scârțâiau în zăpada așternută. Îmi plăcea să aud cum se adâncesc în ea. M-am oprit. Consternat. Un convoi ieșind din curte se îndrepta spre deal. Cocoțat pe vârful dealului, cimitirul o aștepta pe cucoană. Timpul are un răspuns la toate: moartea.

- Până într-o zi. S-a dus. Și dusă a fost. Prea tânără, mult oropsită de soartă. Bunicii au început să-mi spună mie Oltea. Și așa am rămas. Ion nu mai venea. Bunicii mă mai întrebau dacă l-am văzut. Așteptau și ei. Cumva, voiau un răspuns. De la viață, de la moarte.

- La nici o săptămână am plecat. Tata fusese chemat pe front. Cu mama și ceilalți ne-am mutat la bunici. Tocmai în Brașov. N-am apucat să îi spun la revedere, n-am apucat să-i dau... scrisoarea. Nea Ion ridică ochii și privește în zare. Melancolie și regret.

Vreau să-l întreb ce a urmat, dar nu îndrăznesc. I-aș deranja inima. Sufletul.

- N-am îndrăznit să sper că-l voi revedea vreodată. Între noi se închease un soi de prietenie. Cum să spun?! Un fel de prietenie eternă. În secret, ne-am promis unul altuia.

Dar viața nu ține cont de promisiuni. Zburau fulgii de zăpadă și mi-l îndepărtau pe Ion mult și mai mult și mai mult.

- Am suferit tare după ea. Mă simțeam vinovat că n-am fost în stare să-i dau scrisoarea. Venea de pe front. Probabil vești despre caporal. N-am îndrăznit să o deschid. Nici până azi.

- M-am măritat. Silită de împrejurări. Pe patul de moarte, bunica a vrut să mă vadă mireasă.

M-am măritat, dar n-am fost fericită. În Mihai mi-l închipuiam pe Ion. Îl strângeam în brațe pe Ion, mâncam cu Ion, mă îndrăgosteam de Ion, îl iubeam pe Ion. Îl iubesc pe Ion.

- N-am putut să o fac. M-a obligat mama, m-au silit frații, dar n-am putut să o fac. Îi întinam amintirea. Nu m-am căsătorit niciodată. Pentru mine, tot Oltea a rămas. Într-o zi, sper să ne căsătorim. În șura casei mele, conduși de tații noștri, cu masă mare și chef. Pe lumea cealaltă... Lacrimi scaldă ochii lui nea Ion. Îmi vine și mie să plâng.

- Sper la o zi în care să ne căsătorim. El în frac, eu în rochie albă din dantelă. Vom fi doi miri tare frumoși pe lumea cealaltă... Lacrimi scaldă ochii tantii Oltea. Îmi vine și mie să plâng.

- Nea Ioane, mulțumesc pentru poveste!

Acum trebuie să plec. Am ceva de rezolvat. Ne vedem și mâine? Vreau să mergem într-un loc. Special.

- Tanti Oltea, mulțumesc pentru poveste! Trebuie să plec, să rezolv imediat ceva.

Pot să trec mâine pe aici și să aduc pe cineva cu mine?

- Da. Și eu mulțumesc, fata mea. Mi-ai amintit de... amintiri.

- Vino, copilă. Și eu îți mulțumesc. Pentru amintiri.

Grăbesc voioasă pasul spre casa tantii Oltea. Vreau să mă asigur că e gata. Pentru împlinirea dorinței vieții ei.

Îl caut pe nea Ion prin parc. Întreb pe bătrânul X, pe bătrâna Y. Nimeni nu l-a văzut.

S-o fi pregătind pentru împlinirea dorinței vieții lui. Două convoaie se îndreptă spre cimitirul cocoțat pe vârful dealului. Din dreapta, unul alcătuit din preot și câteva femei vârstnice. Din stânga, altul alcătuit din preot și câțiva bărbați vârstnici.

În fața cimitirului, eu. Un buchet de crizanteme albe în mâna dreaptă - florile ei preferate. Un buchet de trandafiri albi în mâna stângă

- florile lui preferate. Odihnească-se în pace!

GHEORGHE ANA LARISA

Vârsta 34 d ani

Ocupația Logoped

Domiciul în județul Călărași

Premiul II, secțiunea poezie, la Festivalul-concurs internațional de creație literară **Bogdania**, ediția a IX-a, iulie 2020.

Noaptea marelui somn

Mi-e somn, atât de somn încât mă doare,
Atât de dor, că pot uita să fiu,
Atât de vis, că pot dormi uitare,
În ochiul tău de verde sângeriu.

Se diluează starea ce rostește,
Un adevăr mai vechi, prelins din mine,
Și-n gânduri vii, sub tâmpile, putrezește
Această candelă de vămi străine.

O port trecând într-o uitare veche,
Mă poartă-n sine, reciproc și sferic,
Iar ochiul meu răsună în ureche,
A dălți de beznă arsă și-ntuneric.

Din gând în gând, mă sor cu nopți de ceară,
Rotunde stele, lunecând ușor,
Transform în vreme, orele ce zboară,
Din timp absurd în timp interior.

Beznă

Beznă că aud nelumina plânsă,
Beznă ca de smoală și de ceas trecând,
Beznă scârțâind liniștea neunsă,
Bezna unor nori, ploaie neplângând.

Beznă să nu dormi și să-ți fie teamă,
Bezna unui somn care nu se-așează,
Negrul insomniei dărilor de seamă,
Disperarea oarbă, pe sub pleoape, trează.

Dintre bezne urlă, despicând, lumina,
Fremătând durerea-n arborii simțirii,
Când mă învelește cu albastru, vina,
Ploilor căzute-n negrul amorțirii.

Te aud plângând pe sub nori vremelnici,
Vechi eternități prelungindu-și brațe,
Și prin cerul orb, disperarea luneci
Condamnând lumina, vie , în instanțe.

Închisori de sine se măsoară oarbe,
Și se-nchid în ele, tot roind în hău,
Amintiri răsună timp în ceasuri calde
Când nu te mai vindeci și nu mai sunt eu.

Amintire de primăvară

Din pădure, sângerau copaci
Verdele, din frunze-n reverii,
Lumi sublime-n glasuri de copii
Amintiri în care poți să zaci.

Îi priveam cu-nduioșare lină,
Le citeam în vârfuri luni, amurguri
Lângă mine germinau , vulcanic, muguri,
Îmbătați de dor și de lumină.

Vine vremea să-nverzim deodată,
Vine vremea să fugim din crâng
Facem flori și creștem, dăm în pârg
Însă nu ne coacem niciodată.

Spațiu

Se spațializează frunzele-n copaci,
Cu roșu tandru și cu ruginiu,
Cine mai știe când și unde zaci,
Cine mai sunt sau am uitat să fiu.

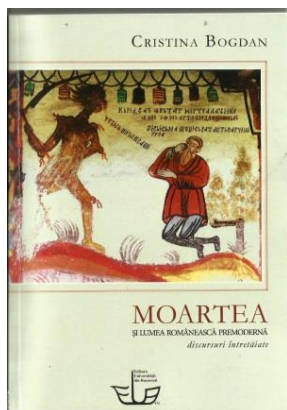
Străbat din întrebări, suspensii albe,
Și ceața, ca un adevăr străbate,
Această taină a luminii calde,
Ce ne inunda de seninătate

Se spațializează timp albit,
Se verticalizează a uitare,
În univers de verde-ngălbenit,
Prin văi, străbate-un aer care doare.

Cronici literare, recenzii, comentarii

**Alexandru Florin Țene despre vol.
„MOARTEA și lumea românească
premodernă-discursuri întretăiate”, autor
Cristina Bogdan, Ed. Universității, București.**

MOARTEA-idei ale fragilității umane
în analiza Cristinei Bogdan

Cartea primită de la cadrul universitar **Cristina Bogdan** din Capitală, având ca titlu „**MOARTEA și lumea românească premodernă-discursuri întretăiate**”, apărută la Editura Universității din București, este un studiu aprofundat despre Moarte, care este o trecere a materiei din starea vie în altă stare, redată de lumea românească premodernă și înveșnicită în iconografia bisericească, jurnale, mentalități, scrisori, obiceiuri funerare ale coreligionarilor, inclusiv în arta murală etc.

În rândurile care urmează nu am să fac o analiză aprofundată exhaustivă a cărții ce are referenți științifici de primă mărime, precum profesorii universitari dr. Eugen Negrici, dr. Toader Nicoară și cercetătorul științific Andi Mihalache de la Institutul “A.D. Xenopol” al Academiei Române din Iași, ci mă voi rezuma la o prezentare schematică, de îndrumare a cititorilor.

Pe ultima copertă sunt publicate trei aliniate semnate de Cătălina Velculescu, care, printre altele, scrie: “*Cristina Bogdan gândește însă lumea europeană ca un întreg și cultura ca un tot unitar, în care artele vizuale și artele cuvântului nu trăiesc în sfere separate, ci dau glas, fiecare cu instrumentul ei, felului la care oamenii își duc și își reprezintă existența.*”

Coperta și grafica sunt semnate de Ana Breiner și fotografiile realizate de Corina Bogdan.

Cartea este structurată în șapte capitole. Fiecare capitol conține una sau mai multe subdiviziuni în care analizează aspectele unui “dat” de Dumnezeu, sau cum ar zice evoluționiștii, trecerea omului de la materia vie la cea moartă și ceremonialul acesta reprezentat în obiceiuri, superstiții și în pictura bisericească. Volumul se încheie cu Capitolele VIII. Post scriptum, IX. Catalog al reprezentărilor morții în iconografia din Țara Românească și X. Bibliografie selectivă.

Încă de la început, autoarea așează analiza sa în contextul disciplinei științifice, început în secolul trecut, la îndemnul lui Lucian Febvre, un istoric modernist francez, ce a stârnit curiozitatea cercetătorilor să analizeze această temă. Opera acestui savant-filozof, este de o extraordinară varietate cuprinzând probleme teoretice ale istoriei, studii de istorie a civilizațiilor, a instituțiilor, a mentalităților, istoria religiilor, ce l-a influențat și pe Mircea Eliade, și probleme de istorie economică și socială. Adversar al istoriei politice tradiționale a promovat o istorie împotriva evenimentului, axată pe marile probleme ale civilizației și având permanent în centrul ei omul. Formula lui Febvre “*omul măsoara istoriei, singura sa măsură, mai mult, rațiunea sa de a fi*” a schimbat metodologic abordările în istorie. Inspirat, probabil, de zicerea filosofului grec Protagoras din Abdera care spunea că “*omul este măsura tuturor lucrurilor.*”

În primul capitol, Cristina Bogdan, plonjează într-o analiză a pionieratului acestor probleme, folosind un bogat aparat bibliografic prin care a lărgit considerabil suprafața investigațiilor ce au condus la “*apariția unor clasificări*”, ce au structurat “*o tipologie a comportamentelor și sensibilităților colective în fața morții.*”

Philippe Aries scria în “Moartea sălbatică” “la pagina 244, că revoluția și înțelegerea sentimentelor omului a declanșat în perioada romantică europeană, romantismul, care a fost o mișcare artistică, literară și intelectuală apărută în Europa pe la sfârșitul secolului al XVIII-lea, atingând apogeul pe la începutul anilor 1800. În

mare parte, romantismul a fost o reacție împotriva Revoluției Industriale, cât și împotriva normelor politice și sociale ale Iluminismului. Romantismul a influențat artele vizuale, literatura și muzica, dar de asemenea a avut un impact și asupra istoriografiei, educației și istoriei naturale (științele naturii). a translatat observația de pe ”moartea sinelui” pe ”moartea celuilalt”.

Moartea survenită în urma unor calamități în Țara Românească este abordată prin optica lui Pierre Chaunu, pe care autoarea îl parafrazează, subliniind că moartea vine la Paris așa cum vine și în Țara Românească.

Având surse bibliografice mai mult din sfera franceză, scoțând în evidență lipsa surselor românești, se subliniază puținătatea testamentelor de pe teritoriul Carpato-Danubiano-Pontic, și cele existente fiind puțin exploatate. Adnotările de pe manuscrisele Bibliotecii Academiei, strânse de Ilie Corfus și selectate pe secțiuni tematice, aduc o oarecare lumină într-o lume mută.

Autoarea evidențiază bisericile din județele Sălaj, Satu-Mare sau Maramureș, unde zugravii acestora au pictat lăcașurile de cult în spirit moralizator, având ca temă viața omului și pedeapsa divină în iad.

În ”Ceremonialul funerar-ca priviri încrucișate” sunt analizate atitudinile, stările psihologice și elementele ritualurilor funerare din diferite zone ale Țării Românești. Se evidențiază că moldovenii, muntenii și ardelenii sunt copleșiți în fața morții, iar ceremonialul adiacent prelungește starea durerii despărțirii veșnice. Chiar circulă zicerea: ”Spune-mi cum te raportezi la moarte, ca să-ți spun cine ești?” ”Călători străini în Țările Românești (Vezi: *Călători străini despre Țările Române*, vol.IX, îngrijit de Maria Holban, M.M. Alexandrescu-Deresca Bulgaru și Paul Cernovodeanu, București, Editura Academiei Române, 1997, p. 588.) Erasmus Heinrich Schneeider von Weismantel, ofițer german înrolat în armata suedeză, așa cum scrie autoarea cărții, a scris mai multe pagini despre ritualurile românești din perioada anilor 1710-1714.

Discursurile literare scot în evidență fragilitatea omului, perisabilitatea umană ce străbate veacurile încă din perioada ancestrală, răzbătând până în contemporaneitate cu

numeroase relicve. Autoarea subliniază că: ”*Tragicul secol al XVII-lea, brâzdat de conflictual dintre formele mentale clasice și cele baroce, pare a fi mediul propice pentru un asemenea concept*”. Decalajul dintre realitățile Apusului și locuitorii provinciilor românești este anulat, în tema noastră, de unele ”condeie strălucite”, precum sunt: Mitropolitul Dosoftei, Miron și Nicolae Costin, Dimitrie Cantemir, stolnicul Constantin Cantacuzino, apropiind malurile celor două lumi, cea veche și cea nouă, dintre vibrația sufletească tradițională de cea barocă ”*expresia unei crize a conștiinței*”. Toate acestea sunt exemplificate prin citate din paginile Letopiseșului sau al poemului *Viața lumii* (vezi Ioan Pop-Curșeu, *Nu știe stânga ce face dreapta. Două eseuri despre șovăielile gândirii critice*, Pitești, Ed.Paralela 45, 2004, p.13-18). Sindromul morții este exemplificat prin citate din Miron Costin, evidențiate de P.P. Panaitescu în *Opere*. Observațiile critice formulate de N.Cartojan, Al. Piru, Virgil Cândea etc privind imaginile și motivele literare posibil preluate de cronicarul român din Horațiu și Ovidiu, nu sunt decât speculații intelectualiste.

Capitolul V al cărții se axează pe iconografia chipului morții în picturile bisericilor din Țara Românească. În urma anchetelor pe teren în Oltenia și Muntenia într-un interval de 15 ani, autoarea a alcătuit ”*un corpus exhaustive al reprezentărilor Morții*” din picturile exterioare și interioare ale bisericilor și monumentelor de cult pictate într-un interval de timp de 100 de ani, 1780-1870, considerând că, aproximativ, în această perioadă a fost *veacul de aur* al artei populare. La începutul veacului XIX au circulat între pictorii de biserici *Caietele de modele* ce alcătuiau documente deosebite pentru determinarea rolului jucat de formele tradiționale, folosite de zugravii de biserici, ce abordau, printre altele, și modele după gravuri și ilustrații occidentale, inspirați fiind, chiar, și de modele după natură. (Teodora Voinescu, ”Modele tradiționale și observații din realitate în picture muntenească a veacului al XVIII-lea: caietul de modele al lui Radu Zugravu”, în SCIA, tomul 14, nr.1/1967,p.57.).

Interesant este subcapitolul ”Timpul, norocul schimbător și Moartea” în care roata

Fortunei, mânuită de un personaj malefic legat la ochi, exemplificând hazardul, sunt descoperite de autoare în miniaturile ce reprezintă și exprimă o suită de texte cu caracter alegoric, din spațiul bisericesc occidental.

Miturile despre moarte, mă face să spun și eu ca romancierul englez George Orwell: „Miturile în care credem au tendința de a deveni adevărate.” Reproduserile după picturile murale, (a se înțelege o pictură pe un perete, tavan, zid) sau pe orice suprafață permanentă a unei clădiri sau structuri, iar datorită tehnicii folosite (frescă, tempera etc.) aderă perfect la zidul pe care sunt executate. Acestea au existat încă din cele mai vechi timpuri ale organizării societății umane, pornind de la picturile din peșterile din Lascaux din sudul Franței sau cele de pe pereții unor grote din Munții Tassili din centrul deșertului Sahara, și până la pictura murală bisericească, parte importantă a tradiției creștinismului ortodox sau cea murală laică, devenită preponderentă în ultimele două secole), reprezentând chipurile morții în iconografia din Țara Românească premodernă din mănăstirile zonei Argeșului, Vâlcei sunt adevărate imagini vizuale ale textelor biblice.

Aspectele unei suite de etape ale fabulei grecești (vezi I.C. Chțimia – Aspecte ale fabulei mediteraneene esopice în unele epoci și literatură europene) au oferit informații în problema despre care autoarea o decelează.

În sub capitolul „Ai trait în lume bine/ Vin` de joacă și cu mine“ se devoalează simbolurile dialogurilor dintre Bătrân și Moarte de la unele biserici vâlcene și la câteva ctitorii argeșene, pictate în secolul al XIX-lea.

Memoria națională dezbătută în Franța, care a fost analizată la scară mare, făcând ca să ia naștere o monumentală opera coordonată de Pierre Nora, fiind vorba de “Les Lieux de memoire, “ apărută la Editura Gallimard, 1984-1986, a influențat poziția oficialilor de la noi, printr-un fel de catalogare. Remarcăm poziția autoarei care subliniază: „Asistăm la o vădită perimare a ideii că monumentul trebuie înțeles ca liant între generații, instrument de declanșare a memoriei unei comunități și artefact ridicat împotriva perisabilității lucrurilor,(...)”. Cristina Bogdan, abordând tema MORȚII în cartea sa,

este și un pretext în a aduce în conul de lumină o bogată istoriografie a cultelor de pe teritoriul Țărilor Românești, a textelor cronicarilor, până în secolul XIX, a unui bogat catalog al reprezentărilor morții în iconografia și pictura murală din Țara Românească, numind numeroase lăcașuri de cult din județele Argeș, București, Buzău, Dâmbovița, Dolj, Gorj, Mehedinți, Olt, Prahova, și cele mai multe în Vâlcea.

Cartea Cristinei Bogdan este rezultatul, unei cercetări minuțioase, în documente, arhive, călătorii, a unei munci cu acribie, fiind încă o valoroasă lucrare ce completează o pagină în Marea Istorie a Neamului Românesc, cu o temă mai puțin abordată. Carte care merită toată atenția. Vorba dramaturgului francez Marcel Pagnol: „Nu-mi pasă de moarte. Dar mă doare sufletul să părăsesc viața.”

GEO CĂLUGĂRU despre Mihail Grănescu

Cu amărăciune despre oameni și aburi

Fidel statutului de actor (*personaj implicat în desfășurarea evenimentelor*) și narator (*povestitor cu har al acestora*), îl întâlnim, ca atare și în primul text din volumul IX, *Opere complete, grație aceleiași mame trudnice*, care și-a propus, să strângă, cam tot ceea ce a scris fiul său, scriitorul **Mihail Grănescu**, în colecția **OPERE COMPLETE**. De aceea, când ne referim la scriitor, *cu care timpul nu a mai avut răbdare*, suntem datori, să pomenim și numele doamnei **Beatrice Kiseleff**.

Textul, pe care-l voi comenta, se numește „ABURII”. Atât și nimic mai mult. Parcurgându-l, mi-a venit în minte o poezie al cărei conținut, viza convingerea mentorului că, discipolul va alege profesia de lăcătuș, către care, se străduia să-l orienteze. Poezia de care mi-am amintit, exprimând convingerea mentorului, glăsuiește: (...) „*Lăcătuș o să se facă*”. De ce? Pentru că, nu doar văzuse dar și deprinsese să execute ceea ce-l învăța mentorul. Acesta-i spusese și îi dovedise miracolul, nu doar o dată: „*Ai să vezi ce pot eu scoate, dintr-un cui, dacă-l îndoi*”.

Tot astfel, l-am însoțit, pe autor captivat, pe parcursul acestei narațiuni, al cărei titlu nu te încită prin nimic și, m-am minunat ce a reușit să dea la iveală, ca semnificații, în planul condiției umane, niște... „ABURI”.

Înainte de a se duce la gară, să ia trenul către Piatra Neamț, scriitorul Mihail Grănescu se întâlnește cu Mihai Osman, maestru de șah, pe care îl cunoștea. Pentru cine nu știe, Mihail Grănescu era un pasionat al acestui sport al minții și era destul de cunoscut în această lume. Aceste câteva ore, până la plecarea trenului, erau binevenite. O plimbare în Cișmigiu, o cafea la „Monte Carlo”, discuții animate despre situația lor din prezent și despre perioada de când nu se mai văzuseră... și timpul a trecut parcă în zbor. Mihai Osman se refugiase în Franța după decembrie 1989 și, convingându-se că, nici acolo, nu umblă câinii cu colaci în coadă, s-a reîntors în țară. Aici, spera să câștige la ruletă sau să-și vândă casa, altfel, situația era groasă. Pe chipul său, scriitorul Mihail Grănescu sesizase un început de disperare. Împărtășindu-i prietenului său, propriile îngrijorări, prezente și viitoare, recunoaște *că sunt slabe speranțe de a se întreține din scris. Avea să constate că nu se înșelase*. Fiind vorba de o distanță de câteva sute de kilometri, până în localitatea unde urma să coboare, își cumpăraseră volumul proaspătului președinte al Academiei postR(evoluție), Simion Pop, extrăgând din acesta *citade pentru o eventuală rubrică „Gâgă academician”* și o broșură cu integrale, cu gândul, să o folosească drept „carte sfântă”, în încercarea de a-și prognoza cu ea viitorul. „Nu am reușit mare lucru din «semnele» pe care mi le făcea Dumnezeu în ea, constatase cu amărăciune”.

Pe fondul dezorganizării sociale, până în pragul haosului, imediat după pretinsa revoluție din decembrie 1989, era greu să te simți în siguranță. Avea să-și dea seama pe propria-i piele în gara Bacău unde, trebuia să schimbe trenul spre Piatra Neamț, fiind pe peron s-a pomenit că se dau la el trei golani. Unul dintre ei, înarmat cu o bâtă, devenit agresiv, îi pretinde, să-i dea numaidecât punga de SNAKE, fiindcă spune el: „am tras o țuică și mă arde pe mațe.”

Dar mai bine să-l las pe autor, care nu și-a pierdut cumpătul, să descrie cele întâmplate:

- „Vezi-ți de treabă, îi spun.

- Ce mă...

- Hai flit! Ce, eu sunt „mă” cu tine? Marș de aici!

Sunt cu haina de piele neagră și cu trei pulovere pe dedesubt, așa că, văzându-mă „dur”, *nu știe la ce să se aștepte* (e și mai bătrâior și marcat rău de viața dusă) și o lasă mai moale.

- *Mă arde pe mațe, șefule...*”

Efectul surpriză al mimatei „durități”, îi dă curaj și siguranță de sine, *menținându-se lucid în a evalua corect realitatea*: „Dacă ar fi fost ceva la o adică, *paciaurii* își puteau face de cap nestingheriți că, în gară nu erau nici polițiști, nici paznici CFR, iar oamenii tăceau - de la privatizare, *am auzit cu toții, de atâtea ostilități și agresuni*, că nu mai are nimeni curajul să „intervină” în altercații (...). În cele din urmă, personalul spre Piatra părăsește gara și scriitorul își continuă relatarea: Ies, din vagonul „comun” (fără compartimente) al personalului, pe „trecerea” dintre vagoane, să fumez o țigară (...). Sunt nedormit. Vederea îmi e tulbure de somn. Ochii înlăcrimați. Mica trecere dintre vagoane este plină de *aburi groși*. Deși geamurile de aici sunt deschise, *aburii sunt înecăcioși*. În compartimentul de unde am ieșit, în fața mea, se așezase un individ îmbrăcat cu niște blugi murdari și rupți (...). Dormea și gemea în somn. Când s-a trezit, m-a văzut că mă uitam agitat pe geam, nerecunoscând stația în care ajunsesem și, împotriva figurii relativ „agresive”, mi-a spus numele stației binevoitor. Nu te mai poți lua după înfățișarea celuilalt - în afară de o mică protipendadă ostentativă de escroci politici fără scrupule, suntem toți foarte săraci... „Criza generală a Capitalismului”, cum ar fi zis marxistii. Ce, parcă eu arăt a SCRITOR?”

Reflectând asupra aburilor, scriitorul Mihail Grănescu descoperă semnificații surprinzătoare: „ABURII din casă înecăcioși (din copilărie) cu miros de leșie când spăla bunica rufe (...). ABURII pământului în zori, când lucram pe teren, la Silvicultură și mă urmărea ideea că „ăștia” ne luaseră nouă pământurile ca să trebuiască să îngrijesc și să consider eu acum „al meu” pământul întregii țări... întreaga țară.” Actul reflecției, odată declanșat, continuă cu alte revelații: „ABURII

iernii... În fine, *ABURII de la Hotelul București, ABURII din subsolul Piscinei cu miros de clor, care-mi provocaseră, până la urmă, criza aceea îngrozitoare de astm...ABURII - fumurile „gloriei literare”, care mi se suiseră la cap...și acum, ABURII din trecerea dintre vagoane a trenului personal în mijlocul cărora stau și fumez tușind, în drum spre Piatra Neamț, spre Oana (singura prietenă care mi-a mai rămas). Aceasta mi-a spus că are iar probleme - a fost internată în spital și i-au făcut analize și au descoperit că „are crescut testosteronul”. (Femeile nu au testosteron, au progesteron, o corectez; - Au și testosteron, se cramponează ea) și că e suspectă de fibrom. ABURII.*

Afară: copacii înfloriți în noapte. Aici în Moldova - ne lămurește doct scriitorul, e mai frig decât în București. E o diferență de vegetație de câteva săptămâni. Rezolv minirebus (hobby, în care, adaug eu, era expert) și încerc să-mi citesc în cuvinte „Calea, Sensul. Dar nu au niciun sens. Cuvintele încrucișate tac”și, ca și drumurile încrucișate, trebuie descâlcite spre a-l descoperi pe cel care duce spre propriul nostru DESTIN.

Ion C. ȘTEFAN despre vol. *La curtea lui URMUZ*, autor Gh. Păun, Editura Ars Docendi, București, 2020

O CARTE CU VALENȚE MULTIPLE

Am primit, de curând, cu emoție și bucurie, volumul *La curtea lui URMUZ*, semnat de domnul academician Gheorghe Păun, din Curtea de Argeș. Emoția mea a fost determinată de îndelungata noastră prietenie și colaborare,

atât în cadrul acțiunilor relevante, desfășurate în ședințele festive ale Clubului Iubitorilor de Cultură, din acest municipiu regal, cât și în paginile revistei *Curtea de la Argeș*, recunoscută, după peste zece ani de la apariție, ca o publicație de prestigiu, la nivel național, atât prin îmbinarea armonioasă, pe care reușește s-o realizeze între știință și literatură, cât și prin prestigiul personalităților, din țară și de peste hotare, care semnează în paginile ei.

Iar bucuria mea era o stare repetată cu nerăbdarea cititorului curios ori de câte ori primesc o astfel de carte de la domnul academician, știind că voi descoperi în paginile ei noi comori sufletești.

Am început lectura celor 77 de episoade, cum le numește autorul, apărute mai întâi în cotidianul *Argeș Expres*, în pagina culturală de miercuri, alături de care semnez și eu câte o *tabletă* inspirată din realitățile culturale și sociale imediate, alături de textele alese ale profesorul Constantin Voiculescu, intelectual de prestigiu al locurilor.

Astfel încât, o parte din textele cuprinse în acest volum îmi erau deja cunoscute, dar una înseamnă lectura imediată, când încă cerneala tipografică nu se uscaseră de pe pagină – și alta o lectură pe ansamblu, determinată de o tematică inițial stabilită de autor și abia în final descoperită de cititorul atent și profesionist – așa cum eram eu.

Trebuiau elucidate câteva aspecte, care abia acum se conturau. Mai întâi, așa cum ne mărturisește autorul, recenta apariție este a patra tipărită la *Ars Docendi* – editura de prestigiu a Universității din București: “Cartea de față este o continuare directă a celor trei volume cu titlul *Vedere de pe Dealul Olarilor*, apărute tot la *Ars Docendi*, în 2014, 2016, respectiv, 2018.

Iar asemănările sunt numeroase, de la formă la copertă, de aici la numărul de pagini și, în mare măsură, la stil.” (p. 5).

Ce semnificație pot da acestui fapt? Tendința nemărturisită, dar evidentă, a autorului de-a extinde cadrul dialogurilor sale publice, de la nivelul geografic al zonei Curtea de Argeș, la cel larg, al țării, dovedă că aceste tablete nu sunt simple însemnări (episoade, cum le numește autorul) ocazionale, ci gânduri (bine gândite), pentru orice om de știință sau cultură dornic să afle ce noutăți la zi mai are amplul matematician-

informatician-literat Gheorghe Păun, precum și raporturile pe care le stabilește între ele.

Discut acum cu domnul academician, ca și cum ne-am afla față în față și ne-am exprima direct ideile. Dar faptele nu stau chiar așa, fiindcă niciunul dintre noi nu ne-am dorit o astfel de comunicare, ci una mult mai interesantă și complexă: ca să ne intuim încă și gândurile ne rostite (ne *scrie*), și valorile spațiilor dintre ele, printr-o meditație mai profundă și chiar un timp de înțelegere și reformulare a unui răspuns potrivit.

Fapt că revelația mea este reală iată titlul: *La curtea lui Urmuz*! La început, am crezut că voi descoperi date noi despre viața și opera lui Dimitrie Dim. Dimitrescu-Buzău, fiul doctorului Dimitrie Ionescu-Buzău, din Curtea de Argeș, așa cum reiese din mărturisirile sorei scriitorului Eliza Ionescu, căsătorită Vorvoreanu, care a scris câteva pagini cu *Spicuri din adevărata viață a Urmuzului*, publicate în 1970, la Editura Minerva, în volumul *Pagini bizare*, reluare a volumului omonim, editat de Sașa Pană, în 1930, precum și din cele câteva mărturii ale lui Eugen Ionescu, ori din volumul lui Nicolae Cârstea: *Urmuz. Dinspre Argeș spre Nirvana*.

Urmează un dens capitol, *Nume mari, despre Urmuz* – nu atât explicativ, ci sugestiv: dacă doriți mai mult, informați-vă la sursele directe!

Adevărul este că acestea, fiind puține și incomplete, restrânse ca volum, precum și opera lui Urmuz, nu ne pot oferi prea multe date în plus, față de ceea ce deja s-a scris, adevăr intuit și de Gheorghe Păun.

Pentru a-și justifica faptul că Urmuz devine un pretext al acestui nou volum, în interiorul căruia dumnealui include multe alte teme de cultură și sociale, la început, a rezumat elementele mai cunoscute. ”Familia lui Urmuz locuia într-o casă aflată peste drum de Primărie, demolată pe la jumătatea anilor 1980, pentru a se construi blocul ”No coment” – pe peretele dinspre sud al restaurantului există o placă de marmoră care consemnează acest lucru.” (p. 9).

Viitorul scriitor, Dimitrie s-a născut la 17 martie 1883, numit cu diminutivul *Mitică*, un copil studios, firav, delicat și cu înclinații spre muzică.

În 1888, familia sa face o lungă călătorie în Franța, după care se mută definitiv în București.

Aici, tânărul urmează cursurile liceului *Lazăr*, după care tatăl îl înscrie la *Facultatea de Medicină*, pe care o părăsește, sensibilitatea lui nepermițându-i un asemenea cadru dur, plecând în armată; după care își începe studiile la *Drept*. Profesează la Răchitele-Argeș, unde scrie primele *pagini bizare*, participă ca locotenent la primul Război Mondial și se reîntoarce, ca grefier, la Curtea de Casație.

Primul text literar îi este publicat de Tudor Arghezi, în revista *Cugetul Românesc*, unde i se confirmă pseudonimul de *Urmuz*.

Reiau din tableta domnului academician: ”La numai un an după aceea, la 23 noiembrie 1923, se sinucide, împușcându-se în cap cu un revolver, în Parcul Kiseleff. Vorbise mai de demult că *voia să moară fără nicio cauză* și și-a dus gândul până la capăt”. (*Dinspre Argeș spre Nirvana*, p. 10).

Astfel, cadrul principal al volumului fiind conturat, autorul este sigur că cititorul îl va urma, în căutarea de noi date informative, despre: *Piramida nevoilor umane* (p. 25), *Istoria văzută de sus* (p. 45), *Război între generații* (p. 91), *Vremuri interesante* (p. 139) și altele, plasate la diferite distanțe, printre care apar noi texte despre Urmuz: *De la Eminescu la Urmuz*, (p. 13), *Surprinzătorul Urmuz* (p. 59), *Urmuz, mason* (p. 79), *Urmuz și matematica* (p. 95).

Apoi întâlnim teme mai generale sau doar locale: *Argeșul și Academia* (p. 29), *Istории neconvenționale din Muscel* (p. 83), *Colegiul Vlaicu Vodă la Centenar* (p. 87), *Eminescu, despre Franța* (p. 105), *Uimitoare, limba română* (p.151).

Nu-I vorba de-o selecție întâmplătoare, făcută de mine, ca principal cititor, ci de demonstrarea unei varietăți tematice, aservită afectivității scriitorului; nici de un caleidoscop tematic la zi, ci de arhitectura unei piramide intelectuale uimitoare, care reușește să facă din acest mozaic arhitectonic un covor fermecat, informativ ornat și justificat din punctul de vedere literar.

Acesta este scriitorul Gheorghe Păun, *dublul la lumină* al academicianului omonim: un intelectual de înaltă clasă, care este model multora dintre noi.

Ion C. ȘTEFAN despre vol. „Tangouri cu de toate... și răvașe desecretizate”, autor Nicu DOFTOREANU, Editura ASTRALIS, 2020

TRASEUL LIRIC AL TANGOULUI

Domnul inginer **Nicu Doftoreanu** este un poet bine cunoscut între confrății săi din cenele literare bucureștene. S-a ivit în câmpul culturii într-un fel aparte: în urma unui concurs literar organizat de revista *Destine*, condusă de scriitorul Victor Gh. Stan, intitulat „**Cititorul punctează poetul**” – la care am participat și eu în juriu, ca un cititor competent, adică un profesor de Limba și literatura română, care i-am acordat anonimului concurent nota zece. Am fost peste 20 de astfel de *judcători artistici*, oferindu-i (fiecare) concurentului tot note mari – astfel încât inginerul Nicu Doftoreanu a obținut premiul întâi, pe bună dreptate – adică noi nu-l cunoșteam pe el; nici el nu ne cunoștea pe noi. Ceva, la mijloc, era însă convingător: talentul real al domnului inginer, care l-a condus, în anul 2002, la debutul literar, cu volumul *Tangouri*.

De-atunci, el a mai tipărit următoarele volume: *Tangouri*, *Tangouri mereu tangouri*, *Sub semnul Tangoului*, *Tangouri altfel*, *Tangoul mereu tânăr*, *Tangouri de ieri*, *Tangouri de azi*, *În ritmul de Tangou*, *Tangouri... sub acoperire*, *Tangouri dintotdeauna*, *Un tangou numit dorință*, *Mordicus Tangou*, *Tangouri zglopii despre copii și nu numai*, *Tangouri potrivite... în stil englezesc*, tipărite la Editurile Arefeana, Destine, Rawex Coms și altele – din provincie și, în ultima perioadă, la prestigioasa și harnica Editură Astralis.

Doamna Camelia Pantazi, care se ocupă de câțiva ani de editura aceasta și de revista cu același nume, este redactor la Radio Shalom, transferând vioiciunea, spontaneitatea și ineditul transmisiunilor verbale, în paginile revistei și ale volumelor de care se ocupă cu succes. Mai lunile trecute, m-a revoltat când un invidios și-a exprimat, într-o revistă cu pretenții, părerea cum că n-ar fi îndeajuns și ar trebui *mai multe și mai altfel*. Aceste aprecieri relative pot fi valabile pentru orice revistă culturală, care își dorește o evoluție corectă și de lungă durată. Eu declar că prefer, din mai multe puncte de vedere (profesor,

membru al UR, autor a 36 de volume de versuri și proză, tipărite la Cartea Românească, Albatros, Eminescu, Arefeana, Destine și altele), că activitățile desfășurate în timpul relativ scurt de când rostim și citim *Astralis* sunt bune (spre foarte bune); dovadă este și această carte a lui Nicu Doftoreanu.

El îmi este prieten, i-am citit toate volumele de *Tangouri*, tipărite până acum și despre câteva dintre ele am scris în revistele culturale ale vremii. Inginerul Nicu Doftoreanu este un autor specific, individualizat și de neimitat iar, până acum, fără egal, în transfigurarea aceluia *Tangou argentinian* într-un dans de cuvinte și imagini strălucitoare; de aceea mă feresc să-l laud, fiindcă talentul său vorbește de la sine: „*Trimite-mi, Doamne, tot ce vrei,/ Ba chiar mă ceartă cu temei,/ Dacă tu crezi că am greșit,/ Dar nu-mi lua pofta de iubit!*” (*Tangou special*, p. 53).

Afirm că este de neimitat, de aceea cu atât mai mult descoperit cu emoție, datorită acestui cuvânt liant – *tangou* – cules tot mai luminos, de la primul său volum până la recentul: „*Patriotismul plânge cu lacrimi tricolore./ Când vede cum ajunge românul să-l ignore,/ Trădându-și moștenirea lăsată cu iubire / De cei ce-au vrut unirea cu-atâta dăruire*” (*Tangou tricolor*, p. 65). Aici versurile sunt clasice, corecte prozodic, iar ritmul dinamic sugerat de repetiția, la fiecare strofă, a versului „*Patriotismul plânge cu lacrimi tricolore*”: recunoaștem – o imagine inspirată cum puțini dintre poeții contemporani reușesc s-o realizeze.

De aici pornind, i-am recomandat să mai încerce și alte variante. Credeți că n-ar fi putut? Pe cât îl știu de cult, talentat și perseverent – *ar fi putut!* Dar n-a încercat, fiindcă așa îi stă lui bine: „*Nu ȘTIU! Am făcut bine ?! Am făcut rău ?! Știu doar că, mai târziu... din vina mea,/ Imediat m-a luat în primire... rutina (Tangoul de luat în primire, p. 95).* Totul problematic, punctele de suspensie, aluziile au rolul de-a transmite un ritm de dans.

Dar o evoluție (schimbare) tot a intervenit pe parcurs: tematica mai bogată, fragmentarea pe anotimpuri și vârste, ineditul unor concluzii: „*Profitând de pauze,/ Mai schimbăm din cauze/ Și luăm atitudine, după... latitudine!/ Suntem la ecuator:/ Colonizarea-i cu spor!/ Suntem la est*

sau vest/ Longitudinea-i un test”(Tangoul de **îndoctrinat**, p. 61). Problematizare, raportul dintre ironie și seriozitate, gândire spontană, chemându-l pe cititor la un dialog imaginat. Mai mult încă: interesantele citate luate ca motto, fie ca model de urmat, fie ca un răspuns pe o temă abordată, fac o legătură subtilă între literatura de înaltă clasă, națională sau internațională, și versul sprintar al unui inginer român, îndrăgostit de poezie, parcă electrizat, dar nu până la final, ci doar ca un nou ritm de dans al ideilor prea multe, care izvorăsc spontan, din imaginația acestui inginer poet: ”Să poți să vezi,/ Să poți s-auzi,/ Să poți să râzi,/ Dar să-i excluzi / Din viața ta, pe cei ce-s cruzi”(Tangoul celor 7 minuni, p. 87).

Și când credeam că acest volum e la fel ca și celelalte iată că, de pe la jumătatea lui, autorul introduce un mare grupaj de *Răvașe desecretizate*.

Sunt vizați prietenii, colegi, membri ai familiei. Nu este cazul să dau exemple, fiindcă acestea, desecretizate, sunt la fel de vioaie și spontane, deci las cititorului plăcerea de-a le lectura singur. Se va întâlni cu un om inteligent, pus pe glume piperate, ori admirator sincer al unor persoane, ce merită această atitudine afectivă a sa.

Cartea lui Nicu Doftoreanu ne-a produs o reală bucurie, ca pe vremea unor lecturi din Ion Minulescu sau George Topîrceanu.

Filiera umorului sincer românesc, de cea mai bună calitate, este urmată cu mult talent.

Sărbătorile de iarnă. Crăciunul la români. Tradiții și obiceiuri.

Minunea nașterii Pruncului Iisus este punctul de întâlnire al lumii pământești cu veșnicia.

Sărbătorile Crăciunului încep din 6 Decembrie (Moș Nicolaie) și se încheie în 6 ianuarie (Boboteaza). Vă voi da câteva datini, obiceiuri și superstiții de la noi din țară. Cea mai bogată regiune în superstiții și datini este Moldova și Basarabia. În Bucovina, prin satele din jurul Cernăuțiului, mâncarea de căpetenie din seara de Ajun, este grâul. Cei de la masă gustă din el și-l aruncă „să se lipească de grindă, că se prind roii”, zic ei. Sunt și alte bucate care nu pot lipsi de pe masă în această zi: în Bucovina, este peștele, se pare că obiceiul e luat de la catolici. În Moldova se face borș cu bob și burechiță (o pastă făinoasă în formă de urechiușă), precum și mâncare cu hribi, dar, neapărat se mănâncă „găluște”(mai ales din pasat), „vărzare” plăcinte de post cu curechi (varză murată), turte, bob și perje. Prin unele locuri se zice că turtele, de aceea se fac, pentru că în acea zi femeile-au adus Maicii Domnului pelinci (făcute din foi subțiri de aluat, așezate unele peste altele și umplute cu migdale pisate, totul parfumat cu apă de flori). În casele din jurul Cernăuțiului se pune fân, sub fața de masă, pentru că Domnul Iisus a fost născut pe fân. Prin alte locuri se pune coasa, ca să fie toți sănătoși, iar sub picioare, toporul, alții se așează pe topor, ca să fie tari ca fierul, iar sub masă, pun cofa cu apă, să le meargă bine vitelor. De Ajunul Crăciunului și al Bobotezei, nu se dă din casă nimic, pentru că se duce din casă tot norocul.” Prin Bucovina, se pune din fiecare mâncare într-un blid care se lasă descoperit, peste noapte pe masă, ca să guste și morții.

Prin Moldova și Basarabia, în ziua de Ajun, găinilor li se dă să mănânce din sită sau ciur, ca să se ouă mult. Iar ca să nu le ia uliul puii, femeile pun o piatră în cuptor, în Ajunul Crăciunului, pe care o lasă până de Bobotează, și spre miezul nopții este aruncată, însoțită de cuvintele: „Cum dorm toți oamenii și nimeni nu vede, așa să nu vadă uliul puii mei și să steie împietrit și încremenit.” În cele două săptămâni de sărbători, furca nu se lasă goală, că nu rodește cânepa. Iar prin Moldova, femeile nu torc de la Ignat până la Bobotează, pentru vite, ca să le meargă bine, dar și pentru fete, ca să le vină pețitori. Există credința că, în noaptea de Ajun și

de Bobotează, fetele își pot vedea ursitul; pe alocuri, fata pune o spelcă sub prag, ca să treacă preotul peste ea, apoi o va lua și și-o va pune la loc în coc și se va culca, astfel își va visa ursitul. De Bobotează, fata, despletită, se așază în fața oglinzii, la lumina unei lumânări, și se zice că astfel va putea să-și vadă ursitul.

Se spune că *tradiția bradului de Crăciun* am fi luat-o de la nemți, voi reaminti faptul că, după câte se pare la noi, la români, cinstirea bradului își are o origine mult mai veche. Dacă îl considerau arbore cosmogonic. Dovezi, de netăgăduit, zac în pământul țării noastre încă din perioada paleoliticului superior, despre existența „unei vieți spirituale” oglindită în primele manifestări de artă, când apar și primele manifestări primitive ale credințelor religioase, reflectate în chip fantastic în gândirea oamenilor sub forma unor reprezentări magice și a convingerii că între diferite ginți și anumite animale sau plante ar exista legături de rudenie și o anumită solidaritate (totemismul), după cum declara arheologul prof. C.S. Nicolăescu Plopșor.

Bradul integral sau parțial, ca rămurică sau frunză, apare în toate culturile arheologice de la noi: Hamangia, Boian, Gumelnița, Cucuteni. În structura ei primară, figurarea bradului capătă în concepția și viziunea metopeică a dacilor fantasma arborelui cosmogonic. Bradul, în concepția țaranului român este strâns legat de viața omului și prezent în ceremoniile și ritualurile lui: de naștere, înfrățire de nuntă, în prenuntă sau în nunta mortului, sau stâlpul de nuntă, folosit în ritualul „urcării pe stâlp pentru a lua din vârf însemnele nunții: năframa, smocul de busuioc și plosca cu vin și a le înmâna miresii.

Ca arbore fertilizator implantat între arborii fructiferi, ca arbore de bun augur în colindele iverale, ca arbore de judecată (bradul de jurământ sau bradul justițiar), ca arbore funerar, pus la capul mormântului, care ajută sufletul la Marea Trecere peste apa sâmbetei sau Marea Neagră; ca stâlpi de Armindenii, profilactici și purtători de icoane și ca monument, coloana cerului, în jurul căreia gravitează o bună parte din daimonologia, semideologia și eroologia mitică”, după cum formulează Romulus Vulcănescu în a sa *Mitologie română*. Nu insist asupra tradiției bradului, am vrut doar să subliniez originea dacă

a tradițiilor noastre în ceea ce privește bradul de Crăciun, atât ca arbore cosmic, ca dovadă prezența lui în toată literatura populară: legende, balade, basme, colinde, proverbe, strigături și în toate creațiile spirituale legate de străvechiul fond mitologic al poporului român. Și ca dovadă, iată cum se oglindește aceasta într-una din variatele colindului **O brad frumos!** : „O, brad frumos, o brad frumos, / Tu-nchipui pomul vieții, / ce ni l-ai adus din Rai Hristos, / Cum au vestit profeții, / O, brad frumos, o, brad frumos, / Tu-închipui pomul vieții”

Cât despre *Moș Crăciun*, el este prezent nu numai la ortodocși și catolici ci și la alte popoare.

În Germania poartă numele de Santa Klaus, și îl are ca ajutor pe Knecht Ruprecht sau Krampus.

Dar copiii primesc darurile din bradul frumos împodobit, chiar din mâna Copilului Iisus, în Austria se numește *Christkind*, în Suedia, moșul este un pitic, *Jultomten*, care vine într-o sanie trasă de Julbocker (caprele lui Thor/zeul tunetului/, în Danemarca, sania lui *Julemanden* este trasă de reni, iar spiridușii din podul casei coboară special ca să împartă darurile, în Anglia, el se numește *Father Christmas*, iar în Franța *Père Noël*. În Rusia, s-a numit pe vremea comuniștilor *Moș Gerilă* și venea în Ajun de Anul Nou (pentru demitizarea tradiției), dar mai înainte vreme se numea *Babușca* și era femeia care-i îndrumase greșit pe Cei Trei Magi și își ispășea păcatul aducând jucării copiilor în fiecare an, în ajunul Bobotezei. Cehii cred că *Svaty Mikulas* este coborât, din cer pe o funie, de un înger care îl ajută să împartă și darurile. Copiii din Polonia cred că darurile vin din stele, iar celor din Ungaria le sunt aduse de îngeri.

În Italia, copiii știu de *Befana* (aceeași bătrână din Rusia) care a refuzat să-i conducă pe Cei Trei Crai, pentru că nu terminase de măturat, și vine la ei de Bobotează.

În China, moșul se numește *Dun Che Lao Ren* (Bătrânul Crăciun). În Chile, Moș Crăciun se numește *Diego Pascoro*. În Peru, la Lima se organizează de Crăciun lupte cu tauri sub ocrotirea Fecioarei Maria. În Venezuela, sărbătorile încep pe 16 decembrie, iar în Australia, moșul vine pe o sanie trasă de canguri.

Cultul lui Crăciun, moș strămoș, de la noi, pare a fi un cult solar mai vechi decât cel al lui

Mithra (al soarelui – luat de romani de la Perși) care a pătruns, după romanizare, și în Dacia, și firește și mai vechi decât cultul creștin, introdus ulterior.

La **Daci**, Crăciunul era o făptură sacră simbolizând vremea creației când „toate se făceau și se desfăceau”, după cum susține Romulus Vulcănescu în *Mitologie română*. În mitologia geto-dacă, se pare că el era nu strămoș care simboliza echilibrul elementelor din stadiul inițial al *Facerii* lumii de la începutul creației. Denumirea *Kartum* (creație) a unor localități din Dacia pare a veni în sprijinul acestei ipoteze. Etimologii susțin însă că numele de *Crăciun* ar proveni din latinul *creatio*/ naștere, nașterea naturii, transpusă în nașterea lui Crăciun, sau în cuvântul *incarnatio*// *încarnare*, renaștere – renașterea naturii prin încarnarea de Crăciun. Mitul arhaic al unui cioban-zeu-moș s-a transformat la creștini într-un cioban hain care nu vrea s-o primească pe Maica Domnului să nască în staulul său, iar soția lui, care a moșit-o, a fost aspru pedepsită, tăindu-i mâinile. Minunea înfăptuită de Maica Domnului, după alții, de Copilul Iisus, de a-i lipi alte mâini, „cu totul și cu totul din aur”, îl determină pe Crăciun să se convertească la creștinism. El dă o mare petrecere oferind, produse ciobănești: lapte, urdă, brânză, tuturor. De atunci a rămas obiceiul ca Moș Crăciun să aducă daruri. Slugile și ciobanii cântau de bucurie, cântece care s-au transformat în colindele din zilele noastre.

Colindele noastre sunt producții literare scrise de diecii care s-au inspirat din Noul Testament, Viețile Sfinților și, mai cu seamă apocrife (scrieri iudaice și creștine care erau prezentate ca fiind scrieri biblice dar erau compuse târziu după nașterea lui Hristos și erau interzise fiind socotite necanonice). Deoarece colindele circulau din gură-n gură, ele au suferit modificări, ca orice producție populară. După cum remarcă Aron Densusianu: „vechi reminiscențe mitologice religioase s-au păstrat cu deosebire atunci când ele și-au putut continua viața în același spirit, adică religios și sacramental.” Dar colindele nu sunt specifice numai ortodocșilor, catolicii și alte culte au colinde. Vom reda câteva din colindele, cele mai cunoscute, care circulă în România, Germania, Anglia, Franța.

DIN AN ÎN AN

Din an în an sosesc mereu
La geam cu Moș Ajun.
E ger cumplit, e drumul greu
Da-i obicei străbun (bis)

Azi cu strămoșii cânt în cor
Colindul sfânt și bun.
Tot moș era și-n vremea lor
Bătrânul Moș Crăciun. (bis)

E sărbătoare și e joc
În casa ta acum.
Nu-i nicio casă fără foc
De ziua lui Crăciun. (bis)

Și-acum te las, fii sănătos
Și vesel de Crăciun.
Dar nu uita când ești voios,
Creștine, să fii bun.(bis)

IATĂ VIN COLINDĂTORI

Iată, vin colindători,
Florile dalbe
Noaptea pe la cântători,
Florile dalbe

Și ei vin mereu, mereu,
Florile d-albe
Și ne-aduc pe Dumnezeu,
Florile d-albe

Dumnezeu adevărat,
Florile dalbe
Soare-n raze luminat.
Florile dalbe

STEUA SUS RĂSARE

Steaua sus răsare
Ca o taină mare,
Steaua strălucește,
Magilor vestește

Că astăzi Curata,
Preanevinovata
Fecioara Maria
Naște pe Mesia.

Magii, cum zăriră

Steaua și porniră
Mergând după rază
Pe Hristos să-l vază.

Și dacă porniră
Îndată-l găsiră,
La dânsul intrară
Și se închinară.

Cu daruri gătite,
Lui Hristos menite,
Luând fiecare,
Bucurie mare,

Care bucurie
Și aici să fie
De la tinerețe
Pân'la bătrânețe.

ASTĂZI S-A NĂSCUT HRISTOS

Astăzi s-a născut Hristos,
Mesia chip luminos,
Lăudați și cântați
Și vă bucurați.

Mititel, înfășeșel,
În scutec de bumbăcel,
Lăudați și cântați
Și vă bucurați!

Neaua ninge, nu-l atinge,
Vântul bate, nu-l străbate
Lăudați și cântați
Și vă bucurați!

Și de-acum până-n vecie,
Mila domnului să fie!

Lăudați și cântați
Și vă bucurați!

O, CE VESTE MINUNATĂ

O, ce veste minunată
În Viflaim ni s-arată.
Astăzi s-a născut
Cel făr' de-nceput
Cum au spus prorocii.

Că la Viflaiem Maria,
Săvârșind călătoria,
În sărac locaș
Lâng-acel oraș,
A născut pe Mesia.

MOȘ CRĂCIUN

Moș Crăciun cu plete dalbe
A sosit de prin nămeți,
Și aduce daruri multe
La fetițe și băieți.
Moș Crăciun, Moș Crăciun!
Din bătrâni se povestește
Că-n toți anii, negreșit,
Moș Crăciun pribeag sosește,
Niciodată n-a lipsit.
Moș Crăciun, Moș Crăciun!
Moș Crăciun cu plete dalbe,
Încotro vrei s-o apuci?
Ți-aș cânta „Florile dalbe”
De la noi să nu te duci.
Moș Crăciun, Moș Crăciun!

O, BRAD FRUMOS!

O, brad frumos, o, brad frumos,
Cu cetina tot verde..
Tu ești copacul credincios,
Ce frunza nu și-o pierde.
O, brad frumos, o, brad frumos
Cu cetina tot verde.
O, brad frumos, o, brad frumos,
Verdeața ta îmi place.
Când o revăd, sunt bucuroși,
Și vesel ea mă face.
O, brad frumos, o, brad frumos
Verdeața ta îmi place.

O, brad frumos, o, brad frumos,
Cu frunza neschimbată.
Mă mângâi și mă faci voios
Și mă-ntărești îndată.
O, brad frumos, o, brad frumos,
Cu frunza neschimbată.

O brad frumos, o, brad frumos,
Tu-nchipui pomul vieții,
Ce ni-l adus din Rai Hristos,
Cum au vestit profeții.
O, brad frumos, o, brad frumos,
Tu-nchipui pomul vieții.

Unele colinde se cântă și de catolici, așa e cazul cu „O, brad frumos”, care se cântă și în Germania, Anglia și Franța, unii chiar cred că el ar proveni din Germania, dar la noi, se pare că încă de pe vremea dacilor exista cultul bradului pe care-l socoteau „arbore cosmic și pom al vieții”, cum o dovedește încheierea variantei de **O, Brad frumos** pe care am redat-o: „...o, brad frumos,/tu-nchipui pomul vieții.”

O, TANNENBAUM (Germania)

O, Tannenbaum! , O, Tannenbaum,
Wie treu sind deine Blätter!
Du grünst nicht nur zur Sommerzeit
Nein, auch im Winter, wenn es schneit.
O, Tannenbaum! , O, Tannenbaum,
Wie treu sind deine Blätter!

O, Tannenbaum! , O, Tannenbaum,
Du kannst mit sehr gefallen!
Wie oft hat mir zur Weihnachtszeit
Ein Baum von dir mir hochofgefreut!
O, Tannenbaum! , O, Tannenbaum,
Du kannst mit sehr gefallen!

O, Tannenbaum! , O, Tannenbaum,
Dein Kleid will mich was lehren
Die Hoffnung und Beständigkeit
Gibt Trost und Kraft zu jeder Zeit,
O, Tannenbaum! , O, Tannenbaum,
Dein Kleid will mich was lehren.

***O, bradule**

O, bradule, o, bradule/ Ce verzi îți

sunt frunzele! Tu înverzești nu doar
vara,/ Ci și iarna, când ninge./ O,
bradule, o, bradule/ Ce verzi îți sunt
frunzele! O, bradule, o, bradule/ Îmi
placi foarte mult!/ De câte ori, în
noaptea de Crăciun,/ Nu ne-a înveselit
un arbore ca tine!/ O, bradule, o,
bradule! Îmi placi foarte mult!/ O,
bradule, o, bradule,/ Felul tău de a
fi mă va învăța ceva:/ Speranța și
constanța/ Dau încredere și tărie
orișicând./ O, bradule, o, bradule/
Felul tău de a fi mă va învăța ceva.

O, CHRISTMAS TREE (Anglia)

O, Christmas Tree! O, Christmas Tree!
Thy leaves are so unchanging;
Not only green when summer's here,
But also when it's cold and drear.
O, Christmas Tree! O, Christmas Tree
Thy leaves are so unchanging;

O, Christmas Tree! O, Christmas Tree!
Much pleasure thou can'st give me,
How often has the Christmas Tree
Afforded me the greatest glee!
O, Christmas Tree! O, Christmas Tree!
Much pleasure thou can'st give me

O, Christmas Tree! O, Christmas Tree!
Thy candles shine so brightly!
From base to summit gay and bright,
There's only splendour for the night.
O, Christmas Tree! O, Christmas Tree!
Thy candles shine so brightly!

O, Christmas Tree! O, Christmas Tree!
How richly God has decked thee!
Thou laid us true and faithful be,
And trust in God unchangingly.
O, Christmas Tree! O, Christmas Tree!
How richly God has decked thee!

***O, pom de Crăciun!**

O, Pom de Crăciun/Ce neschimbătoare îți
sunt frunzele,/Nu-s verzi doar când
e vară,/Ci și când e frig și mohorât/

O, Pom de Crăciun!/ O, Pom de Crăciun!/Ce
neschimbătoare îți sunt frunzele!O pom de
Crăciun! O, Pom de Crăciun!/
Ce neschimbătoare îți suntfrunzele!/
O, Pom de Crăciun!/ O, Pom de Crăciun!/
Tu îmi poți dărui multă plăcere;/
Cât de adesea mi-a dăruit/
Pomul de Crăciun cea mai mare
bucurie!/ O, pom de Crăciun!
O, Pom de Crăciun!/
Tu îmi poți dărui multă plăcere!/
O pom de Crăciun!
O, Pom de Crăciun!/Lumânările tale
strălucesc atât de viu!/

De jos și până la vârf vesel și strălucitor./
E numai încântare pentru ochi./
O pom de Crăciun! O, Pom de Crăciun!/
Lumânările tale strălucesc
atât de viu!/O pom de Crăciun! O,
Pom de Crăciun!/ Cu câtă bogăție te-a
împodobit Dumnezeu!/Tu ne îndemni
să fim cinstiți și credincioși./Și să ne
încredem neclintit în Dumnezeu./ O,
pom de Crăciun! O, Pom de Crăciun!/
Cu câtă bogăție te-a împodobit
Dumnezeu!

MON BEAU SAPIN (Franța)

Mon beau sapin, roi de forêts,
Que j'aime ta verdure!
Quand, par l'hiver, bois et guerets
Sont dépouillés de leur attraits,
Mon beau sapin, roi de forêts,
Tu gardes ta parure.
Toi que Noël planta chez nous
Au saint anniversaire,
Mon beau sapin, comme ils sont doux
Et tes bonbons et tes joujoux!
Toi que Noël planta chez nous
Par les mains de ma mère.

Mon beau sapin, les verts sommets
M'offrent la douce image
De la constance et de la paix,
De la foi qui ne ment jamais,
Mon beau sapin, tes verts sommets
M'offrent la douce image...

***) O, brad frumos**

Bradul meu frumos, rege al pădurilor./
Ce mult îmi place verdele tău!/
Când, iarna, codrii și crângurile/
se dezbracă de farmecele lor./
Bradul meu frumos, rege al pădurilor.
Tu îți păstrezi podoaba.//
Tu pe care Crăciunul l-a sădet la noi./
La sfânta aniversare, /
Bradul meu frumos, ceplăcute/
Sunt bomboanele și jucăriile tale!/
Tu pe care Crăciunul l-a sădit
la noi/ Prin mâinile mamei mele.//
Bradul meu frumos, creștetul tău verde/
Îmi oferă o blândă imagine/
a constanței și a păcii./
A credințicare nu minte niciodată./
Bradul meufrumos, creștetul tău verde/
Îmi oferă o blândă imagine...

Notă: Colindul german, Stille Nacht, heilige
Nacht, nu are corespondent decât în limba
engleză, așa că urmează ambele variante.

STILLE NACHT, HEILIGE NACHT

Stille Nacht, heilige Nacht,
Hirten erstkund gemacht
Durch der Engel Halleluja,
Törnt es laut von ferne und nahe
Christ, der Retter, ist da! (bis)

Stille Nacht, heilige Nacht,
Gottes Sohn, o, wie lacht
Lieb'aus deinem göttlichen Mund,
Da uns schlägt die rettende Stund',
Christ, in deinewr Geburt. (bis)*

Stille Nacht, heilige Nacht,
Alles schläft, einsam wacht
Nur das trante, hochheilige Poar,
Holder Knabe in lockigen Haar.
Schlaf, im himmlischer Ruh'! (bis)

***) "Noapte liniștită, noapte sfântă"**

Noapte liniștită, noapte sfântă!
Totul doarme, numai perechea sfântă/
Și un băiat drăgălaș, cu păr cârlionțat/

Dorm într-o liniște cerească./
 Noapte liniștită, noapte sfântă!/
 Păstorii au dat primii vestea./
 Prin cântecele de aleluia ale îngerilor./
 De departe și de aproape, răsună tare:/
 Christos, Salvatorul, a sosit!/
 Nopate liniștită, noaptesfântă!/
 Fiu al lui Dumnezeu, oh, cu căta iubire/
 Râde gura Ta dumnezeiască./
 Iată că sună ceasul salvării noastre,
 Prin nașterea Ta, Christoase.

SILENT NIGHT (varianta engleză)

Silent night! Holy night!
 All is calm, all is bright,
 Round your Virgin Mother and Child
 Holy Infant, so tender and mild,
 Sleep in heavenly peace,
 Sleep in heavenly peace!
 Silent night! Holy night!
 Shepherds quake at the side!
 Glories stream from heaven afar,
 Heav'nly hosts sing Alleluia,
 Christ the Saviour is born!
 Christ the Saviour is born!
 Christ the Saviour is born!

Silent night! Holy night!
 Son of God, love's pure light,
 Radiant beams from Thy holy face
 With the dawn of redeeming grace,
 Jesus, Lord, at thy birth,

IL EST NÉ, LE DIVIN ENFANT

Depuis plus de quatre mille ans
 Nous le -promettaient les prophètes
 Depuis plus de quatre mille ans
 Nous attendions cet heureux temps.

Il est né, le divin Enfant
 Jouez, hautbois, résonnez, musettes!
 Il est né, le divin Enfant,
 Chantons tous son avènement!

Une étable est son logement,
 Un peu de paille est sa couchette,
 Une étable est son logement,

Pour un Dieu, quel abaissement!

O, Jésus, ô Roi tout puissant,
 Tout petit enfant que vous êtes,
 O, Jésus, ô Roi tout puissant,
 Réglez sur nous entièrement!

*** „S-a născut, Copilul Sfânt”**

De mai bine de patru mii de ani/
 Ni-l promiteau profeții,/
 De mai bine de patru mii de ani/
 Așteptăm acest moment fericit
 S-a născut Copilul Sfânt,/
 Cântați oboae, răsună cimpoae!/
 S-a născut Copilul Sfânt,/
 Să cântăm cu toții venirea lui!/
 Locuința-i este un staul/
 Puține paie - culcușul,/
 Locuința-i este un staul/
 Ce umilire pentru un Dumnezeu!/
 O, Isuse, o rege atotputernic,/
 Oricât de mic ești,/
 O, Isuse, o rege atotputernic,/
 Tu ești stăpânul nostru deplin!

Anul Nou marchează renașterea naturii și a vieții, reeditarea actului creației și nu este specific creștinismului. El este sărbătorit de toate comunitățile din lume, variind numai în ceea ce privește data. . Dar nici la creștini nu a fost sărbătorit întotdeauna la 1 ianuarie. În Evul Mediu timpuriu, de pildă, Anul Nou era sărbătorit la 25 ianuarie (de Bunavestire), excepție făceau doar anglo-saxonii care-l sărbătoreau la 25 decembrie. Nu intenționez să fac un istoric al numeroaselor datini și superstiții specifice acestei sărbători, ci să spun câte ceva despre alaiurile carnavalești, specifice acestei sărbători.

Carnavalul reprezintă un complex ritual și ceremonial care are loc anual, rareori bianual, urmărind răsturnarea completă a ordinii și ierarhiei și, din haosul creat, semnificativ, are loc renașterea spirituală și retrăirea timpului sacru în care a început creația lumii. Termenului Crnaval i se atribuie două etimologii, după una s-ar trage de la (carnes totas, carnes tollendas) cu referire la interdicția temporară de a folosi carnea iar după cea de a doua, ar veni de la un car cu roți,

închipuind o navă celtică (carrus navales). Cu timpul, aceste care s-au transformat în care alegorice în Europa Centrală și de Vest.

În sud-estul Europei și-au păstrat semnificația rituală cu figurările străvechi, cu precădere în România, unde au fost descoperite pentru perioada bronzului și a fierului, bărci și care votive amintind de bărcile și carele rituale folosite în cultul preistoric al soarelui la autohtoni..

Carnavalul la români prezintă două aspecte: unul solstițial de Anul Nou, și altul aproximativ echinocțial de lăsata secului. Carnavalul solstițial, în Bucovina, se reduce la un **colind cu un scenariu calendaristic**: 12 persoane reprezentând cele 12 luni ale anului (ianuarie, un copilaș (Anul Nou) și încheindu-se cu luna decembrie, un moșneag (Anul vechi). Așezați într-un car mare, tras de 4 perechi de boi, colindă prin sat în noaptea de Anul Nou, urmați de curioși și gură-cască, oprindu-se la casele ospitaliere unde fiecare lună improvizează un fel de dare de seamă asupra vieții satului, cu realizările și lipsurile privite în mod satiric.. Colindul este încheiat de Anul Nou-copil, care promite un an mai bun. Colindătorii sunt cinstiți cu băutură și bucate alese, după cum aflăm de la Romulus Vulcănescu (op. cit.).

Pe lângă alaiul carnavalesc calendaristic, de Anul Nou, mai au loc și alte alaiuri carnavalești: **alaiul Caprei**, **alaiul Călușilor**, **alaiul Malancei**, și **alaiul Plugușorului**. Primele trei alaiuri au fost foarte răspândite în Moldova de nord și Bucovina. Alaiul Plugușorului a circulat și se mai obișnuiește încă atât în Moldova cât și în Muntenia. Dar, toate aceste patru alaiuri, care fac parte integrantă din Carnavalul de iarnă, se referă la activitatea agropastorală și la creșterea animalelor domestice, în general. Alaiul Caprei - cel mai vechi și mai spectaculos din carnavalul de iarnă, amintește oarecum de alaiul dionisiac al făpturilor antropo-caprine de la traci, grecii antici și romani. În jurul Caprei, care domină alaiul, se grupau mai multe personaje daimonice, de tipul satirilor, faunilor și pani-lor, reprezentați prin moși și babe, ghiduși și păcălici.

În alaiul caprei arhaice, în evul mediu, s-au produs unele modificări și stilizări. Mai cu

seamă în Moldova și Bucovina au fost alcătuite ciopoare de mai multe capre (9 - 11 - 13 capre) care jucau separat în alai sau jucau împreună.

Deosebit de spectaculos este **alaiul de capre** care desfășoară o acțiune muzicalo-coregrafică deosebită.. Boturile caprelor nu mai clămpănesc la unison, sacadat, monoton, obsedant, ci sunt acordate pe note și timbruri diferite, acompaniate de tobe și fluieri, încât clămpănitul lor dublat și de tropotul picioarelor, seamănă uneori cu o simfonie de xilofone, iar alteori cu un tropotit sau step obsedant la care se adaugă din când în când sunetul zurgălăilor și scuturatul herbului de panglici și mărgelile ce produc asupra spectatorilor o adevărată *eufrie psihofiziologică*, probabil ca la trenele dionisiace, după consumul de alcool, dansurile exaltate, strigătele și exuberanța participanților, după cum subliniază Vulcănescu.

Datina **plugușorului** prezintă un *fact istoric mitizat*: extinderea, de către împăratul Traian (Bădița Traian), agriculturii în Dacia cucerită, care trebuia să devină grâнарul Imperiului roman.. După părerea lui Romulus Vulcănescu, o legendă mitică transpusă în versuri, care exaltă meritele agriculturii „intensive” romane a grâului, în locul meiului care domina în cultura cerealieră a dacilor. Ca mai toate datinile, și plugușorul este păstrat mai cu seamă în Moldova, Basarabia și Bucovina. Iată cum ne descrie Elena Niculiță-Voronca, în *Datinile și credințele poporului român*, acompaniamentul urării *Plugușorului zisă de urătorul care, din când în când, pocnește din bici, strigând hăi, hăi! ca și când ar pocni din bici pe lângă boi îndemnându-i la arat*: „În Moldova merg la urat cu clopot, cu cârceile de la plug, ca să facă zgomot. Un alt zgomot se face cu buhaiul. Întind o piele pe o puțină, prin piele se trece o viță de păr de coadă de cal, părul acesta îl ung cu sacâz și un băiet îl trage, producând astfel un muget, întrerupt numai de tactul trasului, care însemnează mugetul de buhai.”

Tot Voronca ne descrie și modul în care se desfășoară *Capra* prin împrejurimile Hârlăului: „un flăcău ce știe s-o joace, se pune în patru labe, așezându-i-se pe spate corpul caprei de lemn acoperit cu lăicere frumoase și la cap foarte frumos împodobită, cu oglindă în frunte, cu

mărgele și flori. Botul e destul de lung, făcut din două scândurele înlăuntru lipite cu postav roș, din care putrătorul tot una clămpănește cât o joacă.”

Alaiul carnavalesc malanca, practicat prin Bucovina, este compus dintr-un moș ghebos, mascat cu o față hidoasă, și baba lui, care este un tinerel, nemascat, mimând o nevestă tânără și cam rușinoasă, ținând basmaua la gură - de obicei ca să-și ascundă tuleii de barbă abia mijiiți. Cei doi se sfădesc, scoțând la iveală neajunsurile căsnicie, urmărind să-i distreze pe cei din jur.. Moșul are atârnată la spate o coadă din paie, pe care copiii se străduiesc să o aprindă.

Jocul căiușilor, din solstițiul de iarnă, reprezintă caii solari, și dețin un rol deosebit. Căiușii sau **caii jupon**, seamănă foarte mult cu imaginea antică a mascoidelor de cai pictați, afronțați pe un lecynt corintian, a cailor-jupon din Germania și Franța, precum și cailor jupon sau Hobby Horses din Marea Britanie.

Imaginea complexă și interdependentă a calului sacru (ca și alte imagini antice de animale sacre din mitologia română), ne amintește de cultul străvechi al calului la autohtoni. Caii albi, considerați în general solari, aveau o permanentă funcție apotropaică (urmărind să înlăture răul). Țestele de cal, curățate până la albire, se înfingeau în parii gardurilor curților, în vii, în boldurile de pe crestele caselor, și în alte locuri ca însemne apotropaice.

Calul, din datina românească, este reprezentat de un om călare pe un cal de lemn frumos împodobit, pe care-l joacă, intră în case și face tot felul de năzbății, ca să provoace râsul.

Voi încheia cu **Sorcova**, specifică în Muntenia, care deși nu face parte dintre alaiurile carnavalesci specificate mai sus, este o urare a cărei origine ar fi din insula Samos, dacă e să-l credem pe Gubernatis, unde Homer „la zi întâi a fiecărei luni, mergea cu o ramură de măslin, legată cu o cordeluță de lână, pe la casele cele mai bogate, pentru a le ura fericire..”

La noi, obiceiul s-a transformat în sorcovitul din dimineața de Anul Nou. (sorcova fiind un bețișor împodobit cu flori de hârtie divers colorate).

SORCOVA

Sorcova
vesele,
Peste vară,
Primăvară,
Să trăiți,
Să-mbătrâniți,
Ca un măr,
Ca un păr,
Ca un fir
De trandafir,
Tare ca fierul,
Iute ca oțelul,
Tare ca piatra,
Iute ca săgeata;
La anul
Și la mulți ani!

PLUGUȘORUL

(seara Sfântului Vasile).

Fie-vă boieri de bine!
Seara Sfântului Vasile!
De multișor a-nserat,
Dar noi am întârziat
Și la boieri n-am urat;
Și-au fost vremea mai de mult.
Dar noi nu ne-am priceput.
Tot ca băieții am făcut.
~ A fost vremea de cu seară,
Dar noi n-am băgat de seamă!
Mânați măi!
Hăi! Hăi!
De când noi umblăm
Și urăm,
Curți c-acestea nu aflăm
Așa 'nalte
Minunate

Și de bun meșter lucrate,
Mânați, măi!
Hăi! Hăi!

Am mai ura, ura, ura,
Da ni-i că vom însera,
Și decât vom însera
Pe la curțile Domniilor-voastre,
Mai bine pe la bordeiele noastre,
Că curțile domniilor-voastre
Sunt tot cu var văruite.
Cu șindrile acoperite,
Cu catrană cătrănite,
Dar tot mai bine să înserăm
Pe la bordeiele noastre,
Ce-s cu balebă lipite

Cu pusderie acoperite
De bune, de rele
Noi ne odihnim în ele,
Mânați, măi!
Hăi! Hăi

Am mai ura, ura, ura,
Da' ni-i că vom însera
Și noi nu suntem de pe-acolea
Că suntem de la Buda-veche,
Unde măța-i streche,
Și-motocu'
Nu-și află locu',
Și un motoc
Nu-și află loc
Într-un fund de boloboc
Mânați, băieți!
Hăi! Hăi!

Am mai ura! ura! ura!
Ne temem c-om însera,
Și nu suntem de pe-acolea
Ci din munții întunecoși
Seara Sfântului Vasile
Să vă fie tot spre bine,
La mulți ani cu sănătate
S-aibă și plugarii parte
Ahooo! Hahao! opriți copii!

Steaua

Steaua sus răsare
Ca o taină mare,
Steaua strălucește
Și lumii vestește,
Și lumii vestește,
Că astăzi Curata,
Preanevinovata,
Fecioara Maria
Naște pe Mesia,
Naște pe Mesia.
În cetatea vestită
Viflaim numită,
Steaua strălucește
Crai povățuiește;
Crai povățuiește;
Steaua varsă raze,
Pe magi luminează
Că s-a născut jos
Mesia Hristos.
Mesia Hristos.
In cetatea lui David
Prunc preaumilit.
Magii cum zăriră
După stea porniră
După stea porniră
Pe Hristos să-L vadă
Și să se încreadă
In Viflaim cum intrară,
Pe prunc îl aflară,
Pe prunc îl aflară.

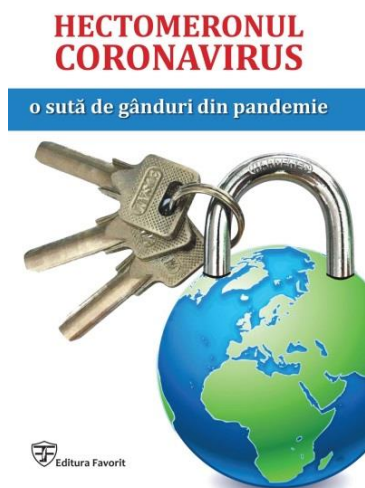

Selecție realizată de d-na Beatrice Kiseleff

Noutăți editoriale

Ionel Marin despre vol. „Hectomeronul Coronavirus. O sută de gânduri din pandemie”, autor Nicolae VASILE, Editura Favorit, București, 2020

Nicolae Vasile

Este binecunoscută personalitatea plurivalentă a omului de știință, **Nicolae VASILE**, inventator și scriitor. După numeroasele sale cărți de: poezie, eseuri, filosofie, teatru, proză scurtă și romane, ne surprinde și ne dăruiește o interesantă carte de „criză” intitulată sugestiv **„Hectomeronul Coronavirus. O sută de gânduri din pandemie”**, publicat recent la Editura Favorit din București. Autorul, realizator al trilogiei: „Omul ciclic”; „Universul ciclic”; „Românul ciclic”, cunosător rafinat și profund al creației divine, al omului sub toate aspectele, ne prezintă, cu explicații și semnificații deosebite, 100 de gânduri din pandemie, ultimul fiind al cititorului. Criza sanitară și toate celelalte implicații provocate de virusul ucigaș CORONAVIRUS, au produs și încă provoacă: suferințe, dureri, frustrări și neîmpliniri. Și noi, românii aveam nevoie de o gură de oxigen, de mângâiere, de luminare, creștere a înțelegerii, înțelepciunii și coeziunii în scopul învingerii și traversării cu bine a vremurilor tulburi pe care le trăim. Autorul dovedește optimism, gândurile (tabletele) având

și rol terapeutic dar și de întărire a speranței și a credinței în Om, umanitate și Dumnezeu. Găsim idei referitoare la: creație, artă, istorie, știință, politică, credință, despre sentimentele umane, etc. Vă redau „tableta” 59, cu referire la **„Generația 2000”** și la realizarea volumul întâi „Enciclopedia Scriitori din Generația 2000”, în curs de editare la Editura UZPR din București.

„De zeci de ani, ne-am obișnuit să auzim despre categorisirea diferitelor generații de scriitori români în grupări de genul „Generația 70” sau „Saptezecistii”, la fel și pentru decadele următoare, dar paradigma nu a continuat și pentru cei care au fost martorii trecerii omenirii într-un nou mileniu, cei pe care aș îndrăzni să îi adun simbolic sub denumirea de **„Generația 2000”**. Păstrând similitudinea cazurilor precedente, când se rețineau doar ultimele două cifre semnificative ce caracterizau decada, etapa respectivă ar mai putea fi definită și ca **„Generația 00”** și nu ar fi lipsită de sens, având în vedere că, în România, în această perioadă au avut loc mai multe începuturi, precum:

*Scriitorii au putut scrie liber, prin eliminarea cenzurii, după evenimentele din anul 1989;

*Au apărut forme organizatorice noi (societăți literare, fundații, asociații etc.) care au susținut înființarea unui mare număr de edituri, reviste, cenacluri și saloane literare care au contribuit la creșterea fără precedent a volumului de literatură publicată;

*A pătruns, odată cu ceea ce s-a întâmplat în întreaga lume, tehnica de calcul în procesarea, publicarea, arhivarea și difuzarea literaturii de toate genurile;

*Paralel cu scăderea finanțării din partea statului, a apărut finanțarea privată a literaturii, ca de altfel a tuturor celorlalte ramuri ale culturii;

*S-au făcut pași importanți în cunoașterea reciprocă și colaborarea dintre scriitorii români și cei străini precum și între scriitorii români din țară și cei din străinătate.

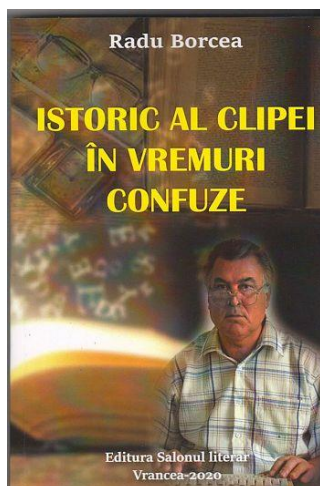
În prezent, după aproape treizeci de ani de la inițierea acestor schimbări, este evidentă lipsa unei evaluări cantitative și calitative a rezultatelor. Cea mai comodă abordare este aceea de a nega totul, de a considera că în această perioadă nu s-a întâmplat nimic semnificativ, cum am auzit, din păcate, adesea din partea

multor critici literari tradiționaliști, cu ocazia unor interviuri sau a altor apariții publice. Este evident că un asemenea proiect nu se mai poate realiza prin metodele vechi, cu fișe scrise de mână și dactilografe, cum au fost elaborate marile istorii literare precedente, acum fiind absolut necesare metodele bazate pe tehnologii informatice, la îndemâna scriitorilor din generația actuală.

La nivel local sau pe anumite categorii de apartenență a autorilor, sunt mai multe realizări, lucrări de sinteză parțiale, dar nu există un proiect național pentru evaluarea literaturii române, Generația 2000, cu analiza realizărilor și tendințelor de evoluție a domeniului în ultimii treizeci de ani. Cine se încumetă? Uniunea Scriitorilor se dovedește neputincioasă și în acest domeniu!”

Este de apreciat spiritul critic și realist al domnului Nicolae VASILE față de marile probleme cu care ne confruntăm și dragostea față de neam și umanitate. Felicitări pentru noul și interesantul volum, pentru efortul și dăruirea exemplară în realizarea proiectului „Scriitori din Generația 2000”.

Ionel MARIN despre volumul *Istoric al clipei în vremuri confuze*, autor Radu Borcea, Ed. Salonul literar, 2020

Cunoscutul ziarist și prozator vrâncean **Radu Borcea** ne-a surprins plăcut cu o nouă carte, de data aceasta despre experiența sa jurnalistică, crezul jurnalistic asumat și o multitudine de

articole proprii, din cele peste 20.000 scrise și publicate în presă. Ziarist de vocație, onest, obiectiv, mereu de partea sănătoasă a societății. Este regretabil că unii ziariști se vând „la bucată” aducând prejudicii de imagine breslei. Rolul ziaristului, în opinia sa este de a prezenta adevărul, de a fi „câinele de pază al democrației”. În cele peste 350 de pagini sunt înserate eseuri, articole referitoare la cultură, personalități vrâncene și din țară, din toate domeniile de activitate. Prin volumul „*Istoric al clipei în vremuri confuze*”, scos la Editura Salonul literar, director Prof. Culiță Ioan Ușurelu, omul de cultură Radu Borcea face portrete memorabile despre scriitorii vrânceni și realitatea literară din Vrancea. De asemeni prezintă detaliat și convingător realitatea politică și economică de după decembrie 1989. Un articol interesant este cel referitor la lipsa de loialitate a UDMR față de statul român și taxată de Academia Română și UZPR (pag. 354). Demersul publicistic al domnului Radu Borcea este deosebit de util și poate fi considerat ca un model de a prezenta societatea, de a face portretul acesteia, al românului contemporan din perspectivele: culturală, socială și politică. Felicitări!

AUSTRALIAN-ROMANIAN ACADEMY PREZINTĂ

EVENIMENT EDITORIAL DEDICAT
IUBITORILOR DE POEZIE ROMÂNEASCĂ
CARE LOCUIESC ÎN STATELE UNITE ALE
AMERICII, CANADA, AUSTRALIA, NOUA,
ZEELANDĂ, MAREA BRITANIE

De curând a apărut în Statele Unite ale Americii și Australia (dar și în alte țări din mediul anglo-saxon cum ar fi Marea Britanie, Canada sau Noua Zeelandă – ultimile prin platformele Amazon și TheBook Depository) volumul „*Romanian Poetry from its Origins to the Present/Poezia românească de la origini și până în prezent*” – publicată de Australian-Romanian Academy for Culture. Antologator și traducător principal este Daniel Ioniță, asistat de Pr. Dr. Daniel Reynaud, Dr. Adriana Paul și Eva Foster.

Acest grup „recidivează” de la mare distanță geografică față de ultimul lor succes, care a fost volumul „Testament – 400 de ani de poezie românească/400 Years of Romanian Poetry” (Editura Minerva, București), volum căruia i-a fost acordat premiul pentru traducere (din limba română într-o limbă străină) „Antoaneta Ralian”, decernat de Târgul de Carte Gaudeamus în Noiembrie 2019.

Daniel Ioniță și echipa lui au mai produs în 2018, împreună cu Maria Tonu, și sub sigla editurii MediaTon din Toronto, Canada – volumul „Basarabia Sufletului Meu/The Bessarabia of my Soul”, o reprezentare a unor poeți semificativi, de limbă română, din Republica Moldova.

„Romanian Poetry from its Origins to the Present” este de fapt o re-prezentare, cu mici schimbări, pentru cititorii din afara României, a volumului deja menționat, „Testament – 400 de ani de poezie românească” – pe care editura Minerva din București, sub îngrijirea redactorului șef Ana Munteanu, l-a publicat și îl promovează și distribuie în România.

Ca o scurtă trecere în revistă pentru cititorii din afara României, după cum sugerează titlul, volumul începe cu ceea ce reprezintă probabil perioada primelor poeme în limba română – poeme „dinainte să existe poeți” (cum bine a caracterizat acest fapt scriitorul Lucian Vasilescu) – baladele anonime „Miorița” și „Baladă Maramureșană”, și continua apoi cu primele poeme oficial publicate în limba română – eșantioane din „Psaltirea lui Dosoftei”, din poemele lui Ienachiță Văcărescu, Ioan Budai Deleanu (este prezentat tot cântul IX din „Țiganiada” – călătoria lui Parpanghel în iad!), Elena Văcărescu, preclasici precum Ion Heliade Rădulescu, Dimitrie Bolintineanu, Grigore Alexandrescu sau Vasile Cârlova.

Bineînțeles că mare parte din volum este ocupat de „clasicii” (în sensul larg al cuvântului) poeziei românești. Amintim, printre alții, pe Vasile Alecsandri, Mihai Eminescu, Alexandru Macedonski, Ion Minulescu, George Coșbuc, Octavian Goga, Tudor Arghezi, Lucian Blaga, Magda Isanos, George Bacovia, Ion Barbu, Nicolae Labiș. Dar nici poeții de avangardă/suprarealiști sau moderniști nu sunt

neglijați – cum ar fi Ion Vineanu, Ilarie Voronca, Tristan Tzara, Max Blecher, sau Benjamin Fondane (B. Fundoianu).

Următorul grup, ca reprezentare și spațiu, este bineînțeles rezervat semificativei generații – pentru poezia românească – a anilor 60-70, din care menționăm: Nichita Stănescu, Ana Blandiana, Adrian Păunescu, Radu Gyr, Marin Sorescu, Ion Caraion, Nina Cassian, Nora Iuga, Leonid Dimov, Romulus Vulpescu, Cezar Ivănescu, Mircea Dinescu, Ileana Mălăncioiu, Irina Mavrodin, George Țârnea, Petre Stoica, Dan Verona, Constanța Buzea, Cezar Baltag.

Dintre numele contemporane mai cunoscute nu lipsesc Adrian Popescu, Ioan Es Pop, Mircea Cărtărescu, Lucian Vasilescu, Angela Marinescu, Marta Petreu, Horia Bădescu, Florin Iaru, Liliana Ursu, Cristian Popescu, Ion Stratan, Aurel Rău, Emil Brumaru, Ioana Crăciunescu, Octavian Soviany, Daniela Crăsnaru, Liviu Ioan Stoiciu.

Dar editorii și-au luat riscuri în a promova și poeți relativ „recenti” (unii mai tineri alții mai puțin...) – menținăm doar câțiva: Adela Greceanu, Miruna Vlada, V.Leac, T.S. Khasis, Marius Ianuș, Ciprian Măceșaru, Ania Vilal, Teodor Dună, Claudiu Komartin, Ruxandra Cesereanu, Hana Botta, Eva Precub, Diana Geacăr, Vasilica Ilie, Simona Popescu, Traian Furnea, Camelia Radulian, Robert Șerban, Magda Cârneli.

Un spațiu semnificativ este rezervat poeziei originari din Basarabia – din nou, dăm doar câteva exemple: Alexei Mateevici, Alecu Russo, Arcadie Suceveanu, Renata Verejanu, Leo Butnaru, Nicolae Dabija, Leonida Lari, Grigore Vieru; iar din generația tânără avem pe Irina Nechit, Vasile Gârneț, Mihai Vakulovski, Nichita Danilov, Aura Maru, Maria Paula Erizanu, Ana Donțu, Iulian Frunțașu, Ion Buzu. Și nu numai...

Antologatorii nu au uitat nici poeții români care s-au stabilit în afara țării, fie în locuri mai apropiate de România (Italia, Franța, Spania), fie departe – Statele Unite, Canada, Australia, Noua Zeelandă. Menționăm aleatoric pe Dinu Flămând, Gabriela Schuster, Carmen Firan, Andrei Codrescu, George Roca, Dumitru Ichim, Lucia Cherciu, Cristian Bădiliță, Gelu Vlașin, Maria Tonu, Adrian Sângeorzan, Anca Stuparu, Valentina Teclici, Alexandra Balm, Matei

Vișniec, Flavia Cosma, Cristian Petru Bălan, Nuța Istrate Gangan, Alina Celia Cuman. Unii din ei (desigur nu toți...) au fost neglijați poate de către editurile și critica literară din România.

Câteva aprecieri din partea unor critici literari:
„Felicitări editorilor și poezilor pentru actul de credință pe care poezia îl reprezintă și pentru măiestria cu care au creat acest volum, descoperind astfel, acestui anglofon, o deschidere extraordinară în această Țară a Minunilor care este poezia românească. Istoria îi va eticheta drept vizionari.”(Martin Langford, Președinte al Australian Poetry Inc.)

„Poezia Românească de la origini și până în prezent - această strălucitoare paradă a lirismului românesc, poate fi acum apreciată nu doar de români, dar și de iubitorii de poezie care citesc în limba engleză, această lingua franca a zilelor noastre. Pare o enciclopedie dar este de fapt 1001 de nopți. Nu mai există în literatura română o asemenea carte.” (Alex Ștefănescu)

Volumul poate fi achiziționat (din afara României) mai multe platforme online, atât în formatul eBook (Kindle) cât și tipărit, cu coperti cartonate. Iată câteva:

<https://www.bookdepository.com/Romanian-Poetry-from-its-Origins-Present-Daniel-Ionita/>

EVENIMENTE

Simpozionul Internațional „Cucuteni 5000 Rediviva” – ediția a XV-a, Soveja

Pe data de 23 octombrie 2020, s-a desfășurat online, la Universitatea Tehnică a Moldovei din Chișinău, într-un cadru natural, deschis, restrâns

Simpozionul Internațional „Cucuteni 5000 Rediviva” – ediția a XV-a.

Pandemia Covid -19 a împiedicat desfășurarea evenimentului programat în septembrie 2020, la Chișinău. La manifestarea culturală a fost invitat de onoare și Ansamblul de cântece și dansuri populare „Nunta Sovejană” și creatori populari din Soveja, județul Vrancea.

S-a realizat o conexiune perfectă, pe un areal destul de mare ce a inclus: Chișinău, Cahul, Soroca, Iași, Soveja, Cașin, Rucăr, Dragoslavele, Târgu Mureș, Sibiu, Cracovia, Colibași (Basarabia), Franța, Bulgaria. În cadrul evenimentului au fost prezentate, pe secții comunicări științifice. Comuna Soveja, alături de Cașin, de Rucăr, de Dragoslavele, de Colibași a participat la secția Hora care ne unește, cu tradiție la edițiile anterioare, „aducând pe micile ecrane creatori de artă populară din Soveja, imagini de la Muzeul Miorița – unic în țară, fondat de noi în 2018, peste 70 de fotografii cu conținut etno-folcloric local, din fondul documentar al Sovejei. Filmul documentar „Nunta Sovejană”, comunicarea ținută de prof. Constantin Macarie – Miorița – „legea strămoșească” au dat imaginea vieții spirituale a oamenilor de la munte, prin contribuția colectivă a grupului de informare și de comunicare, ”Meridianul Miorița” al fundației.”

A fost o manifestare, deși online, de real succes, ieșind în evidență unitatea culturală a românilor de pretutindeni.

Sovejenii nu au renunțat la visul lor de creație de frumos, de viață demnă și frumoasă, precum nici ciobanul mioritic la viață, el nefiind înfrânt. El scoate asul din mânecă - nunta cosmică, drept triumf al vieții asupra morții, capodoperă transmisă și prin filmul și expoziția de fotografii.

Un mesaj deosebit a fost dedicat celor 400 de ani care s-au împlinit de la Prima migrațiune a celor din Rucăr și Dragoslavele, la Soveja, la Cașin.

La eveniment au participat Profesorii universitari: Lorin Cantemir, Valeriu Dulgheru, Adrian Dorogan și alți distinși invitați de pe ambele maluri ale Prutului. Prezent a fost și noul primar al comunei Soveja, domnul Ionuț Filimon. Felicitări organizatorilor și tuturor celor implicați în promovarea valorilor și tradițiilor românești, ale culturii cucuteniene. (Ionel MARIN)

Dragi români, prieteni, colaboratori, cititori ai revistei de cultură Bogdania

Se apropie marea sărbătoare creștină, momentul divin al nașterii Pruncului Iisus, din preacurata și pururea Fecioara Maria. Să căutăm CALEA, ADEVĂRUL, PE HRISTOS MÂNTUITORUL!

A sosit vremea bucuriei și speranței, a colindelor și pregătirii interioare pentru a-L primi pe Fiul omului, Isus Hristos, în inima noastră, în casele noastre, în viața fiecărei zile primită ca dar ceresc. Nașterea, minune și taină sfântă, să ne pătrundă adânc în suflet și să ne îndrepte spre lumina veșniciei.... Să continuăm desăvârșirea unității spirituale a tuturor românilor și fraților care locuiesc pe vechile meleaguri ale Daciei străbune. Domnul Isus Hristos, Maica cerească, ne șterge fiecare lacrimă, și ne dă tărie și părintească binecuvântare.

Să ne bucurăm de darurile vieții, ale sfintelor și magicelor sărbători creștine și să intrăm într-un Nou An cu dorința sinceră de a fi mai buni și mai frumoși la suflet. Primiți, vă rog...

Plugușorul revistei Bogdania

Aho, aho scriitori și confrăți,
Stați puțin, nu consemnați
Lângă ferestre v-alăturați
Și cuvântul mi-ascultați.
Ia mai mânați, măi, hăi, hăi ...

Am venit acum, din nou,
Dragi români, de Anul Nou,
Noi vă oferim cadou,
Cu-o urare strămășească,
O revistă românească!

Ce apare de opt ani,
În județul Vrancea, la Focșani.
Îi dorim mereu să crească,
Și să ne înveselească,
Într-u mulți ani să trăiască!

Pentru voi, români din țară,
Pentru voi, români de-afară,
BOGDANIA vă așteaptă,
Să facem o țară dreaptă,
Și România să înflorească!

Trăim vremuri noi!
Pline de boli și nevoi
Covidul ne-a împovărat
Este greu, e adevărat
Îl vom învinge, neapărat!

Și noi și voi ducem povara
Să se știe în toată țara
Că vrem să trăim ca frați
Unirea în cuget măi fâtați
Ia mai mânați, măi, mânați...

Domnul Isus ne arată Cărarea,
Drumul spre lumină, Calea
Pentru noi a venit în lume,
Cu voință și daruri supreme
Pin iubire să ne mântuiască!

Avem țară, avem renume
ReUnirea pe toți să ne adune,
Speranța nicicând nu va muri
În țară vor fi iarăși, noi sărbători
Și Domnului îi vom fi recunoscători.

De urat, noi tot am ura
Dar a venit seara,
Aici, și la dumneavoastră,
Și ne-așteaptă soțiile, în casă
Cu pâine caldă pe masă.

Pentru anul care vine
Va dorim numai bine
Pandemie-n lume să nu mai fie
Oamenii să se iubească,
Și-n veci planeta să trăiască!
LA ANUL ȘI LA MULȚI ANI!
Redacția revistei BOGDANIA

De asemenea primiți urările noastre de: sănătate, belșug, înțelegere, armonie, putere de muncă și creație, de liniște sufletească.

Dintre proiectele Asociației Bogdania pentru anul 2021, amintesc:

*continuarea editării Revistei de creație și cultură Bogdania;

*Festivalul internațional literar Bogdania inițiat pentru promovarea tinerelor talente literare din țară și diaspora românească. După cum știți, Trofeul Bogdania a fost obținut și de către concurenți români ce lucrează și au domiciliul stabil în țări din Europa. Urmează în anul 2021, ediția a X-a; Dorim să lărgim aria de participare la Festivalul-concurs internațional de creație literară BOGDANIA, pe două secțiuni de vârstă, astfel:

- Secțiunea pentru TINERI între 15-30 de ani.

- Secțiunea pentru creatori de peste 30 de ani.

*Concursul literar pentru elevi de Școală Gimnazială, urmează ediția a III-a;

*Realizarea cărții „ARIPI SPRE ZBOR. Antologia literară Bogdania, vol. IV”.

*Să continuăm promovarea românismului, a patrimoniului cultural românesc în și din țară în întreaga lume.

*Să continuăm frumoasa colaborare cu Cenaclul Literar Ing., cu Fundațiile, Asociațiile culturale din București, din Moldova în special, și cu revistele românești din țară și străinătate.

*Promovarea scriitorilor, a tinerelor talente din județ și din țară prin simpozioane, lansări de carte, Ziua Culturii Naționale, a Limbii Române..

*Organizarea de alte activități, acțiuni culturale și umanitare. Permanent trebuie să ne preocupe promovarea intereselor naționale ale României și românilor în lume, a valorilor tradiționale și culturale românești. Acestea rămân obiective principale ale Asociației cultural-umanitare Bogdania și în anul 2021.

A mai trecut un an cu realizări dar și neîmpliniri produse de pandemia coronavirus. Deși trecem prin perioade mai grele cred, sunt convins că trebuie să ne protejăm, să fim tari, să gândim pozitiv și mai ales să muncim, să limităm crizele auxiliare, inclusiv criza morală.

Cu acest prilej, adresez calde mulțumiri redacției revistei Bogdania, membrilor juriului celor nouă ediții ale Festivalului internațional literar

Bogdania, colaboratorilor din țară și din întreaga lume, printre care: Prof. univ. Nicolae Vasile, Michaela Orescu, Ovidiu Țuțuianu, Corneliu Cristescu, N. Doftoreanu, toți scriitorii membri ai valorosului Cenaclul ”Literar ing.” din București. De asemeni s-au remarcat scriitorii: Geo Călugăru, Vasile Groza, Elena Armenescu, Al Florin Țene, Anghel Hotu, Maria Filipoiu, Florian Laurențiu Stoica, George Stroia, Doina Bârcă, Adrian Nicolae Popescu, Ilarion Boca, Năstase Marin, Ioan Indricău, Mărioara Nedea, Simona Mateev, Lucian Gruia, Dan Lupescu și lista poate continua cu multe alte exemple, demne de laudă. Cu bucurie amintesc pe românii de mare valoare literară și culturală din străinătate, care ne onorează cu creații de mare ținută artistică și morală, printre care:

Acad. Cristian Petru Bălan, Acad. Vasile Tărățeanu, Prof. univ. Florentin Smarandache și Nicolae Măteș, Ben Todici, Dumitru Buhai, Ioan Miclău, Octavian Curpaș, Melania Rusu Caragioiu, Luca Cipolla, Dumitru Ichim, Victor Ravini, Vavila Popovici și mulți alții.

Excelenta colaborare este spre folosul literaturii și culturii române și creșterea prestigiului României. De asemenea, le mulțumesc fanilor și cititorilor revistei Bogdania, pentru prietenie și aprecieri.

Dragi colaboratori, vă rugăm să ne fiți aproape și în anul 2021 și împreună să continuăm proiectele majore ale Asociației Bogdania.

Lumină și iubire în suflet, în familie și în viață!

Cu dragoste și frăție vă îmbrățișez pe domniile voastre.

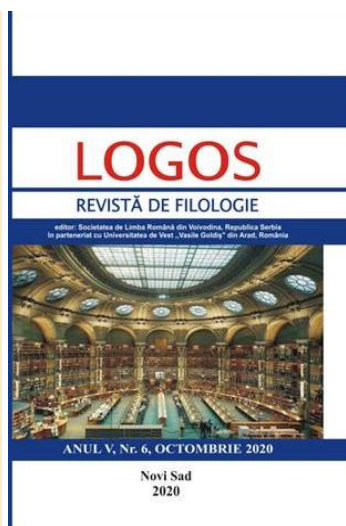
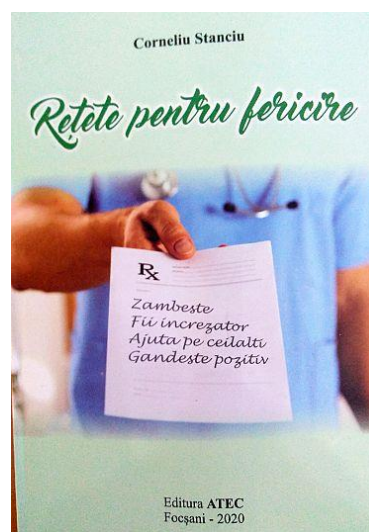
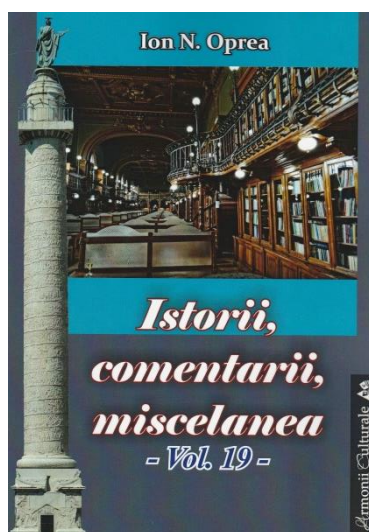

Vă dorim dragi români de pretutindeni, SĂRBĂTORI BINECUVÂNTATE, alături de cei dragi, cu sănătate, belșug și voie bună.

LA MULȚI ANI!

Ionel MARIN, președintele Asociației Bogdania

Semnal editorial

ISSN 2343-8061